

ผลของการใช้วิธีสอนแบบสตอรี่ไลน์ในวิชาสังคมศึกษาที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความพึง
พอใจต่อการเรียนการสอนด้วยวิธีสตอรี่ไลน์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิต
มหาวิทยาลัยแห่งชาติดงไคก

นายพิมพ์ เพ็ญเทพ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

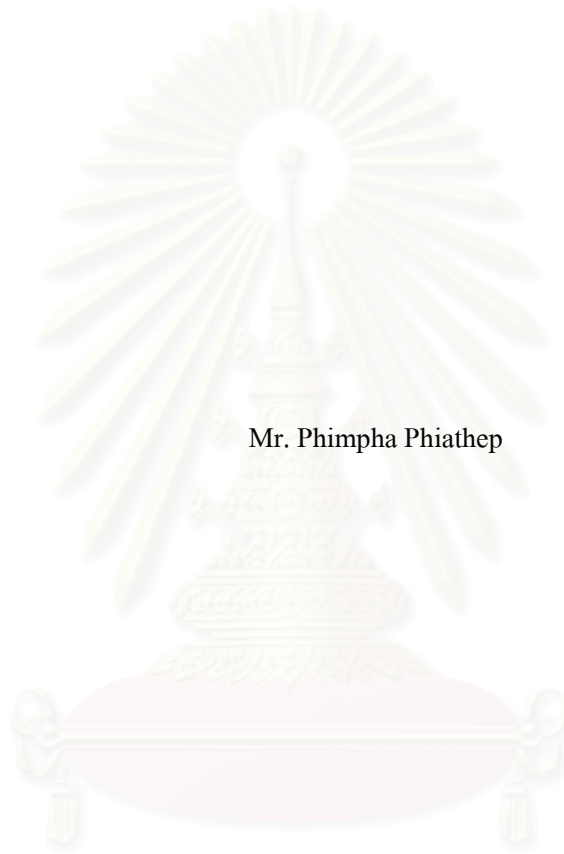
สาขาวิชาการศึกษาสังคมศึกษา ภาควิชาหลักสูตร การสอนและเทคโนโลยีการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2549

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

EFFECTS OF IMPLEMENTING THE STORYLINE METHOD IN SOCIAL STUDIES ON
LEARNING ACHIEVEMENT AND SATISFACTION TOWARDS THE STORYLINE APPROACH
OF TENTH GRADE STUDENTS IN NATIONAL UNIVERSITY OF LAOS, DONGDOK CAMPUS
DEMONSTRATION SCHOOL

Mr. Phimpha Phiathep

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education Program in Teaching Social Studies

Department of Curriculum, Instruction and Educational Technology

Faculty of Education

Chulalongkorn University

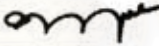
Academic Year 2006

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ผลของการใช้วิธีสอนแบบสตอรี่ไลน์ในวิชาสังคมศึกษาที่มีต่อ
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนด้วยวิธี
สตอรี่ไลน์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัย
แห่งชาติดงโลก

โดย นายพิมพ์ เพ็ญเทพ
สาขาวิชา การสอนสังคมศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วลัย พานิช

คณะกรรมการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาดมหลักสูตรปริญญาโท

..... คณบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.พฤทธิ ศรีบรรณพิทักษ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.อัมพร ม้าคนอง)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วลัย พานิช)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ลาวัณย์ วิทยาอุทตติกุล)

นายพิมพ์ เพ็ญเทพ: ผลของการใช้วิธีสอนแบบสตอรีไลน์ในวิชาสังคมศึกษาที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนด้วยวิธีสตอรีไลน์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยแห่งชาติดงโคก (EFFECTS OF IMPLEMENTING THE STORYLINE APPROACH IN SOCIAL STUDIES ON LEARNING ACHIEVEMENT AND SATISFACTION TOWARDS THE STORYLINE APPROACH OF TENTH GRADE STUDENTS IN NATIONAL UNIVERSITY OF LAOS, DONGDOK CAMPUS DEMONSTRATION SCHOOL)

อาจารย์ที่ปรึกษา: ผศ.ดร. วลัย พานิช, 146 หน้า

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนกลุ่มที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบสตอรีไลน์และกลุ่มที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบปกติ 2) ศึกษาความพึงพอใจต่อการเรียน การสอนด้วยวิธีสตอรีไลน์ กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยแห่งชาติดงโคก ซึ่งแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลองเรียนโดยใช้วิธีสอนแบบสตอรีไลน์ จำนวน 48 คน อีกกลุ่มหนึ่งเป็นกลุ่มควบคุมที่เรียนโดยใช้วิธีสอนแบบปกติ จำนวน 50 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ซึ่งมีค่าความยากง่ายอยู่ในช่วง 0.25 – 0.75 ค่าอำนาจจำแนกอยู่ในช่วง 0.25 – 0.62 และค่าความเที่ยง 0.84 และ แบบวัดความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนที่มีความตรงเชิงเนื้อหา วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ Program SPSS/PC version 11.0; Program TAP version 6.63 for window

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบสตอรีไลน์สูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบสตอรีไลน์มีความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนด้วยวิธีสตอรีไลน์ในระดับมาก

ภาควิชา หลักสูตร การสอน และเทคโนโลยีการศึกษา ลายมือชื่อนิสิต.....
 สาขาวิชา การสอนสังคมศึกษา ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
 ปีการศึกษา 2549 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

4783782527: MAJOR TEACHING SOCIAL STUDIES

KEY WORD: STORYLINE/ ACHIEVEMENT/ SATISFACTION/ SOCIAL STUDIES

PHIMPHA PHIATHEP: EFFECTS OF IMPLEMENTING THE STORYLINE METHOD IN SOCIAL STUDIES ON LEARNING ACHIEVEMENT AND SATISFACTION TOWARDS THE STORYLINE APPROACH OF TENTH GRADE STUDENTS IN NATIONAL UNIVERSITY OF LAOS, DONGDOK CAMPUS DEMONSTRATION SCHOOL.
 THESIS ADVISOR : ASST.PROF.WALAI PANICH, D.Ed. 146 pp.

The purposes of the research were to : 1) compare learning achievement between groups learning by the storyline method and conventional method and 2) study satisfaction towards the storyline approach. The subjects were Mathayom Suksa Five students of the National University Demonstration School which were divided into two groups : experimental group with 48 students learning by the storyline method and controlled group with 50 students learning by the conventional method. The research instruments were a set of social studies achievement test with the difficulty index range from 0.25 to 0.75, the discriminative index range from 0.25 to 0.62, and the reliability of 0.84, and a set of inventory of satisfaction towards the storyline approach. The obtained data were analyzed by Program SPSS/PC version 11.0; Program TAP version 6.63 for window

The research findings were as follows :

1. The achievement test of students learning by the storyline method were higher than those learning by conventional method at the .05 level of significance.
2. The students were satisfied with the storyline approach at the high level.

Department of Curriculum, Instruction and Educational Technology.

Field of study Teaching Social Studies

Academic year 2006

Student's signature

Advisor's signature

Co-advisor's signature.....

[Handwritten signature]
[Handwritten signature: Walai Panich]

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วลัย พานิช อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ได้ให้ข้อเสนอแนะ และแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ในวิทยานิพนธ์ ตลอดจนให้ความรู้ทางวิชาการ ให้กำลังใจ และช่วยเหลือแก่ผู้วิจัยมาตลอด ผู้วิจัยขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่าน คือ รองศาสตราจารย์ ลาวัณย์ วิทยาอุทมิกุล ที่เป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และ รองศาสตราจารย์ ดร.อัมพร ม้าคนอง ที่เป็นประธานกรรมการวิทยานิพนธ์ที่ได้ให้คำแนะนำตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์ขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดวงกมล สิ้นเพ็ง อาจารย์อรรถพล อนันตวรสกุล และผู้ช่วยศาสตราจารย์ สมนึก ปฏิปทานนท์ ที่กรุณาตรวจสอบ และให้ข้อเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงให้เครื่องมือในการทดลองมีคุณภาพดีขึ้น

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.พฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์ คณบดีคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ได้ให้โอกาสเข้ารับการศึกษาร่วมให้ความดูแลช่วยเหลือเป็นอย่างดี ขอขอบพระคุณคณาจารย์คณะครุศาสตร์ทุกท่าน ที่ได้ให้ความรู้ที่มีประโยชน์มากมาย และขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่ภายในคณะครุศาสตร์ และเพื่อน ๆ ทุกคนที่ได้ช่วยเหลือให้ความสะดวกในการดำเนินการต่างๆ

ขอขอบพระคุณ คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยแห่งชาติลาวทั้ง 3 ท่าน ที่ได้ให้โอกาสมากระดับความรู้ ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการวิจัย และ ขอขอบพระคุณ ผู้บริหาร และคณาจารย์ที่สอนวิชาสังคมศึกษา โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยแห่งชาติลาว ฝ่ายมัธยม ตลอดจนนักเรียนทุกคนที่ให้ความร่วมมืออำนวยความสะดวกในการดำเนินวิจัย

ขอขอบพระคุณ โครงการ Sida SAREC แห่งประเทศ Sweden ที่ได้ให้ทุนในการค้นคว้าวิจัยทุกประการ ขอขอบพระคุณผู้บริหาร โครงการ และพนักงานในประเทศลาวทุกท่าน ที่ได้ให้ความช่วยเหลือ ดำเนินการติดต่อทุน

ท้ายสุดขอขอบพระคุณสิ่งๆ คือ ครอบครัว พ่อ แม่ ญาติพี่น้อง พร้อมทั้งลูกชาย ผู้เป็นแรงจูงใจ ที่เป็นกำลังใจ ในการศึกษาค้นคว้า การดำเนินการวิจัยจนได้สำเร็จสมบูรณ์

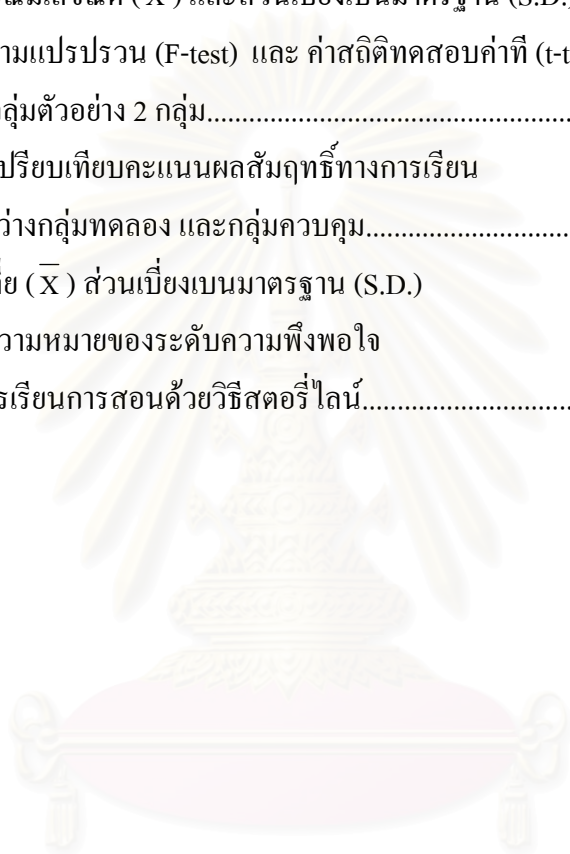
สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมา และความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	6
สมมติฐานของการวิจัย	6
ขอบเขตของการวิจัย.....	7
คำจำกัดความของการวิจัย	8
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
การเรียนการสอนต่อวิธีสอนแบบสตอรี่ไลน์.....	10
ประวัติความเป็นมาของสตอรี่ไลน์.....	10
ความหมายของการเรียนการสอนต่อวิธีสอนแบบสตอรี่ไลน์.....	11
หลักการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบสตอรี่ไลน์.....	13
องค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอนแบบสตอรี่ไลน์.....	16
การวางแผนการสอนสตอรี่ไลน์.....	18
บทบาทของผู้เรียนและผู้สอนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน แบบสตอรี่ไลน์.....	20
ข้อดีและข้อจำกัดของการจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีสอนแบบ สตอรี่ไลน์.....	23
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	26
ความหมายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	26
ระดับพฤติกรรมในการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	27
แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	29
การสร้างแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	32

		๗
	ความพึงพอใจต่อการเรียนการสอน.....	34
	ความหมายความพึงพอใจ.....	34
	ทฤษฎีแรงจูงใจที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจต่อการเรียนการสอน.....	35
	บรรยากาศในการเรียนการสอนกับความหมายความพึงพอใจ.....	37
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีสตอรีไลน์.....	38
3	วิธีการดำเนินวิจัย.....	42
	การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	42
	การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	43
	การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	44
	การดำเนินการทดลองและการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	48
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	49
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	50
	ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรียนวิชาสังคมศึกษา ของนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบสตอรีไลน์และวิธีสอนแบบปกติ.....	50
	ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจ.....	51
5	สรุปอภิปรายผล และข้อเสนอแนะในการวิจัย.....	53
	สรุปผลการวิจัย.....	54
	อภิปรายผลการวิจัย.....	54
	ข้อเสนอแนะในการวิจัย.....	56
	รายการอ้างอิง.....	58
	ภาคผนวก.....	62
	ภาคผนวก ก ตัวอย่างหนังสือข้อความร่วมมือ.....	63
	ภาคผนวก ข รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ.....	66
	ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและทดลอง.....	68
	ภาคผนวก ง การวิเคราะห์คุณภาพของแบบทดสอบ.....	141
	ภาคผนวก จ ตัวอย่างรูปภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน.....	144
	ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	146

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1	
ค่ามัชฌิมเลขคณิต (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	
ค่าความแปรปรวน (F-test) และ ค่าสถิติทดสอบค่าที (t-test)	
ของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม.....	43
ตารางที่ 2	
การเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	
ระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม.....	50
ตารางที่ 3	
ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	
และความหมายของระดับความพึงพอใจ	
ต่อการเรียนการสอนด้วยวิธีสตอรี่ไลน์.....	51

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยในปัจจุบัน ประชาชนส่วนใหญ่ยังประกอบอาชีพเกษตรกรรม หัตถกรรม แบบดั้งเดิมหรือมีเศรษฐกิจแบบพื้นบ้าน และในทางประวัติศาสตร์เป็นประเทศหนึ่งที่มีวัฒนธรรม ประเพณี ที่ถ่ายทอดกันมาหลายชั่วอายุคน สิ่งดังกล่าวได้สืบทอดกันมา และได้กลายเป็นทรัพยากรทางภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีคุณค่า และยังไม่ถูกนำไปใช้ให้เหมาะสมต่อบริบททางเศรษฐกิจสังคมของประเทศ (แผนการพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติชุดที่ 3, 2529) ได้มีนโยบายส่งเสริมเศรษฐกิจพื้นบ้าน (เศรษฐกิจแบบธรรมชาติ) ให้พออยู่พอกิน และให้กลายเป็นผลิตภัณฑ์ที่เป็นสินค้า ส่งเสริมให้มีการอนุรักษ์ศิลปกรรม วัฒนธรรมพื้นบ้าน โดยเริ่มจากการสร้างครอบครัวต้นแบบ หมู่บ้านต้นแบบโดยเฉพาะการส่งเสริมการผลิตเพื่อรองรับการขยายตัวของเศรษฐกิจภายในประเทศ และเศรษฐกิจโลก สิ่งสำคัญก็เพื่อทำให้ประชาชนในท้องถิ่นมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

การพัฒนาประเทศเพื่อให้มีความเจริญรุ่งเรืองทั้งทางด้านเศรษฐกิจสังคมนั้น รัฐบาลให้ความสำคัญกับการพัฒนาอุตสาหกรรม และเทคโนโลยีตลอดมา แต่ยิ่งพัฒนา ก็พบว่าประเทศไทยต้องวิ่งตาม กระแสที่เรียกว่า ยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) ที่เน้นความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีที่ไร้พรมแดน และก้าวไปสู่การค้าเสรี (Free Trade) เป็นการพัฒนาที่นำมาซึ่งปัญหาต่างๆ มากมาย นับตั้งแต่การเสียเปรียบดุลการค้า ความไม่สมดุลระหว่างวิทยาศาสตร์กับวัฒนธรรม ความไม่สมดุลระหว่างอุตสาหกรรมกับเกษตรกรรม และสิ่งแวดล้อม ดังเช่นปัจจุบัน การเปลี่ยนแปลงของสังคมภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์เป็นผลให้เกิดการรับวัฒนธรรมใหม่เข้ามาโดยขาดการศึกษา ขาดการเลือกสรรให้เหมาะสมและสอดคล้องกับรากฐานของวัฒนธรรมภายในประเทศอย่างไม่รู้ตัว สิ่งที่มาทำให้เกิดผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของคนในสังคม ทำให้ความภาคภูมิใจและการพึ่งพาตนเองลดน้อยถอยลง แนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวจำเป็นต้องอาศัยการศึกษาเป็นเครื่องมือ

รัฐบาลลาวได้เล็งเห็นความสำคัญของการศึกษาว่าเป็นกุญแจที่สำคัญที่สามารถนำประเทศไปสู่ความเจริญก้าวหน้า ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และศิลปวัฒนธรรมในระดับชาติ และระดับท้องถิ่น ซึ่งการศึกษาเป็นกระบวนการที่ช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองในด้านต่างๆ การพัฒนาศักยภาพ ซึ่คือความสามารถที่จะดำรงชีวิต และประกอบอาชีพได้อย่างมีความสุข สามารถรู้เท่าทันและปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลง ของเหตุการณ์ปัจจุบันอยู่ในสังคม ทั้งภายในและต่างประเทศ เพราะฉะนั้นแผนการพัฒนาศึกษาแห่งชาติได้กำหนดให้มีการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรท้องถิ่น 20% ของหลักสูตรขั้นพื้นฐาน เพื่อมุ่งให้ความรู้ทั้งทางด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาประเทศ และภูมิปัญญาสากลควบคู่กันไป (กระทรวงศึกษาธิการลาว, 2543:22) นอกจากนี้การจัดการศึกษาสายวิชาชีพขั้นพื้นฐานนอกระบบในหลักสูตรได้กำหนดเนื้อหาที่จำเป็นต่อคุณภาพชีวิต มีการพัฒนาชุมชน และประกอบอาชีพตามความเหมาะสมทั้งผู้เรียน และชุมชนในท้องถิ่น หลักสูตรส่งเสริมให้มีการนำทรัพยากรธรรมชาติหรือทรัพยากรท้องถิ่นนำมาใช้ให้มากที่สุด (กรมการศึกษานอกระบบ, 2547:2)

การจัดการศึกษาให้ผู้เรียนในระดับประถมศึกษาปีที่ 1- 5 ได้เรียนรู้เกี่ยวกับโลก รอบตัวเช่น สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ - สังคมวัฒนธรรม ชีวิตความเป็นอยู่ และอาชีพในท้องถิ่น (กระทรวงศึกษาธิการลาว, 2537) เป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องส่งเสริมให้เยาวชนได้มีความรักและความผูกพันกับท้องถิ่นของตน พร้อมทั้งมีส่วนร่วมอนุรักษ์และสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นของตน และในชั้นมัธยมศึกษาโดยเฉพาะปีที่ 5 ในวิชาสังคมศึกษาที่หลักสูตรแกนกลางได้กำหนดเนื้อหาเกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์ คือ วิธีการผลิต ระบบแลกเปลี่ยน ระบบเศรษฐกิจ สถาบันทางการเงิน การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ (กระทรวงศึกษาธิการลาว, 2542) ในช่วงชั้นนี้นักเรียนจะต้องเตรียมความพร้อมมีความรู้เพื่อที่จะก้าวเข้าสู่ชั้นเรียนที่ 6 และจะศึกษาวิชาชีพต่อไป ดังนั้นครูจึงมีความรับผิดชอบโดยตรงในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนการสอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูสังคมศึกษา เนื่องจากสังคมศึกษาเป็นวิชาที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับสังคมมนุษย์ เศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง ทั้งในอดีต ปัจจุบันและอนาคต ซึ่งสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นรอบตัวเรานั้นล้วนแต่มีอิทธิพลในการดำรงชีวิตในสังคมนั้นๆ ดังนั้นการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาเป็นส่วนหนึ่งในการเรียนการสอนสังคมศึกษาจึงเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ถึงคุณค่าภูมิปัญญาท้องถิ่น และสามารถนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการแก้ปัญหาในชุมชนให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข

ในการจัดเรียนรู้ทุกช่วงชั้นของการจัดการศึกษาจะต้องเน้นการฝึกปฏิบัติ ให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ทั้งนี้

การเรียนรู้จะต้องบูรณาการในเรื่องต่างๆ ต่อไปนี้คือ เรื่องของตนเองและธรรมชาติ การดำเนินชีวิต และการประกอบอาชีพ การเรียนรู้ประชาธิปไตย ภูมิปัญญาและศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น การเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด การแก้ปัญหาโดยเน้นประสบการณ์ และการฝึกปฏิบัติ การเรียนรู้โดยผสมผสานความรู้ คุณธรรม ค่านิยมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์โดยให้ครอบครัว โรงเรียน และชุมชนมีบทบาทในการจัดการเรียนรู้ และส่งเสริมให้มีการวิจัยและพัฒนาเรื่องการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการลาวได้กำหนดไว้ในหลักการคุ้มครองและกฎระเบียบของโรงเรียนสามัญว่าด้วยความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับสังคมคือเพื่อให้การศึกษาเป็นภารกิจของมหาชนอย่างแท้จริง โรงเรียนและสมาคมผู้ปกครองนักเรียน มีหน้าที่ดูแลรักษา ศักยภาพบรมบุตรหลานของตนให้เป็นพลเมืองที่ดี โรงเรียนเป็นศูนย์กลางในการเผยแพร่วัฒนธรรมและวิทยาการใหม่ๆ ให้กับชุมชนในท้องถิ่น และนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาผสมผสานกับวิทยาการปัจจุบันในการแก้ไขปัญหาให้ถูกกับสภาพจริง (กระทรวงศึกษาธิการลาว, 2540) ดังนั้นเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการลาว ดังที่ กิ่งคำ แสนสุก และคณะ. (2541:76) กล่าวว่า การที่จะให้โรงเรียนได้พัฒนาชุมชนในท้องถิ่นนั้น ครูควรจัดให้นักเรียนเข้าร่วมศึกษาดูงานสภาพจริงในท้องถิ่น นำสิ่งที่ค้นพบมาวิเคราะห์แล้วนำไปพัฒนาท้องถิ่นของตนต่อไป ถือได้ว่าการจัดกิจกรรมที่สำคัญนอกจากครู นักเรียน ประชาชนในนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการลาวในท้องถิ่นร่วมมือกันและรู้จักกันอย่างใกล้ชิดแล้ว ยังเป็นการจัดกิจกรรมที่บูรณาการสร้างความเข้าใจอันดีต่อกันซึ่งจะก่อให้เกิดผลประโยชน์แก่ทุกฝ่าย

การกิจกรรมการเรียนการสอนแบบการบูรณาการ เป็นวิธีการที่จะช่วยให้ผู้เรียนเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนกับชีวิตจริงได้ และในทางกลับกันก็สามารถเชื่อมโยงเรื่องของชีวิตจริงภายนอกห้องเรียนกับสิ่งที่เรียนได้ ทำให้นักเรียนเข้าใจว่าสิ่งที่ตนเรียนมีประโยชน์หรือนำใช้ได้จริง ซึ่งเป็นเหตุผลหนึ่งในการเชื่อมโยงสาระต่างๆ เข้าด้วยกันหรือการบูรณาการ (วลัย พานิช, 2546:56) บูรณาการ (Integration) เป็นการเรียนรู้ลักษณะองค์รวมคือการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างสาขาต่างๆ (Cross the disciplines) เป็นการสอนที่นำเนื้อหาความรู้จากหลายวิชาสัมพันธ์ที่จุดเดียวกัน (Focus) หรือหัวข้อ (Theme) นั่นคือการแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของธรรมชาติของความรู้ ซึ่ง ชีระชัย ปุณณโชติ. (2540:14) กล่าวไว้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการจะช่วยให้เกิดความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างความคิดรวบยอดในศาสตร์ต่างๆ ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย การสอนมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงความคิดรวบยอดจากหลายๆ สาขาวิชาเข้าด้วยกันมีประโยชน์หลายอย่าง ที่สำคัญที่สุดคือ ช่วยให้เกิดการถ่ายโอนการเรียนรู้ สิ่งที่เกิดขึ้นในชีวิตจริงไม่จำกัดว่าจะเกี่ยวข้องกับวิชาสาขาใดสาขาหนึ่ง ในการแก้ปัญหาต่างๆ เราจำเป็นต้องใช้ความรู้ และทักษะจากหลายวิชาช่วยกันแก้ปัญหา สิ่งดังกล่าวจะช่วยให้นักเรียนเข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างวิชาต่างๆ

เหล่านั้นเข้ากับชีวิตจริง ดังนั้นการเรียนการสอนแบบบูรณาการ สามารถตอบสนองต่อความสามารถของผู้เรียนซึ่งมีหลายๆ ด้านเช่น ภาษา สังคมหรือมนุษยสัมพันธ์ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ศิลปะ และคณิตศาสตร์ ซึ่งเรียกว่า พหุปัญญา นอกจากนี้กระบวนการเรียนการสอนแบบบูรณาการมีความสอดคล้องกับทฤษฎีการสร้างความรู้โดยผู้เรียน ซึ่ง วันเพ็ญ วรรณโกมล. (2544:141) กล่าวว่า การจัดหลักสูตรบูรณาการ (Integrated curriculum) เป็นความสัมพันธ์ที่ได้โดยการสร้างหัวเรื่อง (Theme) ให้สอดคล้องกับวิชาต่างๆ โดยการเลือกหัวข้อเรื่อง (Theme) จากประเด็นของแนวคิด ประเด็นของปัญหาแล้วนำจุดประสงค์ของวิชาต่างๆ ที่จะให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เข้ามาสร้างกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการ หรือการนำจุดประสงค์ของวิชาเป็นหัวข้อเรื่อง (Theme) แล้วสร้างกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการ

วิชาสังคมศึกษาเป็นวิชาหนึ่งที่บรรจุอยู่ในหลักสูตรขั้นพื้นฐาน เป็นการพัฒนาทักษะทางสังคม การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม สร้างแนวคิด เจตคติ และค่านิยมที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในปัจจุบันให้แก่ นักเรียน ซึ่งในการจัดการเรียนการสอนประเด็นสำคัญจะต้องมีวิธีสอนแบบบูรณาการ (Integration) และการจัดทำแผนการเรียนการสอน เป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญเปรียบเสมือนหัวใจที่จะนำพาผู้เรียนไปสู่ผลสัมฤทธิ์ที่ได้คาดหวังไว้ ในปัจจุบันได้มีนวัตกรรมการเรียนรู้อันใหม่ที่ได้เผยแพร่ และนำไปใช้อย่างกว้างขวางนั่นคือ การสอนด้วยวิธีสตอรีไลน์ (Storyline Method) เป็นนวัตกรรมหนึ่งที่เป็นการบูรณาการหลักสูตรและการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ซึ่ง Professor Steve Bell และ Sally Harkness นักการศึกษาในวิทยาลัยการศึกษาจอร์แดนฮิลล์ (Jordanhill College of Education) สกอตแลนด์ ได้คิดค้นและพัฒนา วิธีการสอนนี้ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายในทวีปยุโรป อเมริกา และเอเชีย เนื่องจากการเรียนรู้ตามแนวนี้นี้ ได้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการเรียนรู้จากสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวผู้เรียนเชื่อมโยงออกไปสู่ชีวิต ได้ฝึกทักษะให้แก่ผู้เรียน เช่น การคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ การสื่อสาร การจัดการ การทำงานกลุ่ม การวางแผน การทำโครงการ การบันทึก การสรุป การเผชิญสถานการณ์ การตัดสินใจ การเชื่อมโยงความรู้ และการประยุกต์ความรู้มาใช้แก้ปัญหาเกี่ยวกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นไปพร้อมๆ กัน การสอนด้วยวิธีสตอรีไลน์ (Storyline Method) เป็นการคำนึงถึงธรรมชาติของผู้เรียนและเนื้อหาเป็นหลัก จุดประสงค์การสอนวิธีสตอรีไลน์ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในทางประจักษ์ เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เน้นการใช้กิจกรรมให้สอดคล้องกับคำถามหลัก เนื้อหาและการผูกเรื่อง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติ ซึ่ง ลาวัญย์ วิทยาอุททิกุล และ วลัย พานิช. (2545:43) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการนำ Storyline approach มาใช้ช่วยในการพัฒนาหลักสูตร และการเรียนแบบบูรณาการจากกรอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมี 2 แนวทาง คือ 1) การจัดสาระการเรียนรู้จากหลักสูตรหรือรายวิชาที่มีอยู่แล้วมาเป็นแผนการสอนตามขั้นตอนกระบวนการของ Storyline 2) การพัฒนาสาระ

จากกรอบกว้างๆ ที่กำหนด ในหลักสูตร จะเห็นได้ว่า สutori ไลน์เป็นการรวมศาสตร์การสอนที่ หลากหลายเข้าด้วยกัน เช่น การบรรยาย การอภิปราย การแสดงละคร การแสดงบทบาทสมมติ สถานการณ์จำลอง การไปทัศนศึกษา ฯลฯ นอกจากนั้น วิธีสutori ไลน์ยังมุ่งเน้นประโยชน์แห่งการ เรียนรู้ของผู้เรียน ผู้สอนสามารถยืดหยุ่นเวลา และกิจกรรมการเรียนการสอนได้ตามความเหมาะสม มีชีวิตชีวา สอดคล้องกับความต้องการ มีการใช้สื่อหลายรูปแบบ สร้างความสนุกสนาน และทำให้ ผู้เรียนเห็นคุณค่าของการเรียนรู้ ผลงานแต่ละชิ้นที่ผู้เรียนมีส่วนสร้างขึ้นในกิจกรรมการเรียนการ สอนจะช่วยพัฒนาความรู้ความเข้าใจ เจตคติ และทักษะที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาไปพร้อมๆ กัน

การประเมินการเรียนการสอนที่สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวที่ผ่าน มาพบว่า การสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง และการสอนแบบบูรณาการเป็นเรื่องที่ทำได้ยาก ทำให้ครูส่วนใหญ่ยังคงจัดการเรียนการสอนโดยเน้นครูเป็นศูนย์กลาง ครูมีบทบาทเป็นผู้นำ ถ่ายทอดความรู้ และควบคุมพฤติกรรมการเรียนการสอนแต่เพียงผู้เดียว การสอนและเทคนิคการ สอนของครูสังคมศึกษาส่วนมากสอนโดยการบรรยาย มุ่งเน้นการถ่ายทอดเนื้อหาวิชา มากกว่า เรียนรู้จากสภาพจริง ไม่เป็นกระบวนการที่ให้ผู้เรียนพัฒนาในด้านการคิด การวิเคราะห์ การแสดง ความคิดเห็น และการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ดังดังกล่าวเป็นผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ต่อวิชาสังคมศึกษาดำ จากเหตุผลข้างต้นการใช้วิธีการสอนแบบสutori ไลน์น่าจะเป็นวิธีหนึ่ง ที่ เหมาะสมกับการจัดกิจกรรมให้ความรู้ ที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง และการสอนแบบบูรณาการ เนื่องจากนักเรียนจะเข้าไปมีบทบาทโดยตรงในการเรียนรู้ ผ่านเรื่องราว ฉาก ตัวละคร วิถีชีวิต และ เหตุการณ์ที่จะต้องแก้ไขในสutori ไลน์ ซึ่งแต่ละฉาก ล้วนมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับท้องถิ่น และ สภาพแวดล้อมที่ตนเองที่มีอยู่แล้วเชื่อมโยงกับความรู้ใหม่ที่ได้รับ เช่น ในเรื่องความเป็นมาวิถีชีวิต ของคนท้องถิ่น ทรัพยากรท้องถิ่น การคาดการณ์การเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ซึ่ง วิเคราะห์ได้ว่า การสอนด้วยวิธีสutori ไลน์สามารถนำไปใช้สอนในการบูรณาการกับหลักสูตรวิชา เศรษฐศาสตร์ ภูมิศาสตร์ การเมืองการปกครอง สังคมวิทยา มนุษย์วิทยา ศิลปะ เกษตร และ สิ่งแวดล้อมได้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติลาว, (2548) ได้กำหนดไว้ว่า การ จัดการศึกษาต้องมุ่งพัฒนาคนให้เต็มศักยภาพ โดยต้องให้เกิดการพัฒนาเพื่อให้ผู้เรียนมีความสมดุล รอบด้าน คือ คุณสมบัติศึกษา ปัญญาศึกษา ศิลปะศึกษา กายศึกษา และแรงงานศึกษา โดยให้มีความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษาใน โรงเรียน การศึกษาในครอบครัว และสังคม กล่าวโดยรวมคือให้ ผู้เรียนมีบุคลิกภาพ (Personality) ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีคุณธรรม จริยธรรม และ วัฒนธรรมในการดำเนินชีวิต รักที่จะเรียนรู้ ให้รู้จริง รู้รอบ รู้ปฏิบัติ มีการคิดวิเคราะห์ คิด

สร้างสรรค์ ในการจัดการศึกษาจะต้องยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ (นักเรียนเป็นศูนย์กลาง) จัดให้มีรูปแบบที่หลากหลายเพื่อตอบสนองความต้องการ ความสามารถความถนัดของผู้เรียน กล่าวคือ การจัดการเรียนการสอนที่มีเนื้อหาและกิจกรรมที่หลากหลาย เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการผู้เรียน ซึ่งการสอนด้วยวิธีสตอรีไลน์เป็นวิธีสอนในแนวใหม่ชนิดหนึ่งที่มีหลักการสนองนโยบายของการจัดการเรียนการสอนของประเทศลาว และการใช้เทคนิคการสอนแบบวิธีสอนสตอรีไลน์เป็นนวัตกรรมใหม่ยังไม่ถูกนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนในประเทศลาว ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาผลของการใช้วิธีสอนแบบสตอรีไลน์ในการเรียนการสอนสังคมศึกษาที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ในการเรียน และความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนด้วยวิธีสตอรีไลน์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ

- 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบสตอรีไลน์ และเรียนด้วยวิธีสอนแบบปกติ
- 2) ศึกษาความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนด้วยวิธีสตอรีไลน์

สมมติฐานของการวิจัย

วิธีสอนแบบสตอรีไลน์เป็นการเรียนรู้ด้วยการมีส่วนร่วมของผู้เรียนให้ผลงานซึ่งเกิดจากการที่ผู้เรียนเห็นถึงความสำคัญและความหมายของงานนั้น และยังเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้พัฒนาความเข้าใจและทักษะต่างๆ (Steve Bell, 1998 : 5) และจากประสบการณ์ของนักการศึกษาในต่างประเทศที่ได้นำวิธีสอนแบบสตอรีไลน์ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน พบว่าวิธีสตอรีไลน์ช่วยสร้างโอกาสให้เกิดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้เป็นผู้มีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาทักษะทางปัญญาของตนเอง ช่วยให้ผู้เรียนได้ค้นพบความสัมพันธ์ระหว่างทักษะและความเข้าใจที่ได้เรียนในห้องเรียนกับชีวิตจริง และเป็นการเปิดโอกาสที่สำคัญในการเรียนแบบร่วมมือ มีการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมและความสามารถในการทำงานร่วมกัน ช่วยให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจในการเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน และความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนด้วยกันได้รับการปรับปรุงให้ดีขึ้น ผู้เรียนมีความประทับใจและบันทึกแนวคิดของตนเองโดยผ่านสื่อต่างๆ ผลการเรียนรู้จะช่วยเพิ่มความรู้ลึกประสบการณ์ประสบความสำเร็จและช่วยสร้างความมั่นใจแก่ผู้เรียน ผู้เรียนมีความสุขสนุกสนาน

ในการเรียน นอกจากนี้ยังสามารถนำวิชาต่าง ๆ มาบูรณาการได้ (Steve Bell and Fifeld, 1998; Letschert, 1997; Lipka, 1997) นอกนั้นยังมีงานวิจัย ของกันยรัตน์ ยังมี. (2546) พบว่าผู้เรียน ที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบสตอรีไลน์มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย สูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธารณี วิทยานิพนธ์. (2542) ที่พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยวิธีสตอรีไลน์สูงกว่านักเรียนที่เรียน โดยใช้การสอนตามแบบปกติ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ตั้งสมมติฐานของการวิจัยดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบ สตอรีไลน์สูงกว่าของนักเรียนที่เรียนโดยใช้วิธีการสอนแบบปกติ
2. นักเรียนจะมีความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนด้วยวิธีสตอรีไลน์ในระดับมาก

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียน โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยแห่งชาติ วิทยาเขตคงโคก กำแพงนครเวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
2. หัวข้อที่ใช้ในการสอน เรื่อง ผลกระทบจากท้องถิ่นกับการพัฒนาเศรษฐกิจ ที่กำหนด ในหลักสูตรแกนกลาง ของชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 5 ของกระทรวงศึกษาธิการสาธารณรัฐ ประชาธิปไตยประชาชนลาว
3. ตัวแปรที่ศึกษามี 2 ตัวแปรได้แก่
 - 3.1 ตัวแปรจัดกระทำคือวิธีสอน ซึ่งมี 2 วิธี คือ
 - 3.1.1 วิธีสอนแบบสตอรีไลน์
 - 3.1.2 วิธีสอนแบบปกติ
 - 3.2 ตัวแปรตาม 2 ตัว
 - 3.2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา
 - 3.2.2 ความพึงพอใจต่อการสอนแบบสตอรีไลน์

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1. วิธีการสอนแบบสตอรีไลน์ (Storyline Method) หมายถึง วิธีสอนที่เป็นแนวคิดของ Steve Bell (1998) แห่งสกอตแลนด์ โดยการสอนมีลักษณะบูรณาการและมีการดำเนินเรื่องที่ต่อเนื่อง เน้นการสร้างเรื่อง และดำเนินเรื่องให้เป็นเรื่องราวโดยนักเรียน อาศัยการใช้คำถามหลักของครูเป็นตัวนำ (Key question) เป็นตัวเปิดประเด็นการทำกิจกรรมต่างๆ ของนักเรียน มีองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบที่เรียกว่าเส้นทางเดินเรื่องคือ
 - 1.1 การจัดฉาก (Episodes)
 - 1.2 ตัวละคร (Character)
 - 1.3 การดำเนินเรื่อง (A way of life)
 - 1.4 เหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นและสิ่งที่ต้องแก้ไข (Event and Solution)
2. วิธีสอนแบบปกติ หมายถึง วิธีสอนที่ครูสังคมนาในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จัดสอนตามคู่มือการสอนวิชาสังคมนาของกระทรวงศึกษาธิการ โดยมีรูปแบบการสอน ที่เน้น การบรรยาย การสนทนา การสาธิต การตั้งประเด็นปัญหาและแก้ปัญหา
3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความรู้ความสามารถในการเรียนวิชาสังคมนา ซึ่งวัดได้จาก แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมนาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
4. ความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนด้วยวิธีสตอรีไลน์ หมายถึง ความรู้สึกที่ชอบ ความพอใจ ของนักเรียนที่มีต่อการเรียนการสอนด้วยวิธีสตอรีไลน์ ซึ่งวัดได้จากคะแนนการตอบแบบวัดความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนด้วยวิธีสตอรีไลน์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
5. นักเรียน หมายถึง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ของโรงเรียนสาธิตที่สังกัดมหาวิทยาลัยแห่งชาติลาว

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยเรื่อง ผลของการใช้วิธีสอนแบบสตอรีไลน์ในวิชาสังคมศึกษา ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนด้วยวิธีสตอรีไลน์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยแห่งชาติคงโคก ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1. การจัดเรียนการสอนด้วยวิธีแบบสตอรีไลน์
 - 1.1 ประวัติความเป็นมาของสตอรีไลน์
 - 1.2 ความหมายของวิธีสอนแบบสตอรีไลน์
 - 1.3 หลักการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบสตอรีไลน์
 - 1.4 องค์ประกอบการจัดการเรียนการสอนแบบสตอรีไลน์
 - 1.5 การวางแผนการสอนสตอรีไลน์
 - 1.6 บทบาทของผู้เรียนและผู้สอนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยวิธีสตอรีไลน์
 - 1.7 ข้อดีและข้อจำกัดของการจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีสอนแบบสตอรีไลน์
 - 1.7.1 ข้อดีของการจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีสอนแบบสตอรีไลน์
 - 1.7.2 ข้อจำกัดของการจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีสตอรีไลน์
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 2.1 ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 2.2 ระดับพฤติกรรมในการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 2.3 แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 2.3.1 ความหมายของแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 2.3.2 ประเภทของแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 2.4 การสร้างแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 2.4.1 ขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 2.4.2 การสร้างแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์แบบเลือกคำตอบประเภทหลายตัวเลือก
3. ความพึงพอใจต่อการเรียนการสอน

- 3.1 ความหมายของความพึงพอใจ
- 3.2 ทฤษฎีแรงจูงใจที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจต่อการเรียน
 - 3.2.1 ทฤษฎีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
 - 3.2.2 ทฤษฎีเสริมแรง
 - 3.2.3 ทฤษฎีความเสมอภาค
- 3.3 การสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอนกับความพึงพอใจ
- 4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีสตอรีไลน์
 - 4.1 งานวิจัยภายในประเทศไทย
 - 4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. การจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีสอนแบบสตอรีไลน์

1.1 ประวัติความเป็นมาของสตอรีไลน์

การสอนด้วยวิธีสตอรีไลน์ (Storyline Method หรือ Storyline Approach) เป็นนวัตกรรมหนึ่งที่เป็นการบูรณาการหลักสูตรและการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ถูกคิดค้นและพัฒนาโดย Professor Steve Bell และ Sally Harkness นักการศึกษาชาวสกอตแลนด์ ในวิทยาลัยการศึกษาจอร์แดนฮิลล์ (Jordanhill College of Education) วิธีสอนแบบสตอรีไลน์ได้นำหลักหรือแนวความคิดการเรียนรู้ต่างๆ เป็นหลักการในการจัดกิจกรรม เช่น การบูรณาการ การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การเรียนรู้จากสิ่งที่ใกล้ตัวเชื่อมโยงออกไปสู่วิถีชีวิตจริง การค้นหาความรู้และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ผลงานแต่ละชิ้นที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมสร้างสรรค์ขึ้น ในกิจกรรมการเรียนการสอนจะช่วยพัฒนาความรู้ความเข้าใจ เจตคติและได้ฝึกทักษะให้แก่ผู้เรียน เช่น การคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ การสื่อสาร การจัดการ การทำงานกลุ่ม การวางแผน การทำโครงการ การบันทึก การสรุป การเผชิญสถานการณ์ การตัดสินใจ การเชื่อมโยงความรู้ และการประยุกต์ความรู้มาใช้แก้ปัญหาเกี่ยวกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นไปพร้อมๆ กัน

วิธีการสอนนี้ได้รับการพัฒนาและได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายในทวีปยุโรป อเมริกา และเอเชีย อย่างรวดเร็ว Storyline Method เป็นนวัตกรรมตัวหนึ่งที่ได้มีการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอน และได้มีการนำไปทดลองวิจัยในชั้นเรียนอย่างต่อเนื่อง

1.2 ความหมายของวิธีสอนแบบสตอรีไลน์

Storyline มาจากคำว่า Story และ Line แปลว่า Making of the story หรือ to line a story ซึ่งหมายถึงเส้นทางการเดินเรื่อง หรือแนวของเรื่องที่เรียงติดต่อกันเป็นลำดับ โดยมีคำถามหลักเป็นตัวนำหรือควบคุมจุดเส้นเชือกที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ไปตามเรื่อง นักการศึกษาทั้งต่างประเทศและไทย ได้อธิบายความหมายของการเรียนการสอนด้วยวิธีสตอรีไลน์ไว้ดังนี้

สตีฟ เบล และ แซลลี ฮาคเน็ส (Steve Bell and Sallie Harkness, 2004:1) ได้ให้ความหมายต่อวิธีสอนแบบสตอรีไลน์ไว้ว่า Storyline คือการออกแบบบทเรียน หรือการจัดการเรียนรู้ไว้โดยครูเพื่อให้ไปตามเส้นทางการเดินเรื่อง และนักเรียนได้สร้างสรรค์ และพัฒนาไปตามเรื่อง บนเส้นทางการเดินเรื่องมีจุดเน้นที่ความรู้ เนื้อหาหลักสูตร ในขณะที่เดินไปตามเนื้อเรื่องนักเรียนได้ฝึกทักษะ มีการผลิตชิ้นงาน และในแต่ละตอนของเส้นทางการเดินเรื่องนั้นได้ออกแบบไปตามคำถามหลัก สตอรีไลน์ไม่เพียงแต่ให้ความรู้ และทักษะเท่านั้นแต่ยังได้ให้ความรู้สึกและประสบการณ์ที่หลากหลาย ซึ่ง สตีฟ เบล และ แซลลี ฮาคเน็ส ได้สรุปความสำคัญต่อการสอนแบบสตอรีไลน์คือ

1. สตอรีไลน์คือปรัชญาทางการศึกษาอย่างหนึ่งซึ่งเป็นพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบความเป็นประชาธิปไตย และพลเมืองที่ดีให้นักเรียน
2. เป็นการค้นพบเนื้อหาความรู้ใหม่โดยนักเรียน ซึ่งเป็นไปตามจุดประสงค์ของการจัดการเรียนการสอนของครู
3. เป็นการจัดการเรียนที่เน้นการบูรณาการ ในการออกแบบการเรียนการสอน และวางแผนกำหนดหัวข้อในการเรียน

สตีฟ เบล และ ฟีฟิลด์ (Steve Bell and Fifield, 1998 : 5 – 6) ได้อธิบายความหมายของการเรียนการสอนด้วยวิธีสอนแบบสตอรีไลน์ สรุปได้ว่า การเรียนการสอนด้วยวิธีสอนแบบสตอรีไลน์เป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียน วิธีสตอรีไลน์ตั้งอยู่บนพื้นฐานทฤษฎีที่ว่าความรู้ที่มีความซับซ้อน และมีหลายขั้นตอน ดังนั้นการเรียนรู้จะเกิดขึ้นจากความรู้เดิมของผู้เรียนส่วนหนึ่ง และประสบการณ์ที่ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ใหม่โดยผ่านการปฏิบัติด้วยตนเองอีกส่วนหนึ่ง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ จึงเป็นการจัดกิจกรรมแบบบูรณาการที่บูรณาการประสบการณ์ ทักษะการคิดวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ การจินตนาการ การตัดสินใจ ตลอดจนการทำงานร่วมกัน ภายใต้แนวทางการดำเนินเรื่องที่ต่อเนื่องกัน โดยใช้ศิลปะเป็นสื่อ ทั้งนี้ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ใหม่ด้วยตนเอง

เลทเชิร์ต (Letschert, 1997) ได้อธิบายความหมายของการเรียนการสอนด้วยวิธีสอนแบบสตอรีไลน์ไว้ว่า “วิธีสตอรีไลน์เป็นการใช้เรื่องราวที่สร้างขึ้นอย่างมีความหมายในบริบทของชีวิตจริงกับเนื้อหา เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้โน้ตทัศน์และทักษะต่าง ๆ โดยผู้เรียนและผู้สอนร่วมกันกำหนด ฉาก ตัวละคร แนวทางการดำเนินเรื่องอย่างเป็นลำดับขั้นตอนและโครงเรื่องที่กำหนดขึ้นจะเป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่กำหนด”

วลัย พานิช (2542:13) ได้สรุปความหมายของการเรียนการสอนต่อวิธีสอนแบบสตอรีไลน์ไว้ว่า เป็นกระบวนการเรียนการสอนที่บูรณาการความรู้และประสบการณ์เข้าด้วยกัน โดยมาจากคำว่า Story และ line หมายถึงเส้นทางของเรื่องที่เรียงติดต่อกันเป็นลำดับจุดเส้นเชือก ซึ่งเป็นแนวคิดใหม่ของการจัดการศึกษาเป็นการบูรณาการทั้งหลักสูตรและการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในสตอรีไลน์ เป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากประสบการณ์ตรงที่ผู้เรียนสร้างความรู้ใหม่ด้วยตนเอง โดยผู้สอนได้จัดกระบวนการเรียนรู้อย่างหลากหลายให้ผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง โดยผ่านการตั้งคำถามหลัก (key questions)

อรทัย มูลคำ และคณะ (2542) ได้อธิบายการจัดการเรียนการสอนด้วยวิธี (Storyline) ว่าเป็นการนำทฤษฎีการเรียนรู้หลายทฤษฎีมาใช้ร่วมกัน อาทิเช่น การบูรณาการ การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การเรียนรู้จากสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวนักเรียนได้เชื่อมโยงออกไปสู่ชีวิตจริง การค้นคว้าหาความรู้ และการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

พิมพ์พันธ์ เฉชะคุปต์ และ เพยาว์ ยินดีสุข (2545 :130) กล่าวถึงสตอรีไลน์ไว้ว่า เป็นวิธีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีการผูกเรื่องแต่ละตอนให้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง และเรียงลำดับเหตุการณ์ หรือเรียกว่าการกำหนดเส้นทางเดินเรื่อง โดยใช้คำถามหลักเป็นตัวนำไปสู่การให้ผู้เรียนทำกิจกรรมอย่างหลากหลาย เพื่อสร้างความรู้ด้วยตนเอง เป็นการเรียนรู้ตามสภาพจริงที่มีการบูรณาการระหว่างวิชา เพื่อเป้าหมายในการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้มีสมรรถนะการพัฒนาแบบยั่งยืน

อรรถพล อนันตวรสกุล (2545). ได้สรุปการจัดการเรียนการสอนด้วยวิธี (Storyline) ว่าเป็นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ให้ความสำคัญกับการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย มีลักษณะการสอนที่โดดเด่นในการบูรณาการหลักสูตร องค์ความรู้ทักษะการเรียนรู้ ตลอดจนรวบรวมกระบวนการเรียนรู้จากหลายสาขาวิชาเข้าด้วยกัน โดยอาศัยเส้นทางเดินเรื่อง ที่ผู้สอนได้วางโครงไว้คร่าวๆ ของแต่ละตอน และผู้เรียนจะเป็นผู้เติมเต็ม เรื่องราวที่เกิดขึ้นทำให้

ผู้เรียนเกิดจินตนาการ เกิดความคิดสร้างสรรค์ การวางแผน การตัดสินใจ พร้อมทั้งเกิดประสบการณ์เดิมของผู้เรียนผสมผสานเข้ากับประสบการณ์ใหม่

จากความหมายของการเรียนการสอนด้วยวิธีสอนแบบสตอรีไลน์ที่นักการศึกษาหลายท่านได้อธิบายไว้ สรุปได้ว่า การสอนด้วยวิธีสตอรีไลน์ (Storyline Method) เป็นการคำนึงถึงธรรมชาติของผู้เรียนและเนื้อหาเป็นหลัก จุดประสงค์การสอนวิธีสตอรีไลน์ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในเชิงประจักษ์ ให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งครูจะเป็นผู้จัดไปตามฉากหรือขั้นตอนของเรื่อง ด้วยวิธีการตั้งคำถามหลัก เป็นตัวเชื่อมการดำเนินเรื่องแต่ละตอนเข้าด้วยกัน หรือเปิดประเด็นในการดำเนินเรื่อง เน้นการใช้กิจกรรมให้สอดคล้องกับคำถามหลัก และเนื้อหาผู้เรื่อง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติ การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในสตอรีไลน์เป็นการจัดประสบการณ์ตรงที่ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ จินตนาการ การตัดสินใจ ตลอดจนการทำงานร่วมกัน ภายใต้แนวทางการดำเนินเรื่องที่ต่อเนื่องกัน

1.3 หลักการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบสตอรีไลน์

ลักษณะสำคัญของวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยวิธีสอนแบบสตอรีไลน์ มีลักษณะสำคัญโดยสรุปได้ดังนี้ (พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ 2545 : 3 – 5; อรรถพล อนันตวรสกุล 2545 : 5 – 6 และวลัย พานิช 2542 : 28)

1. มีเส้นทางเดินเรื่องที่ดำเนินเรื่องอย่างมีเหตุผล และมีการเรียงลำดับขั้นตอนที่ประกอบด้วยองค์ประกอบทั้ง 4 ของวิธีสตอรีไลน์
2. มีคำถามหลักเป็นตัวเชื่อมโยงแต่ละฉาก ซึ่งผู้เรียนต้องเกี่ยวข้องในการทำกิจกรรมต่าง ๆ
3. ฉากแต่ละฉากในสตอรีไลน์เป็นสถานการณ์ที่ให้ผู้เรียนได้สืบค้นแสวงหาคำตอบจากประสบการณ์โดยตรง
4. ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ เน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง โดยการแสวงหาคำตอบต่อคำถามหลักที่ครูกำหนดขึ้น
5. มีการบูรณาการองค์ความรู้ ทักษะการเรียนรู้ และกระบวนการเรียนรู้จากหลากหลายสาขาวิชา
6. ผู้เรียนได้มีการเรียนรู้จากการฝึกปฏิบัติจริงในสถานการณ์ต่างๆ
7. ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านกระบวนการกลุ่ม โดยส่งเสริมการเรียนรู้แบบร่วมมือ

8. ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงความสามารถในการเรียนรู้ของตนอย่างเต็มตามศักยภาพ
9. ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ใช้จินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ตลอดจนมุ่งพัฒนา การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะการตัดสินใจผ่านกิจกรรมต่างๆ
10. มีการเชื่อมโยงองค์ความรู้ และกระบวนการเรียนรู้ จากห้องเรียนออกไปสู่ชุมชน และชีวิตจริง ของผู้เรียน
11. ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างเป็นธรรมชาติ สนุกสนาน มีชีวิตชีวา มีความสุข และตระหนักในคุณค่าของการเรียนรู้

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า วิธีสตอรีไลน์มีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 องค์ประกอบคือ ฉาก ตัวละคร การดำเนินชีวิต และเหตุการณ์สำคัญ ลักษณะของรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้จะเน้นการเล่าเรื่อง โดยอาศัยโครงเรื่องที่มีการลำดับขั้นตอน และเรื่องราวอย่างต่อเนื่อง มีคำถามหลักเป็นตัวเชื่อมโยงเรื่องราวทั้งหมดเข้าด้วยกัน โดยเน้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการทั้งในด้านเนื้อหาและทักษะกระบวนการต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกันและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง และเชื่อมโยงองค์ความรู้ และกระบวนการเรียนรู้จากห้องเรียนออกไปสู่ชุมชนและชีวิตจริงของผู้เรียน

พิมพันธ์ เดชะคุปต์ (2545 : 3 – 5) ได้สรุปเกี่ยวกับหลักการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยวิธีสตอรีไลน์ไว้ดังนี้

1. ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยความหมาย เพื่อผู้เรียนจะสามารถจำได้ถาวร ซึ่งการเรียนแบบนี้ต้องเริ่มต้นด้วยการทบทวนความรู้เดิม และประสบการณ์เดิมของผู้เรียน
2. ให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียน ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา สังคม เป็นการพัฒนาทั้งตัวผู้เรียน
3. ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมตามประสบการณ์ชีวิตของตน และเป็นประสบการณ์จริงในชีวิตของผู้เรียน
4. ให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะต่าง ๆ ซ้ำแล้วซ้ำอีก โดยไม่มีการเบื่อหน่าย
5. ให้ผู้เรียนได้สร้างจินตนาการตามเรื่องที่กำหนด เป็นการเรียนรู้ด้านธรรมชาติ เศรษฐกิจ วัฒนธรรม การเมือง วิถีชีวิต ผสมผสานกันไป อันเป็นสภาพจริง ๆ ของชีวิต
6. ให้ผู้เรียนได้พัฒนาความคิดระดับสูง เช่น คิดไตร่ตรอง คิดอย่างมีวิจารณญาณ คิดแก้ปัญหา คิดริเริ่ม คิดสร้างสรรค์ คิดสร้างสิ่งใหม่ คิดวิชัย เป็นต้น

7. ให้ผู้เรียนได้ใช้การทำงานกลุ่มจนเป็นทักษะโดยอาจเป็นกลุ่มตั้งแต่ 2 คน 4 คน 6 คน รวมทั้งการทำงานกลุ่มในห้องเรียน ซึ่งขึ้นกับลักษณะกิจกรรมแต่ละกิจกรรม และยังเป็นการพัฒนาให้เป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์อีกด้วย

8. ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสิ่งใกล้ตัวสู่สิ่งไกลตัว เช่น เรียนตัวเรา บ้านของเรา ครอบครัวของเรา ชุมชนของเรา ประเทศของเราและประเทศเพื่อนบ้าน เป็นไปตามระดับสติปัญญาของผู้เรียน

9. ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างเป็นสุข สนุกสนาน เห็นคุณค่าของงานที่ทำ และงานที่นำไปนำเสนอต่อเพื่อน ต่อชุมชน ทำให้เกิดความตระหนักเห็นความสำคัญของการเรียนรู้ด้วยตนเอง

นอกจากนี้ ורתัย มูลคำ และคณะ (2542 : 49 – 52) ยังได้กล่าวถึงข้อควรคำนึงที่ผู้สอนควรพิจารณาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยวิธีสตอรีไลน์ เพื่อให้สามารถดำเนินการไปด้วยความเรียบร้อย ไว้ดังนี้ คือ

1. ผู้สอนควรพิจารณาสร้างหัวเรื่องขึ้นเองจากโครงสร้างของหลักสูตรและควรกำหนดวิชาใดวิชาหนึ่งเป็นหลัก โดยหัวเรื่องที่สร้างขึ้นต้องสามารถสัมพันธ์กับเรื่องอื่นได้อย่างกว้างขวาง รวมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นในสิ่งที่เขาสนใจและต้องการเรียนรู้

2. แผนการสอนในแต่ละหัวเรื่องควรใช้เวลาไม่เกิน 1 ภาคการเรียน เพื่อมิให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่าย และเกิดความสนุกในการค้นหาเรื่องใหม่ๆ อยู่เสมอ

3. ในชั้นเรียนที่มีผู้สอนหลายคน ทุกคนควรวางแผนการสอนร่วมกัน เพื่อลดความซ้ำซ้อนและสับสนให้กับผู้เรียน

4. การสร้างกิจกรรมทุกกิจกรรมต้องมีความหมาย โดยผู้เรียนให้ความสนใจและเป็นเรื่องราวที่ใกล้ตัว เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมกับประสบการณ์ใหม่เข้าด้วยกัน

5. ผู้สอนควรโยงกิจกรรมที่เกิดขึ้นกับการเดินเรื่องให้ต่อเนื่องกัน

จะเห็นได้ว่า วิธีสตอรีไลน์จะใช้เรื่องราวที่สร้างขึ้นอย่างมีความหมายในบริบทของชีวิตจริง เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มนทัศน์และทักษะต่างๆ โดยผู้สอนได้กำหนดฉาก ตัวละคร แนวทางการดำเนินเรื่อง และกำหนดประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นจริง จึงเป็นการเรียนรู้จากสิ่งใกล้ตัวผู้เรียน เชื่อมโยงไปสู่วิถีชีวิตจริง ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนเข้ากับชีวิตจริงได้

1.4 องค์ประกอบการจัดการเรียนการสอนแบบสตอรี่ไลน์

วิธีสตอรี่ไลน์ เป็นวิธีการจัดการเรียนการสอนที่เป็นการเชื่อมโยง หรือผูกเรื่องที่มีการดำเนินเรื่องอย่างต่อเนื่อง ประจวบเส้นเชือกโดยจะมีการผูกเนื่องแต่ละตอนให้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง และเรียงลำดับเหตุการณ์ โดยมีการตั้งคำถามหลักเป็นตัวเชื่อมการดำเนินเรื่อง ซึ่งองค์ประกอบสำคัญของวิธีสตอรี่ไลน์ มี 4 องค์ประกอบเป็นเส้นทางเดินเรื่อง ดังนี้ (Steve Bell and Fifield, 1998 : 4; Creswell, 1997 : 3 ; Letschert, 1999 : 6)

1. ฉาก (setting the scene) เป็นการระบุเวลา สถานที่ และสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ของเรื่องราว การกำหนดฉากจึงเป็นเหมือนกับการสร้างบรรยากาศ หรือการนำเข้าสู่เรื่องราวที่ผู้เรียนจะได้เรียนรู้

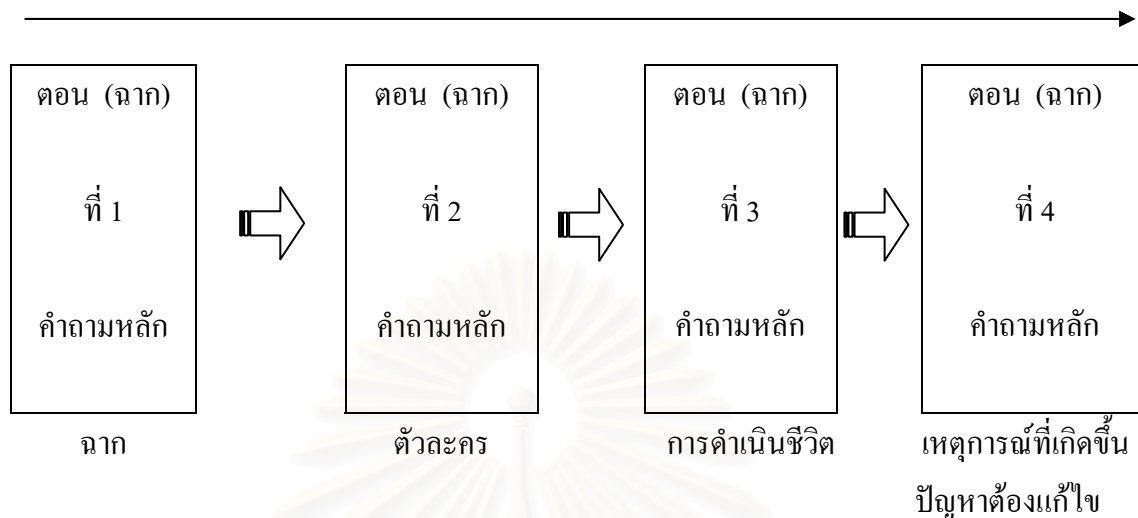
2. ตัวละคร (character) ซึ่งเป็นผู้มีบทบาท มีส่วนร่วมอยู่ในเรื่องราว ในฉากนั้น ๆ ตัวละคร อาจจะเป็นคน สัตว์ พืช หรือสิ่งไม่มีชีวิต เช่น ดิน น้ำ ดวงอาทิตย์ หรือข้าวของเครื่องใช้ต่างๆ ก็ได้ สิ่งสำคัญ คือ ผู้เรียนจะต้องสร้างให้ตัวละครเหล่านี้มีชีวิตอยู่ในเรื่องราวที่เกิดขึ้น

3. การดำเนินชีวิตของตัวละคร หรือวิถีชีวิต (a way of life) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญอีกองค์ประกอบหนึ่ง เนื่องจากการกำหนดว่าตัวละครแต่ละตัวนั้นมีวิธีการดำเนินชีวิตอย่างไร จะเป็นส่วนที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินเรื่อง ตัวละครแต่ละตัวจะมีการดำเนินชีวิตที่แตกต่างกันตามแต่จินตนาการของผู้เรียนที่จะกำหนดขึ้น

4. เหตุการณ์สำคัญหรือปัญหาที่เกิดขึ้น (events, incidents, or real problems to be solved) องค์ประกอบ ส่วนนี้นับว่ามีความสำคัญมากที่สุด เนื่องจากเหตุการณ์ หรือปัญหาที่เกิดขึ้นจะเป็นจุดสำคัญที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการคิดหาทางออกให้กับ ตัวละครและเรื่องราว ซึ่งการตัดสินใจ ของผู้เรียนนั้นจะสะท้อนถึงแนวคิด ก่านิยม เจตคติ ตลอดจนทักษะในการแก้ปัญหา โดยผ่านกระบวนการคิดวิเคราะห์ ไตร่ตรอง และตัดสินใจ เหตุการณ์สำคัญในเรื่องอาจมีมากกว่า 1 เหตุการณ์ และอาจเชื่อมโยงถึงกันได้

จากข้อความที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าวิธีสตอรี่ไลน์จะใช้เส้นทางเดินเรื่องเป็นกรอบสำหรับการดำเนินการจัดการเรียนการสอน โดยเชื่อมโยงองค์ประกอบทั้ง 4 องค์ประกอบคือ ฉาก ตัวละคร วิถีชีวิต และเหตุการณ์ให้ต่อเนื่องกัน ซึ่งในแต่ละองค์ประกอบจะประกอบด้วยประเด็นหลักบางประเด็นที่ยกขึ้นมาพิจารณาเป็นพิเศษ โดยการตั้งคำถามหลักแล้วให้ผู้เรียนค้นคว้าหาคำตอบ คำถามเหล่านี้จะโยงไปยังคำตอบที่สัมพันธ์กับเนื้อหาวิชาต่างๆ ที่ประสงค์จะบูรณาการเข้าด้วยกัน ดังตัวอย่าง เส้นทางเดินเรื่องต่อไปนี้

ตัวอย่างเส้นทางการเดินเรื่อง ของวิธีสอนแบบสตอรีไลน์

(ที่มา: เส้นทางการเดินเรื่อง เรื่องสถานีวิทยุท้องถิ่น โดย สตีฟ เบล Steve Bell อ้างอิงใน วลัย พานิช 2547:37)

ในการสอนแบบสตอรีไลน์คำถามหลักมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการเปิดประเด็นสำคัญ และทำให้เรื่องราวดำเนินต่อไป ซึ่งคำถามหลักนั้น ควรมีลักษณะดังนี้ (Bell and Fifield, 1998 : 4 – 5 ; Letschert, 1999 : 6 ; วลัย พานิช, 2543 : 31)

1. มีลักษณะเปิดกว้างให้มีคำตอบที่หลากหลาย
2. กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดแนวคิดสำคัญของหัวข้อ หรือ โครงเรื่องนั้น ๆ
3. กระตุ้นให้ผู้เรียนใช้ทักษะการคิดขั้นสูง ไม่ว่าจะเป็นการคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ หรือ การคิดแก้ปัญหา นอกจากนี้คำถามหลักยังควรกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ใช้จินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ในการทำกิจกรรมเพื่อแสวงหาคำตอบนั้น ๆ ด้วยตนเอง
4. กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นสนใจที่จะลงมือปฏิบัติ เสาะแสวงหาความรู้ ตลอดจนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองโดยผ่านกระบวนการกลุ่ม
5. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนซึ่งมีความแตกต่างกันทั้งในด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติ ได้แสดงทักษะหรือประสบการณ์การเรียนรู้ต่าง ๆ ที่เขามีอยู่

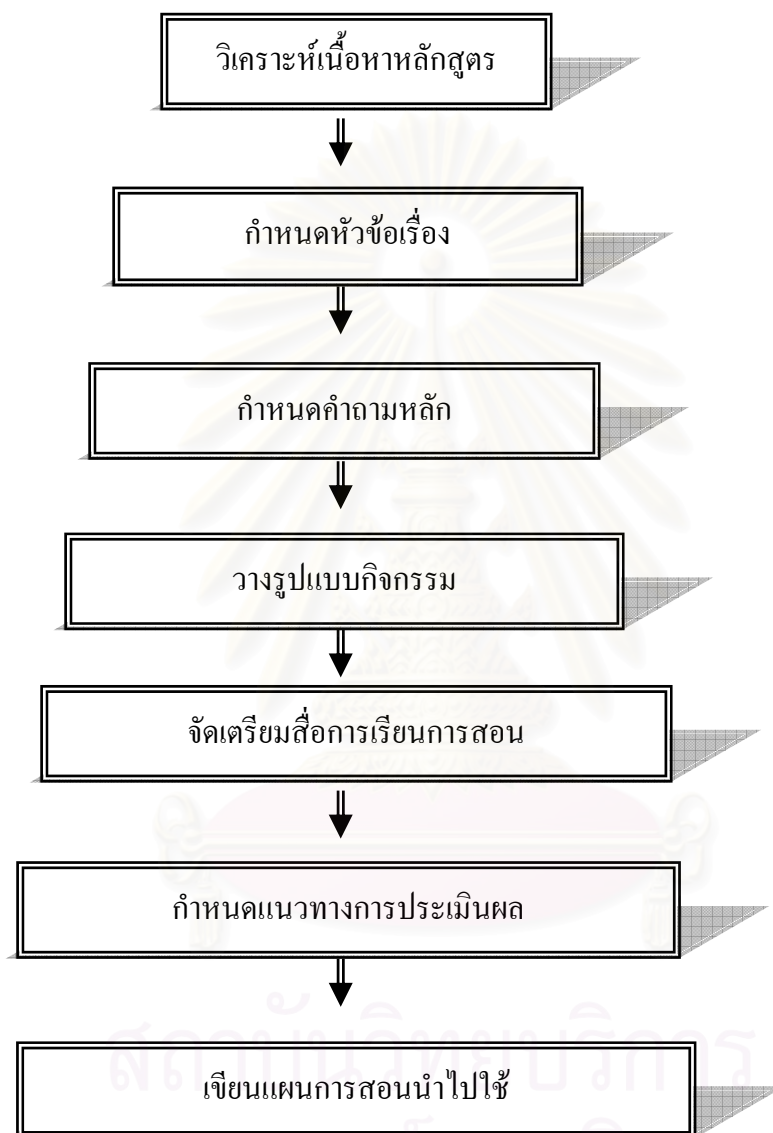
1.5 การวางแผนการสอนสตอรี่ไลน์

วัลย์ พานิช (2542:34) ได้เสนอขั้นตอนการวางแผนการสอนสตอรี่ไลน์ สรุปได้คือ

1. เตรียมหัวข้อเรื่อง (topic) หรือแนวความคิดที่สำคัญ (concept) ที่จะใช้สอน ซึ่งการเลือกหัวข้อนั้นมีข้อเสนอแนะคือ
 - 1.1 ต้องสอดคล้องกับเนื้อหาหลักสูตร
 - 1.2 ขยายขอบเขตความรู้ให้ผู้เรียน หรือให้ผู้เรียนมีโอกาสที่จะสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง
 - 1.3 ช่วยพัฒนาความรู้ ทักษะ ทักษะคิด
 - 1.4 มีโครงสร้างเนื้อหาที่เป็นความรู้ (Surface structure) และสติปัญญา (Deep structure) ทั้งทักษะด้านต่างๆ
2. เตรียมการผูกเรื่องหรือการเขียนเส้นทางการเดินเรื่อง และเขียนแบ่งเป็นตอน (Episode) โดยคำนึงถึง 4 องค์ประกอบสำคัญคือฉาก ตัวละคร การดำเนินชีวิต และเหตุการณ์สำคัญ ซึ่งผู้สอนต้องพัฒนาหัวข้อ และเนื้อหาให้ทั้งสองอย่างไปด้วยกัน
3. ตั้งคำถามหลัก (Key question) ซึ่งจะทำหน้าที่เชื่อมโยงการดำเนินเรื่องในแต่ละตอน และเป็นตัวกระตุ้นให้เปิดประเด็นให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์และลงมือปฏิบัติ
4. จัดกิจกรรมในชั้นเรียนให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน
5. ประเมินผลจากคำถามหลัก และผลงานแต่ขึ้นของนักเรียน ซึ่งสะท้อนให้เห็นผลการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยสามารถประเมินได้จากพฤติกรรม (Performance) ในสภาพแวดล้อมจริงที่เกิดขึ้น (Authentic environment)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จากขั้นตอนการวางแผนการสอนแบบสตอรี่ไลน์สรุปเป็นแผนภูมิได้ดังนี้

จากการศึกษาการเขียนแผนการสอนสตอรี่ไลน์ ของ สตีฟ เบล Steve Bell (อ้างอิงในวลัยพานิช 2542:34) ได้เสนอรูปแบบการเขียนแผนการสอน แบ่งเป็น 7 ส่วนประกอบ ดังนี้

1. การผูกเรื่องหรือการดำเนินเส้นทางเดินเรื่องสตอรี่ไลน์ (Storyline topic) ซึ่งระบุขั้นตอนของสตอรี่ไลน์ และเป็นตัวกำหนดฉากหรือตอน (Episode)
2. คำถามหลัก (Key Question) เป็นคำถามที่ให้ผู้เรียนคิดหาคำตอบ
3. กิจกรรม (Activities) เป็นกิจกรรมที่หลากหลายที่จะให้ผู้เรียนดำเนินไปตามเรื่อง

4. ลักษณะการจัดชั้นเรียน (Organization) เป็นการระบุนการจัดกลุ่มชั้นเรียน
5. สื่อการเรียนการสอน (Resource) ช่วยพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน เช่น แผนที่รูปภาพ ตำรา ฯลฯ
6. ผลงานของผู้เรียน (Outcomes) เป็นการระบุผลงานหรือชิ้นงานของผู้เรียน
7. การประเมินผล (Evaluation) เป็นการประเมินผลงานของผู้เรียน

ส่วนประกอบทั้ง 7 ส่วน แสดงในรูปแบบของแผนการสอนได้ดังนี้

หัวข้อ.....

เส้นทางของการเดินเรื่อง	คำถามนำ	กิจกรรม	ลักษณะการจัดชั้นเรียน	สื่อการสอน	ผลงานของนักเรียน	การประเมินผล
ฉาก Setting						
ตัวละคร Character						
การดำเนินชีวิต A way of life						
เหตุการณ์หรือปัญหาที่เกิดขึ้น Events or incidents						

(ที่มา : รูปแบบของแผนการสอนแบบสตอรี่ไลน์ ของ สตีฟ เบล Steve Bell อ้างอิงในวัลย์พานิช 2542:34)

1.6 บทบาทของผู้เรียนและผู้สอนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยวิธีสตอรี่ไลน์

บุคคลที่เกี่ยวข้องเป็นอย่างมากในการนำกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยวิธีสตอรีไลน์มาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพ คือ ผู้เรียน และผู้สอน ซึ่งแต่ละฝ่ายจะมีบทบาทที่แตกต่างกัน ดังนี้

บทบาทของผู้สอน

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยวิธีสตอรีไลน์นั้น เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนประสบความสำเร็จ ผู้สอนควรมีบทบาทสำคัญดังนี้ (Jensen, 1999 : 2 – 5 ; Letschert, 1999 : 13; พิมพันธ์ เชชะคุปต์; 2542 : 5 ; อรทัย มูลคำ และคณะ, 2542 : 52)

1. ศึกษาหลักสูตรให้เข้าใจและปรับเนื้อหา กระบวนการและทฤษฎีการสอนต่างๆ ให้เข้ากับสภาพที่จะเอื้ออำนวยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้
2. การวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนร่วมกับผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น ครูรายวิชา / กลุ่มวิชาอื่นๆ ที่สอนในชั้นเดียวกัน ครูวิชาการ ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารโรงเรียนเป็นต้น เพื่อให้ข้อเสนอแนะและเกิดการประสานความร่วมมือทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน
3. กำหนดกิจกรรมและวางแผนการสอนไว้ล่วงหน้า และจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์สื่อต่าง ๆ เช่น เอกสาร หนังสือ วีดิทัศน์ ซีดีรอม เป็นต้น ตลอดจนแหล่งความรู้ทั้งที่เป็นบุคคลและสถานที่
4. จัดกิจกรรมที่จะให้ผู้เรียนปฏิบัติอย่างหลากหลาย เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น และปัจจัยพื้นฐานของโรงเรียน เช่น สภาพห้องเรียน บริเวณโรงเรียน สภาพท้องถิ่นสิ่งแวดล้อมในชุมชน เป็นต้น เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยเริ่มจากสิ่งแวดล้อมที่ใกล้ตัวสามารถสัมผัสได้ และผู้เรียนสนใจมากที่สุด
5. ลดบทบาทจากผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกระหว่างการเรียนการสอน เพื่อสนับสนุนสื่อวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุข เช่น
 - 5.1 เป็นผู้นำเสนอ เช่น นำเสนอประเด็น ปัญหา เหตุการณ์ในเรื่องราวที่จะสอน
 - 5.2 เป็นผู้สังเกต สังเกตขณะนักเรียนตอบคำถาม ถามคำถาม ปฏิบัติกิจกรรมรวมทั้งสังเกตพฤติกรรมอื่น ๆ ของนักเรียน
 - 5.3 เป็นผู้ให้การกระตุ้น กระตุ้นความสนใจของนักเรียนเพื่อให้มีส่วนร่วมในการเรียนอย่างแท้จริง

5.4 เป็นผู้ให้การเสริมแรง เพื่อให้เพิ่มความถี่ของพฤติกรรมการเรียนรู้

5.5 เป็นผู้แนะนำ

5.6 เป็นผู้จัดบรรยากาศ ให้บรรยากาศการเรียนการสอนดี ทั้งด้านกายภาพและด้านจิตสังคม เพื่อให้นักเรียนเรียนอย่างมีความสุข

5.7 เป็นผู้ให้ข้อมูลย้อนกลับ ให้การวิพากษ์วิจารณ์ข้อดี ข้อบกพร่อง เพื่อให้พฤติกรรมคงอยู่ หรือปรับปรุง แก้ไขพฤติกรรมการเรียนรู้กระตุ้นให้ผู้เรียนคิด และแสวงหาความรู้ โดยการใช้คำถามหลัก

6. การวัดและประเมินผลผู้เรียนอย่างเป็นระบบตามสภาพจริง โดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากหลาย ๆ วิธี เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การตรวจผลงาน เพิ่มสะสมงานเป็นต้น ซึ่ง ข้อมูลดังกล่าวจะเป็นข้อมูลของผู้เรียนรายบุคคลและเป็นข้อมูลเพื่อการปรับปรุงแก้ไขการวางแผนการสอนในครั้งต่อไป

Steve Bell (1998 อ้างอิงในวลัย พานิช 2547:44) ได้เสนอแนวทางสำหรับการกำหนดบทบาทของผู้สอนไว้คือ

1. เริ่มต้นการสอนจากสิ่งที่ผู้เรียนรู่มาก่อนหรือไม่
2. ถามคำถามหลักและสร้างบริบทการเรียนรู้ (context) ของผู้เรียนตลอดการดำเนินเรื่องหรือไม่
3. จัดกิจกรรมที่หลากหลายหรือไม่
4. กระตุ้นให้ผู้เรียน ได้สร้างแนวคิดของตนเองไว้ก่อนหรือไม่
5. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้พิสูจน์แนวคิดหรือข้อค้นพบใหม่ๆ โดยการตั้งคำถามหรือให้มีการค้นคว้าหาหลักฐานหรือไม่
6. ให้ความสำคัญในคุณค่าของงานที่ผู้เรียนได้ทำหรือไม่
7. มีการจัดกลุ่มเรียนที่เน้นการมีส่วนร่วม และเหมาะสมกับการจัดกิจกรรมหรือไม่
8. ใช้วิธีสอนต่างๆ เพื่อเสริมประสิทธิภาพและความสำเร็จของการสอนหรือไม่
9. มีการจัดกิจกรรมที่แตกต่างกันในหลายรูปแบบหรือไม่
10. ประเมินผลงานผู้เรียนที่เหมาะสมและเป็นไปในทางสร้างสรรค์หรือไม่
11. ให้ผู้ปกครองได้มีส่วนและรับทราบผลการเรียนรู้ของผู้เรียนหรือไม่

บทบาทของผู้เรียน

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยวิธีสตอรีไลน์ ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญที่จะช่วยให้กิจกรรมการเรียนการสอนประสบความสำเร็จโดยสรุปได้ดังนี้ คือ (Jensen, 1999 : 2 – 5 ; Letschert, 1999 : 13; พิมพันธ์ เดชะคุปต์; 2542 : 5 ; ורתัย มูลคำ และคณะ, 2542 : 52)

1. วางแผนการทำงานต่างๆ ร่วมกับผู้อื่น โดยกำหนดเป้าหมายการทำงานร่วมกัน กำหนดงานและลำดับขั้นตอนการทำงาน แบ่งงานตามความสามารถของสมาชิกในกลุ่ม และลงมือปฏิบัติงานตามหน้าที่อย่างรับผิดชอบ
2. เรียนทั้งในห้องเรียน และในสถานการณ์จริง เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคม
3. การจัดกิจกรรมผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนทั้งร่างกาย จิตใจ และความคิดในทุกสถานการณ์ที่ผู้สอนกำหนดขึ้นอย่างเป็นธรรมชาติเหมือนสถานการณ์ในชีวิตจริง
4. ตอบคำถามสำคัญ หรือคำถามหลัก ที่ผู้สอนกำหนดจากประสบการณ์ของตนเอง หรือประสบการณ์ในชีวิตจริง
5. ค้นคว้าหาความรู้ที่ตนและกลุ่มสนใจ และลงมือสร้างสรรค์ผลงานต่างๆ ด้วยตนเอง เช่น การรวบรวมข้อมูล การอภิปราย การรายงาน การเปรียบเทียบ เป็นต้น แล้วนำมาเสนอต่อเพื่อนร่วมชั้น
6. มีความสามารถในการสื่อสาร เช่น ฟัง พูด อ่าน เขียน มีทักษะทางสังคม รวมทั้งมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเพื่อนในกลุ่ม เพื่อนในกลุ่มอื่นๆ และกับผู้สอน
7. มีความสามารถแก้ปัญหา คิดริเริ่มสิ่งใหม่ที่เป็นประโยชน์
8. เป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตนเอง และเป็นการเรียนรู้ที่มีความหมายที่ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้
9. มีส่วนร่วมในการประเมินผลของตนเอง รับฟังการชี้แนะและวิจารณ์จากผู้อื่น เพื่อการปรับปรุงงาน ชื่นชมในผลงานร่วมกัน ปรับปรุงแก้ไขพัฒนาผลงานของตนเองจนเป็นที่น่าพอใจ

1.7 ข้อดีและข้อจำกัดของการจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีสอนแบบสตอรีไลน์

1.7.1 ข้อดีของการจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีสอนแบบสตอรีไลน์

จากประสบการณ์ของนักการศึกษาทั้งไทยและต่างประเทศหลายท่านเช่น Lipka (1997 : 12) ; Simon (1997 : 4) ; Steve Bell and Fifield (1998 : 6 – 8) ; Jensen (1999 : 2 – 3) ; Letschert (1999 : 12 – 13) วลัย พานิช (2543 : 35) ; อรรถพล อนันตวรสกุล (2542 : 8) ; อรทัย มุลคำ และคณะ (2542 : 36 – 38) ที่ได้นำวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยวิธีสตอรีไลน์ไปใช้ พบว่า มีข้อดีหลายประการดังนี้ คือ

1. เป็นวิธีการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตนเอง ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่คงทน
2. เป็นวิธีการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง โดยผู้เรียนมีส่วนร่วมสูง ทั้งการเรียนรู้ การคิด และการปฏิบัติ ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตรจริงได้ เพราะผู้เรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติ ศึกษาเอง คิดเอง เป็นการเรียนรู้ที่ทำทลายความรู้ความสามารถของผู้เรียน ซึ่งผู้เรียนได้เห็นผลงานของตนเอง จึงถือเป็นการเรียนรู้ที่มีคุณค่าสำหรับตัวผู้เรียน
3. พัฒนาผู้เรียนในเชิงบูรณาการ ทั้งด้าน ความรู้ เจตคติ และทักษะ โดยอาศัยองค์ความรู้ ทักษะการเรียน และกระบวนการเรียนรู้ จากหลายสาขาวิชา โดยผู้เรียนจะได้พัฒนาศักยภาพของตนเอง ทั้งทางด้านสติปัญญา ไม่ว่าจะเป็นเรื่องความคิดวิเคราะห์ ความคิดสร้างสรรค์ การแก้ไขปัญหา การตัดสินใจ หรือการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง หรือพัฒนากระบวนการ เช่น การแสวงหาความรู้ การสื่อสาร การทำงานร่วมกัน รวมทั้งการพัฒนาค่านิยมก็สอดแทรกไว้ในการสอนแบบสตอรีไลน์
4. ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงทักษะที่เรียนรู้ไปใช้ในชีวิตรจริง
5. ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี ผู้เรียนได้แสดงศักยภาพของตนเองในการเรียนรู้อย่างเต็มที่
6. ช่วยสร้างแรงจูงใจในการเรียน กระตุ้นให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียน และเรียนรู้อย่างมีความสุข เนื่องจากเป็นวิธีการสอนที่มีชีวิตชีวา โดยผู้สอนและผู้เรียนต่างช่วยกันสร้างเนื้อหา และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้สามัญสำนึก ใช้ทักษะในการสำรวจสิ่งแวดล้อม และใช้ทักษะในการอธิบายความคิดได้เต็มที่ ดังนั้น ผู้เรียนจะกระตือรือร้นเป็นอย่างมาก ในการสร้างผลงานของเขาอย่างเต็มความสามารถ
7. เป็นวิธีที่ง่ายในการนำสิ่งที่มีอยู่ใกล้ตัวผู้เรียน มาเป็นประเด็นในการศึกษา

8. เป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่สามารถทบทวนประสบการณ์เดิมของผู้เรียน ซึ่งการทบทวนบ่อยครั้งก่อนให้เกิดการเรียนรู้ที่คงทนถาวร

9. ช่วยให้ผู้สอนสามารถเชื่อมต่อด้านความยากง่ายของความรู้ให้แก่ผู้เรียนแต่ละคนได้อย่างเหมาะสม โดยผู้เรียนจะเพลิดเพลินกับการสร้างสรรค์ผลงานของเขา และมีส่วนร่วมในกิจกรรมเสริมทักษะต่าง ๆ ของเขา เช่น พัฒนาการทางภาษา รวมถึงได้รับประโยชน์จากการเปิดกว้างของคำถาม ทำให้ผู้เรียนได้สร้างสรรค์งานเต็มความสามารถของตน

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าวิธีสตอรีไลน์ เป็นนวัตกรรมที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง ง่ายต่อการปฏิบัติ ให้ความสนุกสนานแก่ผู้เรียน และผู้สอน ช่วยสร้างแรงจูงใจในการเรียน ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจในบทเรียนเนื่องจากเป็นผู้สร้างความรู้ขึ้นเอง รวมทั้งได้พัฒนาทักษะพื้นฐาน ทักษะทางสังคม ได้พัฒนาความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น และสะดวกแก่การนำไปประยุกต์ใช้สำหรับบูรณาการ หลักสูตรและการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในทุกระดับการศึกษา

1.7.2 ข้อจำกัดของการจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีสอนแบบสตอรีไลน์

การนำวิธีสตอรีไลน์ ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนนั้น พบว่า มีข้อจำกัดในการจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีสตอรีไลน์ ในบริบทของระบบการศึกษาไทยดังนี้คือ (อรรรถพล อนันตวรสกุล, 2542 : 8)

1. หลักสูตรที่ใช้อยู่ในปัจจุบันไม่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยวิธีสตอรีไลน์อย่างเต็มรูปแบบ ในหลายท้องถิ่นไม่สามารถกำหนดหลักสูตรของตนเองได้ ซึ่งยังมีข้อจำกัดหลายอย่างไม่เอื้ออำนวยให้ทำเช่นนั้น อาทิ การขาดความรู้ ความเข้าใจที่แท้จริงของท้องถิ่น

2. ข้อจำกัดในด้านเวลา เนื่องจากกิจกรรมสตอรีไลน์ ควรดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง แต่ในสภาพจริง การเรียนการสอนในระบบโรงเรียน ยังอยู่ในกรอบของเวลาตามที่กำหนดให้คาบเรียนละ 50 นาที

3. ข้อจำกัดในด้านแหล่งข้อมูล วัสดุอุปกรณ์ สถานที่ ในการจัดกิจกรรม

ข้อจำกัดดังกล่าวนี้ยังนับเป็นตัวอย่างหนึ่งที่ผู้จัดการเรียนการสอน ต้องร่วมกันพิจารณา เพื่อหาแนวทางในการทำให้ข้อจำกัดเหล่านี้หมดไปให้ได้ เพื่อที่จะทำให้สามารถนำวิธีสอนแบบสตอรีไลน์มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพต่อไป

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.1 ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

นักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ ดังนี้

กู๊ด (Good, 1973 : 7) ให้ความหมายของคำว่า “ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน” ว่า หมายถึง “ผลของการสะสมความรู้ ความสามารถในการเรียนทุกด้านเข้าไว้ด้วยกัน”

ศิริชัย กาญจนวาที (2544:125) ได้ให้ความหมายผลสัมฤทธิ์ ไว้คือ “ผลสัมฤทธิ์ (Achievement) เป็นผลการเรียนรู้ตามแผนที่กำหนดไว้ล่วงหน้า อันเกิดจากกระบวนการเรียนการสอนในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา เป็นการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่ผู้สอนได้จัดขึ้นเพื่อการเรียนรู้ นั้น สิ่งที่มีหวังที่จะวัดจึงเป็นสิ่งที่ผู้เรียนได้เรียนรู้ภายใต้สถานการณ์ที่กำหนดขึ้น ซึ่งอาจเป็นความรู้หรือทักษะบางอย่าง ส่วนใหญ่จะเน้นทักษะทางสมองหรือความคิด อันบ่งบอกถึงสถานภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนที่ผ่านมา หรือสภาพการเรียนรู้ที่บุคคลนั้นได้รับ”

ภพ เลหาไพบูลย์ (2537 : 295) ให้ความหมายของคำว่า “ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน” ว่าหมายถึง “พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามารถในการกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใด จากที่ไม่เคยกระทำได้หรือกระทำได้น้อยก่อนที่จะมีการเรียนการสอน ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่สามารถวัดได้”

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2537 : 71) ให้ความหมายของคำว่า “ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน” ว่าหมายถึง “ผลที่เกิดจากการสอนหรือกระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ซึ่งแสดงออกมา 3 ด้าน ได้แก่ ด้านพุทธิพิสัย ด้านจิตพิสัย และด้านทักษะพิสัย”

ดังนั้น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหมายถึง ความสำเร็จที่ได้จากกระบวนการเรียนการสอนทั้งด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย ซึ่งมีนักวัดผลทางการศึกษาได้กำหนดวัตถุประสงค์การเรียนการสอน และได้จำแนกประเภทของผลสัมฤทธิ์ทั้ง 3 ด้านไว้ดังนี้

1. ด้านพุทธิพิสัย (Cognitive domain) คือ วัตถุประสงค์ที่มุ่งเน้นพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เกี่ยวกับความสามารถทางสมองหรือสติปัญญา ด้านความรู้ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์สังเคราะห์ และการประเมินค่า
2. ด้านจิตพิสัย (Affective domain) คือ วัตถุประสงค์ที่มุ่งเน้นพัฒนาคุณลักษณะด้านจิตใจ หรือความรู้สึกที่เกี่ยวกับความสนใจ ความพึงพอใจ เจตคติ และการปรับตัวเป็นต้น
3. ด้านทักษะพิสัย (Psychomotor domain) คือ วัตถุประสงค์ที่มุ่งเน้นพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างร่างกาย และสมองที่มีความสามารถในการปฏิบัติจนมีทักษะ มีความชำนาญ ในการดำเนินงาน

2.2 ระดับพฤติกรรมในการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ในการสร้างข้อสอบหรือแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสิ่งสำคัญต้องคำนึงคือ ระดับพฤติกรรมที่ต้องการวัด ซึ่งมีการจำแนกพฤติกรรมเป็นหลายระดับ ดังที่ พิชิต ฤทธิจรรณู (2545:31) ได้อธิบายไว้ว่า ระดับพฤติกรรมในการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมี 3 ด้านคือ ด้านพุทธิพิสัย ด้านจิตพิสัย และ ด้านทักษะพิสัย โดยเน้นความหมายพฤติกรรมการศึกษาด้านพุทธิพิสัยว่า เป็นสมรรถภาพทางด้านสมองหรือสติปัญญาของบุคคลในการเรียนรู้สิ่งต่างๆ ซึ่งแบ่งเป็น 6 ระดับที่เรียงตามลำดับขั้นตอนการเกิดพฤติกรรมคือ

1. ความรู้ - ความจำ (Knowledge) คือความสามารถทางสมองในการทรงไว้ หรือรักษาไว้ ซึ่งเรื่องราวต่างๆ ที่บุคคลได้รับรู้ไว้ในสมองได้อย่างถูกต้องและแม่นยำ
2. ความเข้าใจ (Comprehension) คือความสามารถในการจับใจความสำคัญของเรื่อง สามารถถ่ายทอดเรื่องราวเดิมออกมาเป็นภาษาของตนเองได้โดยที่ยังมีความหมายเดิม
3. การนำไปใช้ (Application) เป็นความสามารถในการนำหลักวิชาไปใช้แก้ปัญหาในสถานการณ์ใหม่ ซึ่งอาจใกล้เคียงหรือคล้ายคลึงกับสถานการณ์ที่เคยพบเห็นมาก่อน
4. การคิดวิเคราะห์ (Analysis) เป็นความสามารถในการแยกแยะเรื่องราวหรือสิ่งต่างๆ ออกเป็นส่วนย่อยๆ ว่าเรื่งราวนั้นๆ ประกอบด้วยอะไรบ้าง มีความหมายอย่างไร อะไรเป็นเหตุอะไรเป็นผล และที่เป็นอย่างนั้นอาศัยหลักการอะไร
5. การสังเคราะห์ (Synthesis) เป็นความสามารถในการผสมผสานส่วนย่อยต่างๆ เข้าด้วยกันเพื่อเป็นสิ่งใหม่อีกรูปแบบหนึ่งที่มีคุณลักษณะ โครงสร้างหน้าที่ใหม่ที่แตกต่างไปจากของเดิม
6. การประเมินค่า (Evaluation) เป็นความสามารถในการพิจารณาตัดสินหรือลงสรุปเกี่ยวกับคุณค่าของเนื้อหา และวิธีการต่างๆ โดยอาศัยเกณฑ์และมาตรฐานที่วางไว้

จากระดับพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย จำนวน พรายเข็มแห (2531:44) ได้เสนอ
ความหมาย และวิธีการวัดพฤติกรรมทางด้านพุทธิพิสัย ดังนี้

1. ความรู้- ความจำ

- ความหมาย : หมายถึงความสามารถในการทรงรักษาไว้ซึ่งเรื่องราวทั้งปวงของ
ประสบการณ์ ที่ผ่านมารวมทั้งสิ่งที่สัมพันธ์กับประสบการณ์นั้นๆ
- การแสดงผลออก : สามารถระลึกได้ว่า ใคร อะไร ที่ไหน เมื่อไร อย่างไร และได้ถ่ายทอด
เรื่องราวต่างๆ ออกมาได้ถูกต้อง โดยการใช้ การพูด การเขียน หรือ
อาการปฏิบัติการทางต่างๆ ได้
- วิธีวัด : การสังเกต สัมภาษณ์ หรือแบบทดสอบความรู้-ความจำ

2. ความเข้าใจ

- ความหมาย : หมายถึงความสามารถในการจับใจความสำคัญของท้องเรื่อง
ได้แก่การ แปรผล แล้วเปรียบเทียบโดยย่อเอาแต่ใจความสำคัญ
- การแสดงผลออก : สามารถแปลความ ตีความ ขยายความเรื่องราวต่างๆ ได้
- วิธีวัด : การสังเกต สัมภาษณ์ หรือแบบทดสอบความเข้าใจ

3. การคิดวิเคราะห์

- ความหมาย : หมายถึงความสามารถที่จะแยกแยะเรื่องราวต่างๆ ออกมาให้เห็นว่า
อะไรเป็นสิ่งสำคัญ อะไรสัมพันธ์กับอะไร และอะไรคาดพิงเป็นเหตุเป็น
ผลแก่กันอย่างไร
- การแสดงผลออก : นักเรียนสามารถแยกแยะ และค้นหาสิ่งต่าง ๆ เกี่ยวข้องกันอย่างไร
- วิธีวัด : ใช้แบบทดสอบด้านการคิดวิเคราะห์

4. การสังเคราะห์

- ความหมาย : หมายถึงความสามารถที่จะเอาส่วนย่อย ๆ มารวมกันเป็นเรื่องเดียวกัน
ให้ เกิดเป็น โครงสร้างใหม่ที่แปลกกว่าเดิม ชัดเจนกว่าเดิม
- การแสดงผลออก : นักเรียนมีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ พลิกแพลงกระบวนการเดิมให้
แปลกใหม่และดีขึ้น
- วิธีวัด : ให้ปฏิบัติจริง ให้บรรยายแผนงาน ให้วางโครงการ และใช้แบบทดสอบ
การสังเคราะห์

5. การนำไปใช้

- ความหมาย : หมายถึงความสามารถที่จะนำความรู้ ความเข้าใจหรือสิ่งที่ได้เรียนมาไปใช้ได้ สถานการณ์จำลองที่คล้ายคลึงกัน กล่าวคือ เรียนรู้เรื่องใดมาแล้วก็สามารถนำหลักการ กฎเกณฑ์ หรือวิธีการดำเนินการต่าง ๆ ของเรื่องนั้น ไปแก้ปัญหาได้
- การแสดงผล : นักเรียนสามารถปฏิบัติได้จริง เมื่อพบสถานการณ์ใหม่ๆ ก็สามารถแก้ปัญหาได้
- วิธีวัด : ให้นักเรียนปฏิบัติจริง และทดสอบด้วยแบบทดสอบ

2.3 แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.3.1 ความหมายการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ (Learning achievement test) เป็นเครื่องมือที่สำคัญสำหรับครูที่จะใช้ในการตรวจสอบพฤติกรรมหรือผลการเรียนรู้ของนักเรียนอันเนื่องมาจากการจัดการเรียนการสอนของครู ว่าผู้เรียนมีความรู้ความสามารถหรือมีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนแต่ละวิชามากน้อยเพียงใด ตามมาตรฐานที่ได้กำหนดไว้ เพื่อจะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุง และพัฒนาการเรียนการสอนของครูให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้น มีนักวัดผลทางการศึกษาได้ให้ความหมายแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ไว้ดังนี้

รอสส์ และ สแตนลีย์ (Ross and Stanley, 1967 อ้างอิงใน เยาวดี วิบูลย์ศรี 2540 : 28) ได้ให้ความหมายว่า แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ หมายถึงแบบทดสอบที่ใช้วัดความสามารถทางวิชาการในวิชาต่าง ๆ

กรอนลันด์ (Gronlund, 1993:1) ให้แนวความคิดว่าแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ เป็นกระบวนการเชิงระบบ เพื่อการวัดพฤติกรรมหรือผลการเรียนที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากกิจกรรมการเรียนรู้ โดยมีหน้าที่หลักสำหรับการปรับปรุง และพัฒนาการเรียนรู้อยู่ผู้เรียน

สมบูรณ์ ตันยะ (2545:139) ให้ความหมายว่า แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ (Achievement test) หมายถึงแบบทดสอบที่ใช้วัดความรู้ ทักษะและสมรรถภาพด้านต่างๆ ที่นักเรียน

แต่ละคนได้เรียนรู้มา เป็นการวัดเพื่อให้ทราบว่านักเรียนได้เรียนรู้อะไรในอดีตน้อยเพียงใด และสามารถนำความรู้ที่นั้นมาใช้เพียงใด

ชวาล แพร์ตกุล (2518 : 112) ให้ความหมายว่า แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ หมายถึงแบบทดสอบที่วัดความรู้ ทักษะและสมรรถภาพสมองด้านต่างๆ ที่เด็กได้รับจาก ประสบการณ์ทั้งปวง ทั้งจากโรงเรียน และที่บ้าน สำหรับในโรงเรียนแล้ว แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์มุ่งที่จะวัดความสำเร็จทางวิชาการเป็นส่วนใหญ่

วิเชียร เกตุสิงห์ (2517 : 23) ให้ความหมายว่า แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ หมายถึงแบบทดสอบวัดความรู้ ทักษะ และสมรรถภาพด้านต่าง ๆ ที่เด็กได้รับการเรียนรู้มาในอดีต ยกเว้นการวัดด้านร่างกาย ข้อสอบประเภทนี้ส่วนใหญ่จะใช้วัดผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ

ศิริชัย กาญจนวาสี (2544:126) ให้ความหมายว่า แบบสอบผลสัมฤทธิ์ เป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งซึ่งออกแบบไว้สำหรับวัดความรู้ หรือทักษะที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนในช่วงเวลาหนึ่งอันเป็นผลการเรียนการสอนที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์และขอบเขตของเนื้อหาสาระอย่างชัดเจน แบบสอบที่ใช้จึงเป็นเพียงกลุ่มตัวอย่างของเนื้อหาสาระส่วนหนึ่งที่ใช้เป็นตัวแทนประมวลเนื้อหา หรือประสบการณ์ที่เป็นไปได้ทั้งหมด

สรุปได้ว่าแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคือ เครื่องมือที่ใช้วัดการเรียนรู้ของนักเรียน ในวิชาต่างๆ ซึ่งเป็นผลจากการจัดการเรียนการสอนของครู เพื่อตรวจสอบมาตรฐานที่ได้กำหนด เพื่อประโยชน์ในการปรับปรุง และพัฒนาการเรียนการสอนของครู และพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน

2.3.2 ประเภทของแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

นักประเมินผลทางการศึกษาหลายท่านเช่น ศิริชัย กาญจนวาสี (2544:124) ; พิชิต ฤทธิรัฐ (2545:95); สมบูรณ์ ดันยะ (2545:143) จำนวน พรายเข้มแข (2531:44) ได้สรุปแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้มีหลายประเภท คือ

1. แบบทดสอบความถนัดทางการเรียน (Scholastic aptitude test) เป็นแบบทดสอบที่ใช้วัดความถนัดในการเรียนวิชาสามัญต่างๆไป ผลการสอบจะช่วยชี้แนวทางในการ

เลือกเรียนวิชาหรืออาชีพที่ตนถนัดได้อย่างถูกต้อง และทำให้ประสบความสำเร็จในการเรียน เช่น ความถนัดในการพิมพ์ดีด ความถนัดช่าง ความถนัดทางศิลปะ ฯลฯ

2. แบบให้ลงมือกระทำ (Performace test) หมายถึงการทดสอบภาคปฏิบัติทั้งหมด เช่น การทดสอบเกี่ยวกับวัตถุ (Object test) การฝึกปรุงอาหาร การหยิบ การทดสอบเกี่ยวกับกระบวนการ (Procedure test) เพื่อดูวิธีการปฏิบัติงานว่าถูกต้องตามวิชา การทดสอบเกี่ยวกับผลผลิต (Product test) เพื่อดูผลของการปฏิบัติงานที่เสร็จแล้วว่ามีคุณภาพดีเพียงใด

3. แบบสอบปากเปล่า (Oral test) หมายถึงการทดสอบทีละคน (Individual test) ที่ไม่ต้องใช้กระดาษและเครื่องเขียนมาก แต่ใช้วิธีพูดโต้ตอบ

4. แบบให้เขียนตอบ (Paper pencil test) หมายถึงแบบทดสอบที่ต้องการใช้กระดาษ ดินสอหรือปากกาเป็นเครื่องมือในการเขียนตอบ

5. แบบใช้ความเร็ว (Speed test) หมายถึงแบบทดสอบที่มีคำถามจำนวนมาก และจำกัดเวลาในการสอบ นักเรียนจะต้องตอบให้เร็ว เช่น การฟังแล้วตอบ อ่านแล้วตอบหรือดูแล้วตอบ

6. แบบใช้เวลามาก (Power test) หมายถึงการเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความรู้ความสามารถให้มากที่สุด เช่น ข้อสอบอัตนัย การให้เรียงความ การเขียนรายงาน

แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนซึ่งเป็นแบบทดสอบที่ใช้วัดความรู้ ทักษะ และความสามารถของการรับรู้ที่นักเรียนได้เรียนมา เพื่อให้สัมฤทธิ์ผลตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ หลายประเภท ซึ่งได้ แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. แบบทดสอบที่ครูสร้าง (Teacher – made test) หมายถึง แบบทดสอบที่ครูผู้สอนสร้างขึ้นมาใช้เอง ทำหน้าที่วัดผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนเอง เป็นแบบทดสอบที่คลุมเนื้อหาเฉพาะตามหลักสูตรสถาบันใดหนึ่ง เป็นการเปรียบเทียบผลเฉพาะกลุ่มที่สอบด้วยกัน หรือเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ผู้สอนกำหนดไว้เฉพาะ คือ

1.1 แบบทดสอบอัตนัยหรือแบบเรียงความ (Essay or Subjective test) เป็นแบบทดสอบที่กำหนดปัญหา หรือตั้งคำถามให้นักเรียนเขียนคำตอบในลักษณะบรรยายหรือพรรณนาโดยใช้ความรู้ ความคิด และภาษาของตนเอง ตอบภายในเวลาที่กำหนดให้

1.2 แบบทดสอบปรนัยหรือแบบตอบสั้นๆ (Objective or Short answer) ซึ่งแบ่งเป็นแบบย่อยๆ 4 แบบคือ

1. แบบทดสอบแบบถูกผิด (True – False test)
2. แบบทดสอบแบบเติมคำ (Completion test)
3. แบบทดสอบแบบจับคู่ (Matching test)

4. แบบทดสอบแบบเลือกคำตอบ (Multiple – choice test)

2. แบบทดสอบแบบมาตรฐาน (Standardized test) หมายถึงแบบทดสอบที่มุ่งวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทั่วไป ซึ่งสร้างโดยผู้เชี่ยวชาญ มีการวิเคราะห์ และปรับปรุงอย่างดี จนมีคุณภาพ มีมาตรฐาน มีวิธีให้คะแนน และแปลความหมายคะแนน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นแบบทดสอบปรนัยหรือแบบตอบสั้นๆ (Objective or Short answer)

2.4 การสร้างแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.4.1 ขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ในการสร้างแบบวัดผลสัมฤทธิ์แต่ละครั้งจะต้องมีการวางแผนล่วงหน้าว่า จะออกข้อสอบเรื่องอะไร แต่เรื่องจะออกกี่ข้อ และข้อทดสอบที่ต้องการสร้างนั้นต้องการจะวัดสมรรถภาพด้านใด หรือระดับพฤติกรรมสูงต่ำขนาดไหน อย่างละเท่าไร โดยจัดทำออกมาเป็นตารางวิเคราะห์หลักสูตร ซึ่ง เยาวดี วิบูลย์ศรี (2549:178-186); จำนวน พรายเข้มแข (2531:44) และ พิชิต ฤทธิ์จรูญ (2545:97) ได้กำหนดขั้นตอนในการสร้างแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสรุปได้ดังนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายของการสอน
2. วิเคราะห์หลักสูตร และกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ ซึ่งพฤติกรรมที่ผู้สอนมุ่งหวังจะให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ให้สอดคล้องกับเนื้อหา สาระที่จะทดสอบ
3. ออกแบบการสร้างข้อสอบ โดยจัดเตรียมตารางวิเคราะห์หลักสูตรหรือผังของแบบทดสอบเพื่อแสดงถึงน้ำหนักของเนื้อหาวิชาในแต่ละส่วน และระดับพฤติกรรมต่างๆ ที่ต้องการทดสอบ
4. เขียนข้อสอบโดยสร้าง ข้อกระทงทั้งหมดที่ต้องการทดสอบให้เป็นไปตามสัดส่วนของน้ำหนักที่ระบุไว้ในตาราง
5. จัดพิมพ์แบบทดสอบฉบับทดลอง โดยมีคำชี้แจงหรือคำอธิบายวิธีตอบแบบทดสอบแล้วจัดวางรูปแบบการพิมพ์ให้เหมาะสม
6. ทดลองสอบและวิเคราะห์ข้อสอบ เป็นวิธีตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบก่อนจะนำไปใช้จริง บางครั้งอาจนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้ทรงคุณวุฒิตรวจ จากนั้นจึงนำไปทดลองสอบกับกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันกับกลุ่มที่ต้องสอบจริง แล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ และปรับปรุงเพื่อหาความเที่ยง ความยากง่าย และอำนาจจำแนกอยู่ในเกณฑ์ที่กำหนด

7. จัดทำแบบทดสอบฉบับจริงไปใช้

นอกจากนี้มีข้อเสนอแนะสำหรับการเขียนข้อสอบหรือแบบทดสอบ เสนอโดยนักประเมินผลทางการศึกษา เช่น กรอนลันด์ (Gronlund,1993:36) ; ศิริชัย กาญจนวาที (2544:124) ; พิชิต ฤทธิ์จรูญ (2545:195); สมบูรณ์ ต้นยะ (2545:143) จำนวน พรายเข้มแข (2531:44) สรุปได้ดังนี้

1. เขียนข้อสอบไว้ล่วงหน้าเพื่อให้มีเวลาในการทบทวน ตรวจสอบ และปรับปรุงแก้ไขให้ข้อสอบมีคุณภาพสมบูรณ์ยิ่งขึ้น
2. ควรเขียนข้อสอบให้เกินกว่าจำนวนข้อที่ต้องการใช้จริง เพราะบางครั้งต้องตัดข้อสอบบางข้อที่ไม่เหมาะสมออกในภายหลัง
3. เขียนข้อสอบให้มีความยากง่ายพอเหมาะกับระดับพฤติกรรม ผลการเรียนรู้ที่วัด วัยของผู้เรียน และตรงกับเนื้อหาที่จะวัดความสามารถของผู้เรียน
4. เขียนข้อสอบให้สามารถหาคำตอบที่ถูกต้องได้
5. หลีกเลี่ยงคำ ข้อความ หรือร่องรอยต่างๆ ที่นำไปสู่คำตอบถูก

2.4.2 การสร้างแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์แบบเลือกคำตอบประเภทหลายตัวเลือก

แบบทดสอบแบบตัวเลือก เป็นแบบทดสอบที่ให้ผู้สอบเลือกคำตอบที่ถูกต้อง หรือเลือกคำตอบที่ดีที่สุด เหมาะสมที่สุด จากตัวเลือกต่างๆ ที่กำหนดให้ แบบทดสอบนี้นิยมใช้กันมาก เพราะเป็นแบบทดสอบที่สามารถจำแนกความรู้ต่างๆ ได้ดีกว่าแบบทดสอบประเภทอื่นๆ ในการสร้างแบบทดสอบประเภทเลือกตอบนี้ ให้มีคุณภาพผู้สร้างต้องมีความรู้ในหลักการสร้างข้อคำถาม กระบวนการคิด และเนื้อหาที่จะทดสอบประกอบกันเป็นอย่างดี ซึ่ง เขาวดี วิบูลย์ศรี (2549:224-226); สมบูรณ์ ต้นยะ; (2545:151) พิชิต ฤทธิ์จรูญ (2545:159) ได้อธิบายลักษณะของแบบทดสอบหลายตัวเลือกที่ดี สรุปได้ดังนี้

1. ชื่อนำหรือตัวของคำถาม (Stem) เป็นข้อความที่กระตุ้นใจให้ผู้สอบค้นหาคำตอบ ต้องมีความกระชับ ชัดเจน ได้ใจความ และถามเรื่องสำคัญเพียงเรื่องเดียวในแต่ละข้อ
2. ตัวเลือก (choices) เป็นส่วนที่เป็นไปได้ในการตอบคำถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ ตัวถูก (correct choice) และตัวลวง (decoys) โดยทั่วไปตัวเลือกมักจะกำหนดให้มี 3-5 ตัวเลือก

3. แบบทดสอบเลือกตอบมีรูปแบบคำถามที่หลากหลายซึ่งขึ้นอยู่กับจุดประสงค์ที่จะวัด วิธีการถาม และเนื้อหาที่จะถาม รูปแบบที่นิยมใช้กันทั่วไปมี 3 แบบคือ แบบถามโดดหรือคำถามเดี่ยว (single question) แบบตัวเลือกคงที่ (constant choice) และแบบกำหนดสถานการณ์ (situation test)

4. การตั้งคำถามควรใช้ข้อความในเชิงบวก แต่ควรจำเป็นต้องใช้เชิงปฏิเสธที่ควรขีดเส้นใต้ หรือเขียนเป็นตัวเน้นคำที่เป็นปฏิเสธให้เห็นชัดเจน

5. ควรเลี่ยงการใช้ตัวเลือก “ถูกทุกข้อ”

6. ควรระวังไม่ให้คำตอบของข้อหนึ่งสามารถได้มาจากคำตอบอีกข้อหนึ่ง

7. ตัวเลือกที่ถูกควรกระจายไปยังข้ออื่นๆ ให้สัดส่วนไม่แตกต่างกัน

3. ความพึงพอใจต่อการเรียนการสอน

3.1 ความหมายของความพึงพอใจ

การจัดการเรียนการสอนให้ประสบความสำเร็จ นอกจากจะวัดลักษณะด้านพุทธิพิสัยของนักเรียนแล้ว ผู้สอนจะต้องคำนึงถึงผลทางด้านจิตพิสัย ซึ่งเป็นความพึงพอใจของนักเรียนด้วย เพราะถ้าผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนแล้วย่อมส่งผลถึงประสิทธิภาพในการเรียนด้วย ซึ่งจากการศึกษาเกี่ยวกับความพึงพอใจ นักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้ดังนี้

วอลเลอร์สไตน์ (Wallerstein, 1971 : 112) ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้ว่า “ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกที่เกิดขึ้นเมื่อได้รับผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย”

กู๊ด (Good, 1973 : 518) ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้ว่า “ความพึงพอใจ หมายถึง คุณภาพ สภาพหรือระดับความพึงพอใจ ซึ่งเป็นผลจากความสนใจต่าง ๆ และทัศนคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง”

โวลแมน (Wolman, 1973 : 217) ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้ว่า “ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกเมื่อได้รับผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย ความต้องการ หรือแรงจูงใจ”

จากความหมายของความพึงพอใจข้างต้น สรุปได้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลต่อผลของสิ่งเร้าต่างๆ ที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งได้รับ และอาจจะมีความรู้สึก หรือ

ทัศนคติในทางที่ดีหรือไม่ดีก็ได้ ดังนั้น ความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนจึงหมายถึง ความรู้สึกของ นักเรียนที่มีต่อรูปแบบและกิจกรรมการเรียนการสอนในด้านต่างๆ เช่น บรรยากาศการเรียนการสอน ลักษณะของกิจกรรม วิธีการประเมินผล เป็นต้น

3.2 ทฤษฎีแรงจูงใจที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจต่อการเรียน

ผู้เรียนจะเกิดความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนมากขึ้นอยู่กับสิ่งจูงใจในการเรียน ดังนั้น แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างแรงจูงใจในการเรียนจึงอยู่บนพื้นฐานของทฤษฎีการจูงใจ โดยสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจต่อการเรียนการสอน ดังนี้

3.2.1. ทฤษฎีของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

แอทกินสัน (Atkinson, 1964 :241-267 อ้างอิงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2524, หน้า 42-45) ได้ให้ความหมายว่ารูปแบบของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในโรงเรียน ผลดังกล่าวเกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างการเรียนกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ซึ่งกิจกรรมการเรียนรู้จะประสบผลสำเร็จมากขึ้นอยู่กับระดับความมากน้อยของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของแต่ละบุคคลเป็นปัจจัยสำคัญ เพราะผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจะเป็นผู้ที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความรับผิดชอบที่จะทำกิจกรรมใดๆ จนบรรลุเป้าหมาย ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจะมีความทะเยอทะยานการแข่งขันและความพยายามที่จะปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้น

ทฤษฎีของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ โดยกล่าวว่าสิ่งกระตุ้นหรือแรงผลักดันที่จะให้บุคคลกระทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อมุ่งผลสัมฤทธิ์นั้น ขึ้นอยู่กับผลบวกขององค์ประกอบสามประการคือ สิ่งโน้มน้าวจิตใจที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ สิ่งโน้มน้าวจิตใจที่จะหลีกเลี่ยงความล้มเหลว สิ่งยั่วยุหรือองค์ประกอบภายนอกซึ่งทำให้บุคคลปรารถนาที่จะประกอบกิจกรรมนั้น ดังรูปสมการต่อไปนี้

$$T_a = T_s + T_{-f} + T_{ext}$$

เมื่อ T_a = สิ่งกระตุ้นที่จะทำให้บุคคลประกอบกิจกรรมเพื่อมุ่งผลสัมฤทธิ์

T_s = สิ่งโน้มน้าวจิตใจที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ

T_{-f} = สิ่งโน้มน้าวจิตใจที่จะหลีกเลี่ยงความล้มเหลว

T_{ext} = สิ่งยั่วยุจากภายนอกซึ่งทำให้บุคคลเกิดความปรารถนาจะ ประกอบกิจกรรม
นั้น ๆ (Extrinsic Tendency)

3.2.2 ทฤษฎีการเสริมแรง

ทฤษฎีการเสริมแรงเป็นทฤษฎีที่มีพื้นฐานมาจากทฤษฎีทางจิตวิทยาการเรียนรู้และการวางเงื่อนไขของสกินเนอร์ (Skinner, 1953 อ้างถึงใน จันทรเพ็ญ เชื้อพานิช, 2525 : 320 – 328) ซึ่งได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้ากับพฤติกรรมที่เกิดขึ้น สิ่งเร้าเป็นสัญญาณให้นักเรียนรู้ว่าควรจะแสดงพฤติกรรมใดบ้าง การให้สิ่งเร้ากับนักเรียนเพื่อให้นักเรียนแสดงพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งต่อไปนั้น เรียกว่า การเสริมแรง

การเสริมแรง แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. การเสริมแรงทางบวก เป็นการเพิ่มความถี่ของพฤติกรรมของนักเรียนด้วยการให้สิ่งเร้าที่นักเรียนพึงพอใจ การให้การเสริมแรงทางบวกจะให้เมื่อมีการกระทำที่พึงปรารถนาและต้องการจะให้เกิดการกระทำเช่นนั้นต่อไปอีก เช่น การให้กำลังใจ การชมเชย
2. การเสริมแรงทางลบ เป็นการเพิ่มความถี่ของพฤติกรรมของนักเรียนอันเนื่องมาจากความสำเร็จในการหลีกเลี่ยงสิ่งเร้าที่นักเรียนไม่พึงประสงค์ การให้การเสริมแรงทางลบจะใช้เมื่อมีการกระทำที่ไม่พึงปรารถนา และไม่ต้องการจะให้เกิดการกระทำเช่นนั้นต่อไปอีก

3.2.3 ทฤษฎีความเสมอภาค

ทฤษฎีความเสมอภาคนี้ อัดัม (Adam, 1997 อ้างถึงใน เทพพนม เมืองแมน และสวิง สุวรรณ, 2529 : 35 และราณี อิศัยกุล, 2535 : 12) ได้พัฒนาขึ้นมาจากแนวความคิดว่าการจูงใจจะเกิดขึ้นเนื่องจากการที่บุคคลได้รับรู้ถึงระดับความเสมอภาคในการเรียนของตนเองเช่น ผู้เรียนคิดว่าเขาได้คะแนนน้อยกว่าเพื่อนร่วมห้องที่ทำงานอย่างเดียวกัน และคุณภาพเดียวกัน จะทำให้ผู้เรียนเกิดความไม่พอใจขึ้น และจะหาวิธีลดความไม่เสมอภาคนี้ ซึ่งทฤษฎีนี้มีองค์ประกอบที่สำคัญ 2 อย่างคือ

1. ปัจจัยนำเข้า (Inputs) หมายถึง คุณสมบัติที่มีสำหรับการเรียน เช่น ระดับสติปัญญา ความสามารถ ทักษะ เป็นต้น ปัจจัยนำเข้านี้เป็นสิ่งกำหนดความรู้สึกรู้สึกของบุคคลว่าตนเองควรได้รับรางวัลตอบแทนเท่าไร

2. ปัจจัยนำออก (Outputs) หมายถึง ผลที่ได้รับหรือรางวัลตอบแทนที่บุคคลได้รับจากการเรียน เช่น คะแนน เป็นต้น

ทฤษฎีการจูงใจที่เน้นกระบวนการทั้ง 2 ทฤษฎี ที่กล่าวมานี้ พอสรุปได้ดังนี้

1. ทฤษฎีการจูงใจที่เน้นกระบวนการ เป็นทฤษฎีที่ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ที่ถูกกำหนดโดยสภาพแวดล้อมมากกว่าสภาพจิตใจ เป็นทฤษฎีที่ให้ความสำคัญของกระบวนการจูงใจให้ผู้เรียนเรียนด้วยความพึงพอใจ
2. ทฤษฎีความเสมอภาค เป็นทฤษฎีที่อธิบายว่าแรงจูงใจจะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลเปรียบเทียบปัจจัยนำเข้าและปัจจัยนำออกของบุคคลอื่นๆ แล้วเห็นว่ามีความเสมอภาคในการเรียน บุคคลก็จะเกิดความพึงพอใจ
3. ทฤษฎีความคาดหวัง เป็นทฤษฎีที่อธิบายถึงแรงจูงใจว่าความคาดหวังของบุคคลที่มีต่อความสามารถในการเรียนของตน และผลลัพธ์ที่ตนจะได้จากการเรียน
4. ทฤษฎีของกลุ่มนี้ เน้นให้เห็นบทบาทของผลตอบแทน และกระบวนการตัดสินใจของแต่ละบุคคล ดังนั้น ในการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจผู้สอนต้องให้ความสนใจในการปรับปรุงผลการเรียนของผู้เรียน โดยจัดสภาพแวดล้อมในการเรียนให้เหมาะสม

3.3 บรรยากาศในการเรียนการสอนกับความพึงพอใจ

การสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอนมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งบรรยากาศที่ดีอาจส่งเสริมให้ผู้เรียนมีสุขภาพจิตที่ดี มีความพึงพอใจ และตั้งใจที่จะเรียน บรรยากาศในการเรียนการสอน โดยเน้นชั้นเรียนเป็นตัวแปรที่สำคัญที่ช่วยส่งเสริมสนับสนุนให้การเรียนดีขึ้น พิมพันธ์ุ เดชะคุปต์ (2544:257) ได้ให้ความหมายความสำคัญของบรรยากาศในการเรียนการสอนไว้ 2 ประเภทคือ

1. บรรยากาศทางกายภาพ คือ การสร้างบรรยากาศสิ่งแวดล้อมที่ดีในห้องเรียนมีผลต่อการเรียนการสอน และต่อเจตคติที่ดีของผู้เรียน ซึ่งลักษณะของห้องเรียนที่มีบรรยากาศทางกายภาพเหมาะสมควรมีรูปแบบคือ มีสีสันทันดูและเหมาะสม สบายตา อากาศถ่ายเทได้ดี ปราศจากเสียงรบกวน และมีขนาดกว้างเพียงพอกับจำนวนนักเรียน

2. บรรยากาศทางจิตใจ คือ การเรียนการสอนจะดำเนินอย่างมีชีวิตชีวาและราบรื่นนั้น ผู้เรียนกับผู้เรียน และผู้สอนกับผู้เรียนต้องมีความสัมพันธ์และร่วมมือกันอย่างไม่มีการหวาดระแวงกัน สิ่งดังกล่าวครูผู้สอนต้องมีวิธีเสริมแรง อย่างเช่น การเสริมแรงภาษา และท่าทาง คือ การกล่าวชมดี ดีมาก น่าสนใจ ถูกต้อง ควรปรับปรุง การตั้งใจฟัง การปรบมือ การใช้สายตาแสดง

ความสนใจพอใจ และอีกอย่างหนึ่งคือการเสริมแรงด้วยการให้รางวัล และสัญลักษณ์ต่างๆ คือ การให้วัตถุสิ่งของ การนำผลงานมาแสดงยกย่อง และการใช้เครื่องหมายดีเด่น

ดังนั้น ผู้สอนจะต้องจัดหาสิ่งจูงใจต่างๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียนให้ได้รับความพึงพอใจ เช่น วิธีการจัดการเรียนการสอนที่จะส่งผลให้บรรยากาศการเรียนการสอนไม่น่าเบื่อหน่าย เป็นต้น จะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนการสอนที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนจนทำให้ประสิทธิภาพในการเรียนสูงขึ้น ผู้สอนจะต้องคำนึงถึงความต้องการของผู้เรียนด้านความรู้สึกทัศนคติที่เป็นเรื่องของจิตใจควบคู่ไปด้วย ในการวัดความพึงพอใจต่อการเรียนการสอน สามารถวัดได้หลายวิธี เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การใช้แบบสอบถาม เป็นต้น สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามในการวัดความพึงพอใจต่อการเรียนการสอน

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีสตอรี่ไลน์

4.1 งานวิจัยภายในประเทศไทย

งานวิจัยในประเทศไทยที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนแบบสตอรี่ไลน์ มีดังนี้

พิมพ์พันธ์ เฉชะคุปต์ (2545) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ สิ่งแวดล้อมและความพอใจต่อการเรียนการสอน : การศึกษาผลการเรียนด้วยวิธีสตอรี่ไลน์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 โปรแกรมศิลป์ โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 1 ห้องเรียน มี 35 คน เครื่องมือที่ใช้ แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อมและแบบสัมภาษณ์ความพอใจต่อการเรียนการสอน ผลการวิจัยพบว่า (1) นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสตอรี่ไลน์มีค่าเฉลี่ยร้อยละของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อมและแบบสัมภาษณ์ความพอใจต่อการเรียนการสอน ผลการวิจัยพบว่า (1) นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสตอรี่ไลน์มีค่าเฉลี่ยร้อยละของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดคือ สูงกว่าร้อยละ 60 (2) นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสตอรี่ไลน์มีความพอใจในการสอนในด้านเนื้อหาที่เรียน การเรียนที่เน้นกิจกรรมเป็นหลัก การทำงานเป็นทีม การนำเสนอความรู้ ประสบการณ์การเรียนรู้ที่ครูจัด รวมถึงมีความพอใจในการสอนของครูและรวมกิจกรรมของเพื่อนๆ

ธาริณี วิทยาอนิวรรณ (2542) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลของการสอนด้วยวิธีสตอรี่ไลน์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ และความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนของนักเรียน

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิต สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิต สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย จำนวน 2 กลุ่ม แบ่งเป็นกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง กลุ่มละ 36 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ แบบวัดความพึงพอใจต่อการเรียนการสอน และแบบสัมภาษณ์ความพึงพอใจผลการวิจัยสรุปได้คือ

1. นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบสตอรี่ไลน์มีค่าเฉลี่ยร้อยละของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดคือร้อยละ 70
2. นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสตอรี่ไลน์มีความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนในระดับมาก
3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนด้วยวิธีสตอรี่ไลน์ สูงกว่านักเรียนที่เรียนตามแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมนึก ปฏิปทานนท์ (2542) ได้วิจัยเรื่องผลของการสอนด้วยวิธีสตอรี่ไลน์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 2 กลุ่ม แบ่งเป็นกลุ่มควบคุม 36 คน และกลุ่มทดลอง 38 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา และแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. นักเรียนที่เรียนวิชาสังคมศึกษาด้วยวิธีสตอรี่ไลน์ มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่แตกต่างกันกับนักเรียนกลุ่มที่เรียนปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. คะแนนความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนระหว่างกลุ่มที่เรียนด้วยวิธีสตอรี่ไลน์ทั้ง Pretest and Posttest ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กันยรัตน์ ยังมี (2546) ได้ทำการวิจัยเรื่องผลการสอนศิลปะที่บ้าน โดยวิธีสตอรี่ไลน์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาปริญญาตรี โปรแกรมวิชาศิลปศึกษา สถาบันราชภัฏ กลุ่มตัวอย่างคือนักศึกษาระดับปริญญาตรี โปรแกรมวิชาศิลปศึกษาสถาบันราชภัฏราชนครินทร์ ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาศิลปะที่บ้าน 2 ปีการศึกษา 2546 จำนวน 31 คน โดยการสุ่มแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้คือแผนการสอนวิชาศิลปะที่บ้านโดยวิธีสตอรี่ไลน์ ใ้บความรู้ แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปะที่บ้าน 2 แบบบันทึกกระบวนการทำงานรายบุคคล แบบสังเกตกระบวนการเรียนรู้เชิงพฤติกรรมรายบุคคลในวิชาศิลปะที่บ้าน 2 แบบประเมินผลงานกลุ่ม แบบวัดเจตคติที่มีต่อการเรียนวิชาศิลปะที่บ้าน 2 และแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปะที่บ้าน 2 โดยวิธีสตอรี่ไลน์ ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านพุทฺทพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย สูงขึ้นหลังจากที่เรียนโดยวิธีสตอรีไลน์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05
2. กระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนโดยวิธีสตอรีไลน์มี 2 แบบคือ กระบวนการเรียนรู้แบบต้น และกระบวนการเรียนรู้แบบลึกดังนี้
 - 2.1 กระบวนการเรียนรู้แบบต้น คือ การฟื้นความรู้เดิม การสังเกต สอบถาม สัมภาษณ์ การอ่าน จดบันทึก ลงมือปฏิบัติจริง การเปรียบเทียบสิ่งที่คล้ายกัน การเปรียบเทียบสิ่งที่ขัดแย้งกัน และจำแนกประเภท
 - 2.2 กระบวนการเรียนรู้แบบลึกที่ผู้เรียนใช้คือ การอธิบายหลักเกณฑ์ การตั้งสมมุติฐาน การแก้ปัญหา การคิดวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินผล
3. ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นว่าการเรียนการสอนโดยวิธีสตอรีไลน์ส่งเสริมทักษะการคิด การแก้ปัญหา กระบวนการเรียนรู้ กระบวนการทำงาน กระบวนการทางสังคม สติปัญญา มีเหตุผล เปิดใจยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น กล้าแสดงออก ได้เรียนรู้จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย มีความสุขใจ มีเจตคติที่ดีต่อตนเองและวิชาเรียน ตลอดจนสามารถเชื่อมโยงความรู้สู่ชีวิตจริงได้

สรุปผลการวิจัยภายในประเทศไทยส่วนใหญ่เป็นการวิจัยเชิงทดลองพบว่าการสอนแบบสตอรีไลน์ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ และเป็นวิธีสอนที่ส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะสังคม การกล้าแสดงออก การแก้ปัญหา และมีเจตคติที่ดี นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนการสอน สิ่งสำคัญคือการสอนแบบสตอรีไลน์สามารถเชื่อมโยงความรู้ ความสามารถ ทักษะไปใช้ในชีวิตจริงได้

4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

งานวิจัยต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนแบบสตอรีไลน์มีดังนี้

John Byron Cleave (1997) ได้วิจัยเรื่อง A Storyline-Based Approach to Developing Management Role-Playing Simulation. ผลของการวิจัยพบว่า มีการพัฒนาซอฟต์แวร์เพื่อนำมาใช้กับระบบนิเวศวิทยา ซึ่งซอฟต์แวร์นี้มีลักษณะเป็นสถานการณ์จำลอง และบทบาทสมมุติ โดยใช้หัวข้อบริษัทน้ำประปา และกระบวนการในการจัดการเรียนระบบนิเวศแหล่งน้ำธรรมชาติ และขั้นตอนในการใช้สถานการณ์จำลองเน้นโครงเรื่องให้เหมือนนิทาน มีฉาก มีตัวละคร และมีเค้าโครงเรื่องที่มีหลายแง่มุม และจุดมุ่งหมายสำคัญเน้นการเข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้น และลงมือปฏิบัติ

สถานการณ์จำลองด้วยตนเอง โดยสรุปคะแนนการแก้ปัญหาของนักเรียนลงบนกราฟ ซึ่งกราฟนั้น จะแสดงผลการตัดสินใจแก้ปัญหาของนักเรียนตั้งแต่ครั้งแรกจนจบบทเรียน ซึ่งซอฟต์แวร์นี้ทำให้นักเรียนสนุก และรู้จักแก้ปัญหา โดยการเรียนรู้จากสถานการณ์จำลอง

Julie A. Cooper (1998) ได้วิจัยเรื่อง Cognitive Engagement in a Sixth-Grade Social Studies Class ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความต้องการที่จะมีส่วนร่วมในการเรียนรู้กิจกรรมที่ทำ โดยผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษาเพิ่มมากขึ้นทุกที การศึกษาครั้งนี้มีการประเมินผลการเข้าร่วมของนักเรียนในการเรียนวิธีสตอรีไลน์ การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาโดยใช้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้วิธีสตอรีไลน์ ในหัวข้อเรื่องประเทศแคนาดา เป็นเวลา 6 สัปดาห์ ซึ่งในการเก็บข้อมูลครั้งนี้ เป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์โดยการสัมภาษณ์ครูและนักเรียนจำนวน 6 คน และได้ข้อมูลจากผู้สังเกตการณ์ 2 คน รายงานเกี่ยวกับพฤติกรรมมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีแรงจูงใจและมีส่วนร่วมในการเรียน และครูมีทัศนคติที่ดีต่อการมีส่วนร่วมของนักเรียน

สรุปงานวิจัยในต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการสอนแบบสตอรีไลน์ ส่วนมากเป็นการวิจัยเชิงทดลอง ผลการวิจัยพบว่าวิธีสอนแบบสตอรีไลน์สามารถพัฒนาศักยภาพผู้เรียนได้ ทั้งความรู้ ความเข้าใจ การลงมือปฏิบัติจริง การแก้ปัญหา และทัศนคติที่ดี ซึ่งเป็นการสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ของผู้เรียน และในขณะเดียวกันครูก็มีทัศนคติที่ดีต่อ นักเรียน และนักเรียนมีความสุขพึงพอใจ มีส่วนร่วมต่อการเรียนการสอนของครูด้วย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง ผลของการใช้วิธีสอนแบบสตอรี่ไลน์ในวิชาสังคมศึกษาที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนด้วยวิธีสตอรี่ไลน์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยแห่งชาติคง โดก ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. การศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. การกำหนดประชากร และกลุ่มตัวอย่าง
3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การดำเนินการทดลอง และเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ศึกษาข้อมูลหนังสือ เอกสาร วารสาร และงานวิจัยทั้งใน และต่างประเทศ เกี่ยวกับหลักการ พื้นฐาน และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับวิธีสอนแบบสตอรี่ไลน์
2. ศึกษาหลักสูตรวิชาสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย แบบเรียนคู่มือครู และหนังสือคู่มือประกอบการเรียนวิชาสังคมศึกษา
3. ศึกษาข้อมูลหนังสือ เอกสาร วารสาร ที่เกี่ยวกับข้อมูล เรื่อง เศรษฐศาสตร์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และการพัฒนาประเทศ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการสร้างแผนการสอน
4. ศึกษาหลักการและวิธีการสร้าง แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาสังคมศึกษา และแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนด้วยวิธีสตอรี่ไลน์

2. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยแห่งชาติ วิทยาเขตคงโคก กำแพงนครเวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้เลือกแบบเจาะจง โดยเลือกนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 5 สังกัดมหาวิทยาลัยแห่งชาติ วิทยาเขตคงโคก กำแพงนครเวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีวิธีการคือ นำคะแนนสอบวิชาสังคมศึกษา ในภาคเรียนที่ 1 ตุลาคม ปีการศึกษา 2549 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ทั้งหมด จำนวน 5 ห้องเรียนที่มีประชากรทั้งหมด 273 คน มาวิเคราะห์ โดยใช้สูตร One-way ANOVA ทำการทดสอบคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่ (Post Hoc Tests - Dunnett T3) พบว่า นักเรียนห้อง ม.5/3 กับ ม.5/4 และ ห้อง ม.5/3 กับ ม.5/5 มีค่าเฉลี่ยใกล้เคียงกันเป็นคู่ๆ จึงนำค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนสอบวิชาสังคมศึกษา ทั้ง 2 คู่ มาหาค่าความแปรปรวนโดยใช้ค่าเอฟ (F-test) ซึ่งผลการทดสอบพบว่า นักเรียนห้อง ม. 5/3 กับ ม. 5/4 มีความแปรปรวนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 จากนั้นจึงทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยใช้ค่าที (t-test) พบว่า นักเรียนทั้ง 2 ห้อง มีค่าเฉลี่ยไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่านักเรียนทั้ง 2 ห้องมีความรู้พื้นฐานทางสังคมศึกษาไม่แตกต่างกัน จึงทำการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) ด้วยวิธีจับสลาก เพื่อกำหนดกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง โดยได้กลุ่มควบคุมคือ ห้อง ม.5/3 เรียนด้วยวิธีการสอนตามแบบปกติ และนักเรียนห้อง ม. 5/4 เป็นกลุ่มทดลองให้เรียนด้วยวิธีสอนแบบสตอรี่ไลน์ ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่ามัชฌิมเลขคณิต (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่าความแปรปรวน (F-test) และ ค่าสถิติทดสอบค่าที (t-test)

ห้องเรียน (Class)	จำนวนนักเรียน (N)	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ความแปรปรวน ทดสอบค่า (F-test)	ทดสอบค่า (t-test)
ห้องทดลอง ม.5/4	48	6.50	1.07	1.55	- 0.17
ห้องควบคุม ม.5/3	50	6.54	1.24		

$p < 0.05$; $df = 96$; $Sig = .21$

3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล 2 ชุด คือ

1. แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา
2. แบบวัดความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนด้วยวิธีสตอรีไลน์

1. แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา เรื่อง ผลกระทบจากภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการพัฒนาเศรษฐกิจ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

1.1 ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับวิชาสังคมศึกษา

1.2 สร้างตารางวิเคราะห์เนื้อหาและพฤติกรรมที่ต้องวัด โดยให้ครอบคลุมเนื้อหาในหลักสูตร และครอบคลุมพฤติกรรมที่ต้องการวัดด้านความรู้ 5 ระดับ คือ ด้านความรู้ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ และการสังเคราะห์

1.3 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ให้สอดคล้องกับเนื้อหา และพฤติกรรม โดยสร้างเป็นแบบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ เกณฑ์การให้คะแนน แต่ละข้อคือ ถ้าตอบถูกให้ 1 คะแนน ถ้าตอบผิดหรือไม่ตอบให้ 0 คะแนน

1.4 นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาแล้วนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน (อ้างอิงในภาคผนวก ข) ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ลักษณะการใช้คำถาม ตัวเลือก ตัวลวง พฤติกรรมที่ต้องการวัด และความถูกต้องด้านภาษา โดยผู้ทรงคุณวุฒิได้มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ลักษณะการตั้งคำถาม ปรับการใช้คำในคำถามให้ตรงกับพฤติกรรมเชิงวิเคราะห์ และสังเคราะห์ให้มากขึ้น

2. ปรับตัวลวงให้มีลักษณะใกล้เคียงกันกับตัวเลือกที่เป็นคำตอบถูก

ผู้วิจัยได้ปรับปรุงแบบทดสอบตามข้อเสนอแนะ และนำไปหาคุณภาพต่อไป

1.5 หาคุณภาพของแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้ Program TAP version 6.63 for window เพื่อหาความยากง่ายที่มีเกณฑ์ 0.20 – 0.80 และค่าอำนาจจำแนก 0.20 ขึ้นไป โดยนำแบบวัดที่ตรวจแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ กับนักเรียนจำนวน 20 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยแห่งชาติ วิทยาเขตคงโคก กำแพงนครเวียงจันทน์ ห้อง ม.5/1 ที่ไม่ใช่ตัวอย่างประชากร ในคำถาม 40 ข้อ แล้วนำผลที่ได้มาหาค่าความยากง่าย และค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบ ซึ่งผลปรากฏว่าได้ค่าอำนาจจำแนกจำนวน 32 ข้อที่อยู่ตามเกณฑ์ ไม่ได้ตามเกณฑ์ จำนวน

8 ข้อ ผู้วิจัยได้นำข้อสอบไปปรับปรุงแล้วนำไปทดสอบใหม่ในกลุ่มเดิมอีกครั้ง ปรากฏว่า ข้อสอบทั้ง 8 ข้อ ได้ตามช่วงของเกณฑ์กำหนดคือ ค่าความยากง่าย ได้ตามเกณฑ์กำหนดอยู่ในช่วง (0.25 – 0.75) และค่าอำนาจจำแนกอยู่ในช่วง (0.25 – 0.62) หลังจากนั้นมีการทดสอบค่าความเที่ยง (reliability) โดยใช้สูตร KR 20 ของ (Kuder –Richardson) ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.84 จากนั้นผู้วิจัยได้นำแบบทดสอบฉบับดังกล่าวไปใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยต่อไป

2. แบบวัดความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนด้วยวิธีสตอรี่ไลน์ มีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสาร งานวิจัย และเครื่องมือที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ

2.2 สร้างแบบวัดความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนด้วยวิธีสตอรี่ไลน์ หลังการสอนที่มีเนื้อหาครอบคลุมที่เกี่ยวกับรูปแบบและลักษณะของกิจกรรมการเรียนการสอน การประเมินผล และประโยชน์ที่ผู้เรียนได้รับ (อ้างอิงในภาคผนวก ค) ลักษณะของแบบวัดเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ ใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) โดยกำหนดค่าของคำตอบเป็น 5 ระดับคือ

เกณฑ์การให้คะแนน

ถ้าเลือกตอบ พึงพอใจระดับมากที่สุด	ให้	5	คะแนน
พึงพอใจระดับมาก	ให้	4	คะแนน
พึงพอใจระดับปานกลาง	ให้	3	คะแนน
พึงพอใจระดับน้อย	ให้	2	คะแนน
พึงพอใจระดับน้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน

เกณฑ์การประเมินผล

4.51 – 5.00	หมายความว่า มีความพึงพอใจมากที่สุด
3.51 – 4.50	หมายความว่า มีความพึงพอใจมาก
2.51 – 3.50	หมายความว่า มีความพึงพอใจปานกลาง
1.51 – 2.50	หมายความว่า มีความพึงพอใจน้อย
1.00 – 1.50	หมายความว่า มีความพึงพอใจน้อยที่สุด

2.3 นำแบบวัดความพึงพอใจที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบภาษาและความครอบคลุมในด้านต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ แล้วนำไปปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะหลังจากนั้นนำ

แบบวัดไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน (อ้างอิงในภาคผนวก ข) ผลปรากฏว่าไม่ได้มีการปรับปรุงแก้ไข

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ แผนการสอนวิชาสังคมศึกษา เรื่อง ผลกระทบจากภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการพัฒนาเศรษฐกิจ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ชุด คือ แผนการสอนแบบสตอรี่ไลน์ สำหรับกลุ่มทดลอง (Experimental Group) มี 16 คาบ 7 แผนการสอน และแผนการสอนแบบปกติ สำหรับใช้กับกลุ่มควบคุม (Controlled Group) มี 16 คาบ 8 แผนการสอนนักเรียนแต่ละกลุ่มใช้เวลาในการเรียน สัปดาห์ ๆ ละ 4 คาบ ๆ ละ 50 นาที รวมระยะเวลาในการสอนทั้ง 2 กลุ่ม ใช้เวลา 4 สัปดาห์ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

แผนการสอนแบบวิธีสตอรี่ไลน์ ซึ่งมีการสร้างแผนการสอนโดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตร จุดประสงค์รายวิชา และขอบเขตของเนื้อหาวิชาสังคมศึกษา ที่เกี่ยวกับความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์ รูปแบบเศรษฐกิจ วิธีการผลิต ภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งเป็นเนื้อหาที่กำหนดในหลักสูตรแกนกลางของมัธยมศึกษาปีที่ 5
2. วิเคราะห์หลักสูตรโดยรวมจากเนื้อหาที่กำหนดในหลักสูตรแกนกลางจากข้อ 1 เนื้อหาสังคมศึกษาระยะอื่น และสาขาวิชาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องซึ่งเอื้อต่อการบูรณาการ ได้แก่ ภูมิศาสตร์ สิ่งแวดล้อม ศิลปะ และเกษตร เพื่อนำมากำหนดเป็นเนื้อหาในหัวข้อใหญ่ของเรื่อง และหัวข้อเรื่อง
3. กำหนดเส้นทางเดินเรื่องให้สอดคล้องกับการวิเคราะห์เนื้อหาจากข้อ 2 ได้เส้นทางเดินเรื่องคือ ท้องถิ่นของนักเรียน สมาชิกในครอบครัว การประกอบอาชีพครอบครัว ทำกินในถิ่นเรา ผลกระทบจากท้องถิ่นกับการพัฒนาเศรษฐกิจ บทบาทของผู้นำกับการพัฒนาอาชีพ และสร้างผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น และสินค้ามีคุณภาพ
4. เขียนแผนการสอนตามรูปแบบสตอรี่ไลน์ โดยใช้เส้นทางเดินเรื่องมาเป็นกรอบการเขียน รวม 7 แผนการสอน
5. นำแผนการสอน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปให้อาจารย์ที่ปรึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน (อ้างอิงในภาคผนวก ข) ตรวจสอบพิจารณา ซึ่งข้อเสนอแนะที่นำมาปรับปรุงแก้ไข ดังนี้
 - 5.1. เปลี่ยนคำศัพท์ที่เป็นภาษาพูดให้เป็นภาษาเขียน
 - 5.2. ปรับชื่อเรื่องในแผนการสอนสตอรี่ไลน์ให้สอดคล้องกับเส้นทางเดินเรื่อง สำคัญ และผลการเรียนรู้

แผนการสอนแบบปกติ เป็นรูปแบบแผนการสอนที่เน้นวิธีการสอนแบบบรรยาย การอภิปราย การทำรายงาน จัดเนื้อหาเป็นแผนการสอนรวม 8 แผน โดยใช้เนื้อหาเช่นเดียวกับแผนการสอนแบบสตอรีไลน์

สรุปการเสนอแผนการสอนแบบสตอรีไลน์ และ แผนการสอนแบบปกติ ดังนี้

แผนการสอนแบบสตอรีไลน์

แผนการสอนที่ 1 เรื่อง ท้องถิ่นของนักเรียน	(ฉาก) (2 คาบ)
แผนการสอนที่ 2 เรื่อง สมาชิกในครอบครัว	(ตัวละคร) (2 คาบ)
แผนการสอนที่ 3 เรื่อง การประกอบอาชีพครอบครัว	(การดำเนินชีวิต) (2 คาบ)
แผนการสอนที่ 4 เรื่อง ทำกินในถิ่นเรา	(2 คาบ)
แผนการสอนที่ 5 เรื่อง ผลกระทบจากท้องถิ่นกับการพัฒนาเศรษฐกิจ	(เหตุการณ์ / ปัญหาที่ต้องแก้ไข) (2 คาบ)
แผนการสอนที่ 6 เรื่อง บทบาทของผู้นำกับการพัฒนาอาชีพ และสร้างผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น	(2 คาบ)
แผนการสอนที่ 7 เรื่อง สินค้าดีมีคุณภาพ	(4 คาบ)

แผนการสอนแบบปกติ

แผนการสอนที่ 1 เรื่อง ภูมิปัญญา อาชีพและทรัพยากรในท้องถิ่น	(2 คาบ)
แผนการสอนที่ 2 เรื่อง เศรษฐกิจครอบครัว	(2 คาบ)
แผนการสอนที่ 3 เรื่อง เศรษฐกิจชุมชน	(2 คาบ)
แผนการสอนที่ 4 เรื่อง การประกอบการในท้องถิ่น	(2 คาบ)
แผนการสอนที่ 5 เรื่อง การผลิตสินค้าจากภูมิปัญญาท้องถิ่น	(2 คาบ)
แผนการสอนที่ 6 เรื่อง คุณภาพผลิตภัณฑ์สินค้าจากภูมิปัญญาท้องถิ่น	(2 คาบ)
แผนการสอนที่ 7 เรื่อง การส่งเสริมผลิตภัณฑ์สินค้าจากภูมิปัญญาท้องถิ่น	(2 คาบ)
แผนการสอนที่ 8 เรื่อง ผลกระทบจากท้องถิ่นกับการพัฒนาเศรษฐกิจ	(2 คาบ)

4. การดำเนินการทดลองและการเก็บรวบรวมข้อมูล

การทดลองในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการทดลองกับนักเรียนที่เป็นตัวอย่าง ประชากรทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมด้วยตนเอง โดยดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นดังต่อไปนี้

1. ขั้นก่อนการดำเนินการสอน

1.1 ติดต่อสำนักงานหลักสูตรและการสอน ระดับบัณฑิต เพื่อจัดทำหนังสือขอความร่วมมือในการทำวิจัย ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549 ตรงกับช่วงต้นเดือน พฤศจิกายน ปี 2549

1.2 ติดต่อทางโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยแห่งชาติลาว ฝ่ายมัธยม เพื่อขออนุญาตในการดำเนินการวิจัยในช่วงต้นเดือน พฤศจิกายน ปี 2549

2. ขั้นดำเนินการสอน

ผู้วิจัยดำเนินการทดลองกับกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้แผนการสอนที่สร้างขึ้นให้นักเรียนกลุ่มทดลองเรียนตามแผนการสอนโดยใช้วิธีสตอรีไลน์ มี 16 คาบ 7 แผนการสอน ส่วนนักเรียนกลุ่มควบคุมเรียนด้วยวิธีการสอนตามแบบปกติ มี 8 แผนการสอน ตั้งแต่วันที่ 11 ธันวาคม ปี 2549 ถึงวันที่ 12 มกราคม ปี 2550 โดยนักเรียนแต่ละกลุ่มใช้เวลาในการเรียน สัปดาห์ ละ 4 คาบ ๆ ละ 50 นาที รวมระยะเวลาในการสอนทั้ง 2 กลุ่ม ใช้เวลา 4 สัปดาห์

3. ขั้นหลังการสอน

3.1 เมื่อดำเนินการทดลองครบตามที่กำหนดไว้ในแผนการสอน ผู้วิจัยดำเนินการทดสอบนักเรียนทั้ง 2 กลุ่มด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา โดยให้นักเรียนทั้งสองกลุ่มทำแบบทดสอบใช้เวลา 50 นาที จากนั้นให้กลุ่มทดลองทำแบบวัดความพึงพอใจ (Post test) ต่อวิธีสอนแบบสตอรีไลน์

3.2 ภายใน 1 สัปดาห์ ตรวจสอบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา หาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เปรียบเทียบ ค่าที่ (t-test) ทั้งสองกลุ่ม และตรวจให้คะแนนแบบวัดความพึงพอใจต่อวิธีสอนแบบสตอรีไลน์

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package For the Social Science) version 11.0 for window โดยแบ่งเป็นตามขั้นตอนดังนี้

1. หาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนจากแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา

2. วิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา เรื่อง ผลกระทบจากภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการพัฒนาเศรษฐกิจ ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม และทดสอบค่า t-test ของนักเรียนทั้ง 2 ห้อง เพื่อดูว่าความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

4. หาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนจากแบบวัดความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนด้วยวิธีสตอรี่ไลน์ แล้วนำค่าที่ได้มาแปลความหมาย

5. นำผลที่ได้จากการวิจัยมาวิเคราะห์ สรุป และอภิปรายผลในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากงานวิจัยเรื่อง ผลของการใช้วิธีสอนแบบสตอรีไลน์ในวิชาสังคมศึกษา ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนด้วยวิธีสตอรีไลน์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยแห่งชาติคงโคก ผู้วิจัยได้ดำเนินตามขั้นตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบสตอรีไลน์ และวิธีสอนแบบปกติ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนด้วยวิธีสตอรีไลน์

ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบสตอรีไลน์ และวิธีสอนแบบปกติ

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม

กลุ่มทดสอบ	กลุ่ม	คะแนน	คะแนน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน	ทดสอบค่า
Post-Test	ตัวอย่าง	ต่ำสุด	สูงสุด		มาตรฐาน	
Group	N	Minimum	Maximum	(\bar{X})	(S.D.)	t-test
กลุ่มทดลอง	48	20	35	29.00	3.81	3.97*
กลุ่มควบคุม	50	19	34	26.00	3.65	

* $p < 0.05$; $df = 96$; $Sig = .00$

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในกลุ่มทดลองที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบสตอรี่ไลน์มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 29.00$) สูงกว่านักเรียนในกลุ่มควบคุมที่เรียนด้วยวิธีสอนตามแบบปกติ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 26.00$) และเมื่อทดสอบค่าที ($t\text{-test} = 3.97$) ปรากฏว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนด้วยวิธีสตอรี่ไลน์

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และความหมายของระดับความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนด้วยวิธีสตอรี่ไลน์

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ความหมาย
I. บรรยากาศในการเรียน	4.18	0.36	มาก
1. ครูกระตุ้นผู้เรียนโดยใช้คำถามหลักอย่างต่อเนื่อง	4.18	0.36	มาก
2. การจัดกิจกรรมในเรื่องทำให้นักเรียนกระตือรือร้นในการเรียน	4.33	0.68	มาก
3. นักเรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียนด้วยตนเอง	4.35	0.72	มาก
4. กิจกรรมท้าทายความสามารถของนักเรียน	3.94	0.90	มาก
5. บรรยากาศการเรียนเป็นกันเองและสนุกสนาน	4.27	0.86	มาก
II. การเรียนรู้	3.71	0.39	มาก
6. นักเรียนแต่ละคนร่วมกันสร้างชิ้นงาน	4.06	0.72	มาก
7. นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นและซักถามปัญหา	3.71	0.94	มาก
8. นักเรียนได้มีการจดบันทึกข้อความรู้	2.87	0.84	ปานกลาง
9. นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยสื่อผสมผสานกับเนื้อหา และสภาพจริงของสังคมในท้องถิ่น	3.90	0.90	มาก
10. นักเรียนได้เกิดการเรียนรู้ค้นพบด้วยตนเอง	4.02	0.83	มาก
III. การจัดการเรียนรู้	3.96	0.39	มาก
11. การแบ่งเวลามีความเหมาะสมกับเนื้อหา	2.92	0.87	ปานกลาง
12. การจัดกิจกรรมส่งเสริมให้มีการค้นพบความรู้ใหม่	3.69	0.85	มาก

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ความหมาย
13. ครูเป็นผู้ชี้แนะแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย	4.42	0.76	มาก
14. การใช้สื่ออุปกรณ์การเรียนการสอนเหมาะสมกับเนื้อหา	4.31	0.77	มาก
15. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น	4.42	0.64	มาก
16. การสอนมีความต่อเนื่องกับลำดับเนื้อหา	4.29	0.77	มาก
17. การสอนได้เชื่อมโยงความรู้ในสาขาวิชาอื่น	3.69	0.87	มาก
IV. ประโยชน์ที่ได้รับ	4.31	0.44	มาก
18. นักเรียนเห็นคุณค่าการดำเนินชีวิตจริงในสังคม	4.40	0.73	มาก
19. นักเรียนได้ฝึกตนเองให้มีวินัย และมีความรับผิดชอบ	4.15	0.74	มาก
20. การสอนนี้ให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง และนำความรู้ต่างๆไปใช้ได้จริง	4.40	0.86	มาก
รวมทั้งหมด	4.04	0.23	มาก

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบสตอรีไลน์ มีความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนด้วยวิธีสตอรีไลน์โดยภาพรวม และในแต่ละด้านในระดับมาก ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “ผลของการใช้วิธีสอนแบบสตอรี่ไลน์ในวิชาสังคมศึกษาที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนด้วยวิธีสตอรี่ไลน์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทาลัยแห่งชาติคงโคก” มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบสตอรี่ไลน์ และเรียนด้วยวิธีสอนแบบปกติ (2) เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนด้วยวิธีสตอรี่ไลน์

ประชากรคือนักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทาลัยแห่งชาติ วิทยาเขตคงโคก กำแพงนครเวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง โดยเลือกนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 5 ทั้งหมด มี 5 ห้องเรียน ซึ่งมีประชากรทั้งหมด 273 คน นำคะแนนสอบวิชาสังคมศึกษา ในภาคเรียนที่ 1 ตุลาคม ปีการศึกษา 2549 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ทั้งหมด จำนวน 5 ห้องเรียนที่มีประชากรทั้งหมด 273 คน มาวิเคราะห์ โดยใช้สูตร One- way ANOVA ทำการทดสอบคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่(Post Hoc Tests - Dunett T3) พบว่า นักเรียนห้อง ม.5/3 กับ ม.5/4 และห้อง ม.5/3 กับ ม.5/5 มีค่าเฉลี่ยใกล้เคียงกันเป็นคู่ ๆ จึงนำค่าเฉลี่ย(\bar{X})และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.) ของคะแนนสอบวิชาสังคมศึกษา ทั้ง 2 คู่ มาหาค่าความแปรปรวนโดยใช้ค่าเอฟ (F-test) ซึ่งผลการทดสอบพบว่า นักเรียนห้อง ม. 5/3 กับ ม. 5/4 มีค่าความแปรปรวนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 จากนั้นจึงทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยใช้ค่าที (t-test) พบว่า นักเรียนทั้ง 2 ห้อง มีค่าเฉลี่ยไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทำการสุ่มตัวอย่างง่าย (simple random sampling) ด้วยวิธีจับสลาก เพื่อกำหนดกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง โดยได้กลุ่มควบคุมคือห้อง ม.5/3 เรียนด้วยวิธีการสอนตามแบบปกติ และนักเรียนห้อง ม. 5/4 เป็นกลุ่มทดลองให้เรียนจากวิธีสอนแบบสตอรี่ไลน์ เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ แผนการสอน 2 แบบ ได้แก่ แผนการสอนแบบสตอรี่ไลน์ มี 7 แผนการสอน และแผนการสอนตามแบบปกติ มี 8 แผนการสอน โดยทั้ง 2 กลุ่มใช้เวลาในการเรียน 5 สัปดาห์ ๆ ละ 4 คาบ ๆ ละ 50 นาที มีการเรียน 2 คาบติดต่อกัน ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 2 ชุด คือ

1. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาในคำถาม 40 ข้อ เป็นแบบปรนัย ชนิด 4 ตัวเลือก ซึ่งแบบทดสอบนี้ มีค่าความยากง่ายอยู่ในช่วง 0.25 – 0.75 ค่าอำนาจจำแนกอยู่ในช่วง 0.25 – 0.62 และมีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.84
2. แบบวัดความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนด้วยวิธีสตอรีไลน์ ทั้งหมดมี 20 ข้อ ลักษณะของแบบวัดเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยเพื่อการศึกษาเรื่องผลของการใช้วิธีสอนแบบสตอรีไลน์ในวิชาสังคมศึกษา ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนด้วยวิธีสตอรีไลน์ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยแห่งชาติดงโขก สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียน โดยใช้วิธีสอนแบบสตอรีไลน์สูงกว่านักเรียนที่เรียน โดยใช้วิธีสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. นักเรียนที่เรียน โดยการใช้วิธีสอนแบบสตอรีไลน์มีความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนด้วยวิธีสตอรีไลน์ในระดับมาก

อภิปรายผลการวิจัย

1. ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผลการเปรียบเทียบวิธีสอน 2 วิธี คือวิธีสอนแบบสตอรีไลน์ และวิธีสอนแบบปกติ เมื่อทดสอบค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และทดสอบค่าที (t-test) พบว่า นักเรียนในกลุ่มทดลองที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบสตอรีไลน์ มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สูงกว่านักเรียนในกลุ่มควบคุมที่เรียนด้วยวิธีสอนตามแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ในข้อค้นพบจากการวิจัยนี้ได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิมพันธ์ เดชะคุปต์ (2545) ที่ได้ทำกานวิจัยเรื่อง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม และความพึงพอใจต่อการเรียนการ

สอน ซึ่งพบว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสตอรีไลน์มีค่าเฉลี่ยร้อยละของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดคือสูงกว่าร้อยละ 60 ชาริณี วิทยานิพนธ์ (2542) ได้ทำการวิจัยเรื่องผลของการสอนด้วยวิธีสตอรีไลน์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ และความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิต สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิต สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบสตอรีไลน์มีค่าเฉลี่ยร้อยละของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดคือร้อยละ 70 และ กันยารัตน์ ยงมี (2546) ได้ทำการวิจัยเรื่องผลการสอนศิลปะที่บ้านโดยวิธีสตอรีไลน์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาปริญญาตรี โปรแกรมวิชาศิลปศึกษา สถาบันราชภัฏ ผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย สูงขึ้น หลังจากการเรียน โดยวิธีสตอรีไลน์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

จากข้อค้นพบดังกล่าวจะเห็นได้ว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบสตอรีไลน์ที่ได้รับการพัฒนาทุกด้านไปพร้อมๆ กัน มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นกว่าการเรียนการสอนตามแบบปกติ ทั้งนี้เพราะการจัดการเรียนการสอนแบบสตอรีไลน์เป็นนวัตกรรมที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางมีการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ มีการฝึกปฏิบัติด้านทักษะคือ ทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม ในการจัดกิจกรรมนักเรียนได้ใช้จินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ การวางแผน การแสวงหาความรู้ การตัดสินใจ การเชื่อมโยงความรู้และการประยุกต์ความรู้มาใช้ในการแก้ไขปัญหาที่สถานการณ์จริงด้วยตัวเอง (Bell and Fifeld, 1998; Letschert, 1997; Lipka, 1997; วลัย พานิช, 2544 ; ורתัย มูลคำ, 2544; อรรถพล อนันตวรสกุล, 2544) สอดคล้องกับ David Narran Saxes (1994) อ้างอิงใน วลัย พานิช (2547) การสอนด้วยวิธีสตอรีไลน์เป็นการสอนที่สนองความต้องการ 4 ประการของผู้เรียนที่เรียกว่า “The Four Universal Need of Children” ประกอบด้วย การสื่อสาร (communication) การสร้างหรือปฏิบัติด้วยตนเอง (building/construction) การคิดและการลงมือปฏิบัติ (thought and action) ความต้องการให้ยอมรับว่าตนเองมีค่า สามารถแสดงความรู้สึกได้ (self-expression) ดังนั้นเรื่องราวที่เกิดขึ้นในเส้นทางเดินเรื่องของสตอรีไลน์ จึงเกิดจากประสบการณ์เดิมส่วนหนึ่งของนักเรียนผสมผสานกับความคิดใหม่และประสบการณ์ใหม่ที่เกิดในกิจกรรมย่อยของแต่ละตอน และเชื่อมโยงด้วยคำถามหลักของครู (อรรถพล อนันตวรสกุล ,1544:78)

2. ด้านความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนด้วยวิธีสตอรีไลน์

ผลของการทดสอบความพึงพอใจของกลุ่มที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบสตอรีไลน์ โดยภาพรวม นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนด้วยวิธีสตอรีไลน์ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ (2545) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ สิ่งแวดล้อม และความพึงพอใจต่อการเรียนการสอน ที่พบว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสตอรีไลน์ มีความพอใจในการสอนในด้านเนื้อหาที่เรียน การเรียนที่เน้นกิจกรรมเป็นหลัก การทำงานเป็นทีม การนำเสนอความรู้ ประสบการณ์การเรียนรู้ที่ครูจัด รวมถึงมีความพอใจในการสอนของครู และร่วมกิจกรรมของเพื่อนๆ และ ชาริณี วิทยาอนิวรรตน์. (2542) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลของการสอนด้วยวิธีสตอรีไลน์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ และความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิต สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบสตอรีไลน์มีความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนในระดับมาก

จากข้อค้นพบดังกล่าวอาจเนื่องมาจากกระบวนการเรียนรู้แบบสตอรีไลน์ แตกต่างจากกระบวนการเรียนรู้แบบเดิม ที่มีลักษณะครูอ่านเนื้อหา และอธิบายให้นักเรียนฟังอย่างเดียว ส่วนวิธีสอนแบบสตอรีไลน์นั้น มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และใช้สื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย ทำให้การจัดห้องเรียนแตกต่างไปจากเดิม สื่อและภาพต่างๆจากผลงานของนักเรียนที่ติดตั้ง วางแสดงในสถานที่เรียน เช่น ฉาก ตัวละคร ผลิตภัณฑ์ คำขวัญ และการจัดงานนิทรรศการ ทำให้ห้องเรียนมีชีวิตชีวาทำให้นักเรียนเกิดจินตนาการ และเกิดความคิดสร้างสรรค์และอยากพัฒนาชิ้นงานของตนให้ดีขึ้น ดังที่ อรทัย มูลคำ (2544) และ อรรถพล อนันตวรสกุล (2542) ได้อธิบายว่า การเรียนการสอนด้วยวิธีสอนแบบสตอรีไลน์ได้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมทุกด้าน นักเรียนจะมีความรู้สึกว่าตนมีบทบาทสำคัญ มีความสามารถ และมีโอกาสได้แสดงความสามารถให้ผู้อื่นประจักษ์ ทำให้ได้ยอมรับจากเพื่อน ได้รับคำชม และเสียงปรบมือจากเพื่อน ครู และผู้ปกครอง ผลการเรียนรู้จะช่วยเพิ่มความรู้สึกระบายความสำเร็จ และช่วยสร้างความมั่นใจแก่นักเรียน นักเรียนจะเกิดความรู้สึกดีหรือรื่นในการเรียน และทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความสุข

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

ข้อเสนอแนะสำหรับกระทรวงศึกษาธิการ

1. ควรส่งเสริมให้มีการจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีสอนแบบสตอรี่ไลน์ ด้วยการอบรมประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ โดยจัดผู้เชี่ยวชาญให้พัฒนากระบวนการเรียนการสอน และแนะแนวทางการจัดการเรียนการสอนแบบสตอรี่ไลน์ ให้ครูปฏิบัติได้จริง
2. ควรส่งเสริมให้มีการสร้างหลักสูตร คู่มือครู และแผนการสอนแบบสตอรี่ไลน์สำหรับการสอนที่เน้นการบูรณาการ และนักเรียนเป็นศูนย์กลาง

ข้อเสนอแนะสำหรับครู

1. ครูผู้สอนควรมีการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนแบบสตอรี่ไลน์ ศึกษาข้อดี และข้อจำกัดเพื่อนำมาปรับปรุงให้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา และนักเรียน
2. ผู้สอนต้องศึกษาหลักสูตรให้เข้าใจและปรับเนื้อหาให้สามารถบูรณาการระหว่างวิชาในหลักสูตร รวมทั้งกระบวนการต่างๆ ให้เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ของนักเรียนให้มากที่สุด

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป (ในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว)

1. ควรศึกษาการจัดการเรียนการสอนแบบสตอรี่ไลน์เพื่อนำไปใช้ในชั้นเรียน และรายวิชาอื่นๆ
2. ควรมีการศึกษาวิธีสอนแบบสตอรี่ไลน์ในการพัฒนาทักษะต่าง ๆ เช่น การคิดวิเคราะห์ การทำงานกลุ่ม การแก้ปัญหา ของนักเรียน

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กันยารัตน์ ยังมี. (2546). ผลการสอนวิชาศิลปะพื้นบ้านโดยวิธีสตอรีไลน์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาปริญญาตรีโปรแกรมวิชาศิลปศึกษา สถาบันราชภัฏ. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต ภาควิชาศิลปศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- การศึกษานอกระบบ, กรม. (2547). ข้อกำหนดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาสายวิชาชีพขั้นพื้นฐานนอก
ระบบโรงเรียน. เวียงจันทน์: กรมสามัญ.
- กิ่งคำ แสสนสุก และคณะ. (2541). ประสบการณ์ในโรงเรียน. เวียงจันทน์: ศูนย์พัฒนาครู.
คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติลาว, สำนักงาน. (2548). แนวทางร่วมเกี่ยวกับการดำเนินงาน
การศึกษาในระยะใหม่. เวียงจันทน์: กระทรวงศึกษา.
- คำเม็ง มวนมะณี และคณะ. (2544). วิธีสอนสังคมศึกษา สำหรับปริญญาตรี. เวียงจันทน์: ศูนย์
พัฒนาครู.
- โฆษาอบรมศูนย์กลาง, กรม. (2543). แผนการพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติชุดที่ 3, 1986 กับ
แนวทางเปลี่ยนแปลงใหม่. เวียงจันทน์: ห้องการค้าทฤษฎีและพฤติกรรม.
- จันทร์เพ็ญ เชื้อพานิช. (2525). เทคนิคการสอนวิทยาศาสตร์. ในเอกสารการสอนชุดวิชา
วิทยาศาสตร์. หน้า 320-328. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- จ่านง พรายแยมแบ. (2531). เทคนิคการวัดและประเมินผลการเรียนรู้กับการสอนซ่อมเสริม.
กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ชวาล แพรัตกุล. (2518). เทคนิคการวัดผล. พิมพ์ครั้งที่ 6 กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- ทิสนา แคมมณี. (2544). 14 วิธีสอนสำหรับครูมืออาชีพ. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เทพพนม เมืองแมน และสวิง สุวรรณ. (2529). พฤติกรรมองค์การ. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- ธารณี วิทยานีวรรณ. (2542). ผลของการสอนด้วยวิธีสตอรีไลน์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา
วิทยาศาสตร์ และความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
โรงเรียนสาธิตสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชา
มัธยมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธีระชัย ปุณณ โชติ. (2540). การสอนแบบบูรณาการ. วารสารโครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ 28
(เม.ย – มิ.ย:14- 18).
- บุญชม ศรีสะอาด. (2524). รูปแบบผลการเรียนในโรงเรียน. วิทยานิพนธ์ การศึกษาคณะศึกษาศาสตร์
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

- บุญเรียง ขจรศิลป์. (2539). **สถิติเพื่อการวิจัย I**. กรุงเทพฯ: พี.เอ็น.การพิมพ์.
- พิชิต ฤทธิ์จรูญ. (2545). **หลักการวัดและประเมินผลการศึกษา**. กรุงเทพฯ: เฮ้าส์ ออฟ เคอร์รี่มีสท์.
- พิมพ์พันธ์ เฉชะคุปต์. (2545). ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อมและความพอใจต่อการเรียนการสอน: การศึกษาผลการเรียนด้วยวิธีสตอรีไลน์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย, หน้า 181-195. ใน อรรถพล อนันตวรสกุล. (บรรณาธิการ). **การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยวิธีสตอรีไลน์ Storyline**. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิมพ์พันธ์ เฉชะคุปต์. (2544). การสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. **แนวคิดและแนวปฏิบัติสำหรับครูมัธยมเพื่อการปฏิรูปการศึกษา**, หน้า 257-270. พิมพ์พันธ์ เฉชะคุปต์, สุวัฒนา อุทัยรัตน์ และกมลพร บัณฑิตยานนท์ (บรรณาธิการ). กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภพ เลหาไฟบุญลย์. (2537). **แนวการสอนวิทยาศาสตร์**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- เขาวดี วิบูลย์ศรี. (2549). **การวัดผลและการสร้างแบบผลสัมฤทธิ์**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วลัย พานิช (แปล และเรียบเรียง). (2547). **การสอนด้วยวิธีสตอรีไลน์ (Storyline): เรื่องสถานีวิทยุท้องถิ่น**. โดย Prof. Steve Bell. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วลัย พานิช. (2543). การสอนด้วยวิธี Storyline, หน้า 23 – 44. ใน พิมพ์พันธ์ เฉชะคุปต์, ลัดดา ภูเกียรติ และสุวัฒนา สุวรรณเขตนิคม (บรรณาธิการ), **ประมวณบทความ นวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้ สำหรับครูยุคปฏิรูปการศึกษา**. ศูนย์ตำราและเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วลัย พานิช. (2546). การบูรณาการ: แนวคิดและแนวปฏิบัติสู่การเรียนรู้ที่มีความหมาย, หน้า 44 – 77. **แนวคิดและแนวปฏิบัติสำหรับครูเพื่อรองรับเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู**. พิมพ์พันธ์ เฉชะคุปต์, สุวัฒนา อุทัยรัตน์ และกมลพร บัณฑิตยานนท์ (บรรณาธิการ). กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วันเพ็ญ วรรณโกมล. (2544). **การพัฒนาการสอนสังคมศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏธนบุรี.
- วิเชียร เกตุสิงห์. (2517). **การวัดผลการศึกษาและสถิติเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2544). **ทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิม**. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศึกษาธิการลาว, กระทรวง. (2537). **หลักสูตรชั้นประถมศึกษา**. เวียงจันทน์: สถาบันค้นคว้าวิทยาศาสตร์การศึกษา.

ศึกษาศาสตร์ การทอ. (2540). **หลักการคุ้มครอง และ กฎระเบียบของโรงเรียนสามัญ.**

เวียงจันทน์: กรมสามัญ.

ศึกษาศาสตร์ การทอ. (2543). **แผนพัฒนาการศึกษา 2001-2004.** เวียงจันทน์: กรมสามัญ.

สมนึก ปฏิพานนท์. (2542). **ผลของการสอนด้วยวิธีสตอรีไลน์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สมบูรณ์ ดันยะ. (2545). **การประเมินทางการศึกษา.** กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2537). **การวัดและประเมินผลการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษา ในประมวลสาระชุดวิชาสัมมนาการมัธยมศึกษา.** หน้า 63-172 . กรุงเทพฯ: บัณฑิตศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

สิงคำ บุญถือโต และคณะ. (2542). **หลักสูตรชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5.** เวียงจันทน์: สถาบันค้นคว้าวิทยาศาสตร์ การศึกษา.

อรทัย มูลคำ และคณะ. (2542). **CHILD- CENTRED:STORYLINE METHOD:การบูรณาการหลักสูตรและการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.** กรุงเทพฯ: ที.พี.พรินท์.

อรทัย มูลคำ. (2544). **CHILD- CENTRED :STORYLINE METHOD:การบูรณาการหลักสูตรและการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเล่ม 2.** กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.

อรรถพล อนันตวรสกุล (บรรณาธิการ). (2545). **การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยวิธี Storyline.** กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อรรถพล อนันตวรสกุล. (2544). **เส้นทางเดินเรื่อง Storyline สะพานสีเขียวสู่การปฏิบัติสิ่งแวดล้อมศึกษา.** สุวัฒน์ อัสวไชยชาญ. (บรรณาธิการ), กรุงเทพฯ: อมรินทร์ พรินต์ติ้งแอนด์ลิซซิ่ง.

อวยพร เรื่องตระกูล. (2547). **สถิติการศึกษาขั้นนำ.** ในเอกสารประกอบการสอนศูนย์ตำราและเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (เอกสารอัดสำเนา)

ภาษาต่างประเทศ

- Bell, S. and Fifield, K. (1998). **An Introduction to the Storyline Method**. Glasgow: Jodanhill College.
- Bell, S. and Harkness, S. (2004). **The Storyline approach: Workshop in Thailand** 11-12 December .
- Cleave, J. (1997). **A Storyline-based Approach to Developing Management Role-Playing Simulations** [online]. Abstract from: Dissertation Abstracts International. Publication number: AAT 98414194. <http://www.proquest.umi.com>. [2007, March 14]
- Cooper, Julie A. (1998). **Cognitive Engagement in a Sixth- Grade Social Studies Class** [online]. Abstract from: Dissertation Abstracts International. Publication number: AAT 98414194. <http://www.proquest.umi.com>. [2007, March 14].
- Creswell, J. (1997). **Creating Words, Constructing Meaning**. Portsmouth: Heinemann.
- Good, C. (ed.). (1973). **Dictionary of Education**. New York : McGraw Hill.
- Gronlund, N. (1993). **Constructing Achievement Test**. 3rd ed. New York: Prentice-Hall.
- Jensen, A. (1999). **Teaching Planned from the Previous Knowledge of the Bilingual Child and the Need For Good Education for All Children** [Online]. Available from: <http://www.acskive.dk/Storyline> [2006, may 14].
- Letschert, J. (1997). **Storyline – a Thematic Approach to Learning and Teaching**. Available from : <http://www.acskive.dk/Storyline> [2006, may 14] .
- Lipka, A.K. (1997). The Storyline as an Innovation. **School Vaar Beel**. 2.No.4.
- Simon, J. (1997). Active Learning with the Storyline Approach. **School Vaar Beel**. 2, No. 4 .
- Smith, E and Vallerga, C. (1997). **The Scottish Storyline Method at Buckingham Elementary School, Bend, Oregon**. Available from <http://www.bestpraeedue.org/DiscoveryGrants/Storyline.htm>. [2007, March 14].
- Wallerstein, H. (1971). **A Dictionary of Psychology**. Maryland: Penguin Book.
- Wolman, B. (1973). **Dictionary of Behavioral Science**. Von Nostrand: Rein Company.

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก. ตัวอย่างหนังสือขอความร่วมมือ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่ ศธ 0512.6(2771)/1166

คณะกรรมการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพมหานคร 10330

4 ธันวาคม 2549

เรื่อง ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยแห่งชาติคิงโดก

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นายพิมพ์ เพ็ญเทพ นิสิตชั้นปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตร การสอนและเทคโนโลยี การศึกษา สาขาวิชาการศึกษาระดับประถมศึกษา อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง “ผลของการใช้วิธีสอนแบบสตอรี่ไลน์ในวิชาสังคมศึกษาที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจต่อวิธีสอนแบบสตอรี่ไลน์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยแห่งชาติคิงโดก” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วลัยพานิช เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในกรณีนี้มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลด้วยแผนการสอนแบบสตอรี่ไลน์ และแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความพึงพอใจต่อการเรียน กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นายพิมพ์ เพ็ญเทพ ได้ทำการเก็บข้อมูลวิจัยดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐธ สุทธิจิตต์)

รองคณบดี

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

สำนักงานหลักสูตรและการสอน

โทร. 0-2218-2710

ภาคผนวก ข. รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ

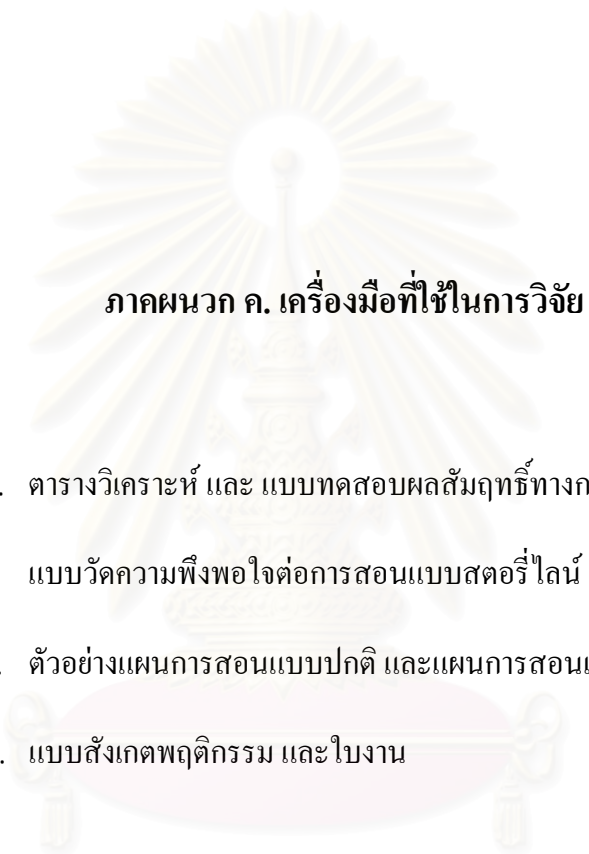
สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ

ตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดวงกมล ดินเพ็ง
อาจารย์ประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียน
สาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายมัธยม
2. อาจารย์ อรรถพล อนันตวรสกุล
อาจารย์ประจำภาควิชาหลักสูตร การสอน และเทคโนโลยีการศึกษา คณะครุ
ศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สมนึก ปฏิปทานนท์
อาจารย์ประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียน
สาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายมัธยม

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- ค. ตารางวิเคราะห์ และ แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา
- ง. แบบวัดความพึงพอใจต่อการสอนแบบสตอรี่ไลน์ และแบบปกติ
- จ. ตัวอย่างแผนการสอนแบบปกติ และแผนการสอนแบบสตอรี่ไลน์
- ฉ. แบบสังเกตพฤติกรรม และใบงาน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางวิเคราะห์แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน

ผลการเรียนรู้	น้ำหนัก (%)	จำนวนข้อสอบ	พฤติกรรมทางการเรียน				
			ความรู้/ความจำ	ความเข้าใจ	การวิเคราะห์	การสังเคราะห์	การนำไปใช้
1. ระบุคุณค่าของอาชีพ ทรัพยากร และลักษณะผลิตภัณฑ์ ที่มีอยู่ในท้องถิ่น	37.5 %	15	5 , 8 9 ,	2 , 4 6 ,12 13	1 , 7 13	10 ,11 15,17	
2. อธิบายกระบวนการผลิตของ ผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่น ไปสู่สินค้าได้	32.5 %	13	14 , 16	23	24 , 26 32 35 , 33 38	18 37	31 , 39
3. อธิบายความสัมพันธ์ของ ผลิตภัณฑ์ที่มีต่อการพัฒนา เศรษฐกิจและชุมชน ได้	17.5 %	7	25	19 34	27 22	28 ,36	
4. วิเคราะห์ปัจจัยต่างๆที่ทำให้ ผลิตภัณฑ์สินค้าในท้องถิ่นมี คุณภาพ	12.5 %	5			29 21		20 30 , 40
รวม	100%	40					

ข้อสอบ วิชาสังคมศึกษา

หน่วยการเรียนรู้เรื่อง ผลกระทบจากภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการพัฒนาเศรษฐกิจ
 จงกาเครื่องหมาย (✓) ทับตัวอักษรที่ถูกต้องที่สุดในกระดาษคำตอบ 40 ข้อ (40คะแนน)

1. เหตุใดจึงต้องมีการฟื้นฟูให้มีผลิตภัณฑ์จากท้องถิ่น (ง)
 - ก. เพื่อเป็นการอนุรักษ์ความรู้จากท้องถิ่นที่สะสมมา
 - ข. เพื่อเป็นการสร้างผลิตภัณฑ์สินค้าภายในประเทศเพื่อส่งออก
 - ค. เพื่อเป็นการนำใช้ทรัพยากรในท้องถิ่น
 - ง. เพื่อสร้างงาน สร้างผลิตภัณฑ์ สร้างรายได้ให้ท้องถิ่น
2. ปัจจัยใดที่ทำให้ผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นลดน้อยลง (ง)
 - ก. การผลิตไม่มีวัตถุดิบ เครื่องมือ ทุนที่ใช้เข้าในการผลิตหายาก
 - ข. บุคคลผู้มีความรู้ในท้องถิ่นได้ย้ายไปอยู่ที่อื่น
 - ค. ผลิตภัณฑ์มีราคาถูกและหาผู้ซื้อยาก
 - ง. ผู้คนได้รับค่านิยมผลิตภัณฑ์ทันสมัยจากภายนอก
3. ผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นมีความสัมพันธ์กับชุมชนท้องถิ่นอย่างไร (ค)
 - ก. ให้ความสวยงามของขนบธรรมเนียมประเพณีในชุมชนท้องถิ่น
 - ข. สร้างเอกลักษณ์ และคติความเชื่อให้ชุมชนท้องถิ่น
 - ค. เพื่อที่จะได้ใช้สอยในชีวิตประจำวันในชุมชนท้องถิ่น
 - ง. เพื่อรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่น
4. เหตุใดจึงต้องมีการส่งเสริมเศรษฐกิจครอบครัวในลาวในปัจจุบัน (ก)
 - ก. เพื่อให้ครอบครัวมีคุณภาพชีวิตการเป็นอยู่ที่ดีขึ้น
 - ข. เพื่อเป็นการสร้างความสมดุลทั้งผลิตและบริโภคภายในครอบครัว
 - ค. เพื่อเป็นการส่งเสริมการออม การสร้างรายได้ให้ครอบครัว
 - ง. เพื่อให้ครอบครัวมีผลิตภัณฑ์ใช้สอยในครัวเรือน
5. ข้อใดไม่ใช่ลักษณะของการผลิตแบบพื้นบ้าน (ง)
 - ก. ใช้วัตถุดิบภายในท้องถิ่นเป็นหลัก
 - ข. ใช้เทคโนโลยีที่เรียบง่ายไม่ซับซ้อน
 - ค. ใช้แรงงานคนในการผลิตเป็นหลัก
 - ง. ใช้แรงงานคนและวัตถุดิบจำนวนมาก

6. ข้อใดคือความหมายของการผลิตภัณฑ์สินค้าในท้องถิ่น (ก)
- ผลผลิตนำใช้สิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่นให้ท้องถิ่นได้นำใช้
 - เป็นชิ้นงานหนึ่งทางวัฒนธรรมที่สำคัญที่สร้างคุณค่าในท้องถิ่น
 - คือการแปรรูปสิ่งหนึ่งไปเป็นอีกสิ่งหนึ่งที่มีมูลค่าแลกเปลี่ยนในท้องถิ่น
 - เป็นการใช้แรงงานเพื่อให้ผลิตภัณฑ์มีความสวยงาม แปลกตานำใช้
7. ปัจจัยใดที่ทำให้มีผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น (ง)
- ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของท้องถิ่นเหมาะสม
 - ทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นมีมากมาย
 - มีเครื่องมือการผลิตที่ทันสมัยเข้ามาในท้องถิ่น
 - ทรัพยากรบุคคลในท้องถิ่นมีความรู้
8. ประโยคใดที่กล่าวไม่ถูกต้อง (ง)
- หัตถกรรมพื้นบ้านคือ งานประดิษฐ์ งานปั้น แกะสลัก จักสาน ถักทอ เย็บปัก
 - มรดกทางวัฒนธรรมคือ ประเพณี คตินิยม ศิลปะพื้นบ้าน
 - ครอบครัวคือ พ่อ แม่ ลูก หลาน ปู่ ย่า ตา ยาย พี่ น้อง
 - ทรัพยากรธรรมชาติคือ แหล่งน้ำ ป่าไม้ แร่ธาตุ โบราณวัตถุ
9. ข้อความใดที่กล่าวไม่ถูกต้อง (ก)
- การปกครองส่วนท้องถิ่นมี จังหวัด อำเภอ ตำบล หมู่บ้าน ครอบครัว
 - สภาพภูมิศาสตร์มี ที่ตั้ง อาณาเขต ประชากร ภูมิอากาศ สภาพแวดล้อม
 - วัตถุดิบจักสานมี ไม้ไผ่ หวาย ฝ้าย ผักตบ กาบกล้วย ไม้ปอง ก้านฟ้าว
 - เทคโนโลยีการผลิตข้าวในท้องถิ่นมี ไถ คราด เคียว กระบุง คันหลาว ใบพัด
10. ข้อความใดกล่าวไม่ถูกต้องเกี่ยวกับลักษณะของสังคมชนบท (ง)
- สมาชิกในครอบครัวมีความใกล้ชิดกัน
 - ครอบครัวส่วนมากมีสมาชิกหลายคน
 - สมาชิกในครอบครัวมีความรู้ประกอบอาชีพ
 - สมาชิกครอบครัวมีการศึกษาสูง

11. สภาพของคนในสังคมปัจจุบันมีการตัดลิ้นคุณค่าของคนจากภายนอก ใครที่ใช้ของราคาแพง มียี่ห้อ มาจากต่างประเทศ จะได้ยอมรับจากสังคม ส่วนใครที่ใช้ของราคาถูกผลิตในประเทศก็อาจถูกมองว่าไม่มีรสนิยม (ค)

ข้อใดคือประเด็นหลักของข้อความข้างบน

- ก. คุณค่าของคนขึ้นอยู่กับรสนิยมของผู้ใช้
 ข. การที่แตกต่างไปจากสังคมทำให้ถูกวิพากษ์วิจารณ์
 ค. ผู้คนปัจจุบันมีค่านิยมไปตามสังคม
 ง. อยากได้รับการยอมรับจากสังคม (ค)
12. ข้อความใดกล่าวไม่ถูกต้อง (ค)

- ก. วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ควรรักษาไว้
 ข. ทุกประเทศต้องมีวัฒนธรรมเป็นของตนเอง
 ค. มนุษย์ไม่จำเป็นต้องมีวัฒนธรรมก็สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้
 ง. วัฒนธรรมบางอย่างควรได้รับการปรับเปลี่ยนเพื่อให้เหมาะสมกับสังคมแล้ว
13. จากข้อความ “ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นองค์ความรู้เพื่อแก้ปัญหา จัดการ ปรับตัว และพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็ง และยั่งยืน” ผู้เขียนมีจุดมุ่งหมายอย่างไร (ค)

- ก. โน้มน้าวให้คนหวงคืนสู่การดำเนินวิถีชีวิตแบบท้องถิ่นอย่างเดิม
 ข. เป็นการคาดการณ์การรองรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต
 ค. ให้คนนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาผสมผสานกับวิทยาการปัจจุบันแก้ปัญหา
 ง. ให้คนอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คนรุ่นหลังได้ดู (ค)
14. ปัจจัยที่ทำให้สังคมจะดำรงอยู่ได้คือข้อใด (ก)

- ก. วัฒนธรรม ข. การผลิต
 ค. เทคโนโลยี ง. เงิน
15. ชุมชนหมู่บ้านพระขาวทำเครื่องปั้น และชุมชนหมู่บ้านตานมีไซทอผ้า ข้อความดังกล่าวให้ความหมายในการแบ่งงานตามข้อใด (ค)

- ก. ความถนัด ข. ความนิยม
 ค. ท้องถิ่น ง. อาชีพ (ค)

16. ปัจจัยอุปทานของการผลิตคือข้อใด (ข)

- ก. แรงงาน ที่ดิน ผู้บริหาร เทคโนโลยี
 ข. แรงงาน ที่ดิน เงิน วัตถุดิบ
 ค. แรงงาน ที่ดิน ทุน ผู้ประกอบการ
 ง. แรงงาน ที่ดิน เครื่องจักร เทคโนโลยี

24. “นายตาวันแกะสลักไม้จำนวน 9 ชิ้นเพื่อผลิตเป็นสินค้าที่จะนำออกขายอีกหนึ่งปีข้างหน้าและได้กำหนดราคาสินค้าไว้ก่อนข้างแพง” เหตุผลดังกล่าวเกิดจากอะไร
- ก. ได้ใช้ไม้ที่หายาก และมีราคาแพง ข. ทำด้วยมือ และใช้ความปรานีต (ง)
 ค. เป็นงานศิลปะและความสวยงาม ง. ใช้เวลาทำนาน และใช้แรงงานมาก
25. ชนิดและลักษณะของสินค้าที่มีอยู่ในตลาด ถูกกำหนดโดยผู้ใด
- ก. พ่อค้า ข. ผู้ผลิต (ค)
 ค. รัฐบาล ง. ผู้บริโภค
26. “ในชุมชนหมู่บ้านพระขาว ได้มีผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ไว้หลายประเภท แต่จะพบว่าส่วนใหญ่ทำเพื่อใช้ในครัวเรือน มากกว่าจะผลิตเป็นสินค้าส่งออกขาย” เนื่องจากปัจจัยใด
- ก. แต่ละครอบครัวมีความสามารถผลิตได้เอง (ข)
 ข. ชาวบ้านไม่มีความรู้ทางด้านการประกอบการ
 ค. ชาวบ้านส่วนใหญ่มีการแลกเปลี่ยนภายในหมู่บ้าน
 ง. ทรัพยากรในหมู่บ้านที่เคยมีอยู่หมดไป
27. จากคำกล่าวของรัฐบาลที่ว่า “ลาวผลิตลาวใช้ลาวทำได้ลาวเจริญ” ข้อความดังกล่าวจัดอยู่ประเภทใด
- ก. คำชี้แจง ข. คำอธิบาย ค. คำแนะนำ ง. การพรรณงค์
28. ข้อความในข้อ 27 มีจุดประสงค์เพื่ออะไร
- ก. เพื่อให้ตระหนักเมื่อประเทศเกิดภาวะเงินเฟ้อ
 ข. เพื่อส่งเสริมการผลิตภายใน และแก้ปัญหาการขาดดุลการค้า
 ค. เพื่อให้ประเทศหลุดพ้นจากความด้อยพัฒนา
 ง. ให้ประชาชนชนใช้ผลิตภัณฑ์ภายในประเทศ (ข)
29. “นายสมพร มีรายได้จากการนำความรู้ที่สืบทอดมาจากครอบครัวได้ทำการผลิตขนมพื้นบ้านเป็นสินค้า ซึ่งได้มีกำหนดขั้นตอนวิธีผลิต และออกแบบสินค้าอย่างมีคุณภาพ มีโฆษณาการ เพื่อให้ได้มาตรฐาน” ข้อความดังกล่าวหมายความว่าอย่างไร
- ก. ผลิตภัณฑ์สินค้านี้มีผู้บริโภคมกขึ้น (ค)
 ค. นายสมพรมีความรู้ในการประกอบการ
 ข. ผู้บริโภคมีความเชื่อมั่นต่อคุณภาพสินค้า
 ง. ขนมพื้นบ้านของนายสมพรมีราคาสูงขึ้น
30. จากที่ 29 ถ้านักเรียนปฏิบัติตามขั้นตอนดังกล่าวจะเป็นอย่างไร
- ก. รายได้เพิ่มขึ้น ข. ผลผลิตเพิ่มขึ้น (ค)
 ค. ผลิตภัณฑ์มีคุณภาพ ง. ผลิตภัณฑ์มีรูปแบบสวยงามขึ้น

31. จากเนื้อหาข้อที่ 29 นั้นข้อใดกล่าวถูกต้องที่สุด (ค)
- ก. นายสมพรทำบัญชีก่อนดำเนินการผลิต
- ข. นายสมพรออกแบบผลิตภัณฑ์
- ค. นายสมพรวางแผนการก่อนการผลิต
- ง. นายสมพรศึกษาการตลาดก่อนการผลิต
32. “เมื่อดำเนินกิจการไปได้ระยะหนึ่งนายสมพรได้ขยายกิจการเพิ่มขึ้นอีก”
มีสาเหตุเกิดจากอะไร (ข)
- ก. การทำกิจการกำลังจะขาดทุน
- ข. สินค้าที่ผลิตมีความต้องการจากตลาด
- ค. วัตถุดิบที่ใช้มีราคาถูก
- ง. ดอกเบี้ยเงินกู้ลดลง
33. “นายสมพรใช้วัตถุดิบเข้าไป 100 ส่วน แต่เป็นสินค้าแค่ 50 ส่วน เพราะอีก 50 ส่วนใช้ไป
ในการสีหราชอาณาจักร” เหตุการณ์นี้นายสมพรจะมีวิธีแก้อย่างไร (ก)
- ก. เป็นเรื่องธรรมดาของการผลิต
- ข. ยกเลิกกิจการ
- ค. เพิ่มราคาสินค้า
- ง. ลดต้นทุนลง

34. “รูปกระถางที่ทำด้วยวัสดุจากธรรมชาติเป็นผลิตภัณฑ์ที่ผู้คนนิยมใช้ในงานลอยกระทง”
รัฐบาลได้รณรงค์มีเหตุผลหลักอะไร (ข)
- ก. มีความสวยงามกว่าผลิตภัณฑ์ที่ทำจากโพลีเมอร์
- ข. ละลายง่ายไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม
- ค. รณรงค์ให้นำใช้ผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่น
- ง. มีขั้นตอนการผลิตที่เรียบง่ายและราคาถูก
35. จากรูปกระถางข้างบนข้อความใดกล่าวไม่ถูกต้อง (ข)
- ก. นำเอาใบตองมาพับให้เป็นรูปแบน แต่งด้วยดอกไม้ใส่ธูปเทียน
- ข. เป็นงานงานศิลปะที่ใช้ความพากเพียรสูง
- ค. เป็นผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คุณค่าทางวัฒนธรรม
- ง. ใช้ในงานบุญออกพรรษาของพุทธศาสนา

คำตอบของนักเรียน

ชื่อสกุล.....ห้องเรียน.....

ให้นักเรียนอ่านข้อความข้างในแล้วใส่เครื่องหมาย (✓) ลงบนตัวอักษรที่นักเรียนคิดว่าเป็นคำตอบที่ถูกต้องที่สุดลงบนกระดาษนี้ คำตอบ 40 ข้อ (40คะแนน)

1. ก ; ข ; ค ; ง ;	2. ก ; ข ; ค ; ง ;
3. ก ; ข ; ค ; ง ;	4. ก ; ข ; ค ; ง ;
5. ก ; ข ; ค ; ง ;	6. ก ; ข ; ค ; ง ;
7. ก ; ข ; ค ; ง ;	8. ก ; ข ; ค ; ง ;
10. ก ; ข ; ค ; ง ;	11. ก ; ข ; ค ; ง ;
12. ก ; ข ; ค ; ง ;	13. ก ; ข ; ค ; ง ;
14. ก ; ข ; ค ; ง ;	15. ก ; ข ; ค ; ง ;
16. ก ; ข ; ค ; ง ;	17. ก ; ข ; ค ; ง ;
18. ก ; ข ; ค ; ง ;	19. ก ; ข ; ค ; ง ;
20. ก ; ข ; ค ; ง ;	22. ก ; ข ; ค ; ง ;
23. ก ; ข ; ค ; ง ;	24. ก ; ข ; ค ; ง ;
25. ก ; ข ; ค ; ง ;	26. ก ; ข ; ค ; ง ;
27. ก ; ข ; ค ; ง ;	28. ก ; ข ; ค ; ง ;
29. ก ; ข ; ค ; ง ;	30. ก ; ข ; ค ; ง ;
31. ก ; ข ; ค ; ง ;	32. ก ; ข ; ค ; ง ;
33. ก ; ข ; ค ; ง ;	34. ก ; ข ; ค ; ง ;
35. ก ; ข ; ค ; ง ;	36. ก ; ข ; ค ; ง ;
37. ก ; ข ; ค ; ง ;	38. ก ; ข ; ค ; ง ;
39. ก ; ข ; ค ; ง ;	40. ก ; ข ; ค ; ง ;

(Good Luck)

แบบวัดความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนด้วยวิธีสตอรีไลน์

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความพึงพอใจที่ตรงกับคำตอบที่นักเรียนมีความเห็นสอดคล้องกับข้อความ

นักเรียนมีความพึงพอใจต่อรูปแบบและกิจกรรมการเรียนการสอนต่อไปนี้ในระดับใด

รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
I. บรรยากาศในการเรียน					
1. ครูกระตุ้นผู้เรียน โดยใช้คำถามหลักอย่างต่อเนื่อง
2. การจัดกิจกรรมในเรื่องทำให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียน
3. นักเรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียนด้วยตนเอง
4. กิจกรรมที่ท้าทายความสามารถของนักเรียน
5. บรรยากาศการเรียนเป็นกันเองและสนุกสนาน
II. การเรียนรู้					
6. นักเรียนแต่ละคนร่วมกันสร้างชิ้นงาน
7. นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นและซักถามปัญหา
8. นักเรียนได้มีการจดบันทึกข้อความรู้
9. นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยสื่อผสมผสานกับเนื้อหาและสภาพจริงของสังคมในท้องถิ่น
10. นักเรียนได้ได้เกิดการเรียนรู้ค้นพบด้วยตนเอง
III. การจัดการเรียนรู้					
11. การแบ่งเวลามีความเหมาะสมกับเนื้อหา
12. การจัดกิจกรรมส่งเสริมให้มีการค้นพบความรู้ใหม่
13. ครูเป็นผู้ชี้แนะแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย
14. การใช้สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนเหมาะสมกับเนื้อหา
15. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการแสดง

รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
ความคิดเห็น					
16. การสอนมีความต่อเนื่องกับลำดับเนื้อหา
17. การสอนได้เชื่อมโยงความรู้ในสาขาวิชาอื่น
IV. ประโยชน์ที่ได้รับ
18. นักเรียนได้เห็นคุณค่าของการดำเนินชีวิตจริงในสังคม
19. นักเรียนได้ฝึกตนเองให้มีวินัยและความรับผิดชอบ
20. การสอนนี้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติและความรู้ต่างๆไปใช้ได้จริง

เกณฑ์การให้คะแนน

ถ้าเลือกตอบ พึงพอใจระดับมากที่สุด	ให้	5	คะแนน
พึงพอใจระดับมาก	ให้	4	คะแนน
พึงพอใจระดับปานกลาง	ให้	3	คะแนน
พึงพอใจระดับน้อย	ให้	2	คะแนน
พึงพอใจระดับน้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน

สถาบันนวัตกรรมการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนการสอนแบบปกติ

วิชาสังคมศึกษา

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง ผลกระทบที่สินค้าจากภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการพัฒนาเศรษฐกิจ
ชั้น ม.5 จำนวนคาบ 16 คาบ (4 สัปดาห์)

แผนการสอนที่ 1 เรื่อง	ภูมิปัญญา อาชีพและทรัพยากรในท้องถิ่น	(2 คาบ)
แผนการสอนที่ 2 เรื่อง	เศรษฐกิจครอบครัว	(2 คาบ)
แผนการสอนที่ 3 เรื่อง	เศรษฐกิจ และธุรกิจชุมชน	(2 คาบ)
แผนการสอนที่ 4 เรื่อง	การประกอบการในท้องถิ่น	(2 คาบ)
แผนการสอนที่ 5 เรื่อง	การผลิตสินค้าจากภูมิปัญญาท้องถิ่น	(2 คาบ)
แผนการสอนที่ 6 เรื่อง	คุณภาพผลิตภัณฑ์สินค้าจากภูมิปัญญาท้องถิ่น	(2 คาบ)
แผนการสอนที่ 7 เรื่อง	การส่งเสริมผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นสินค้า	(2 คาบ)
แผนการสอนที่ 8 เรื่อง	ผลิตภัณฑ์จากท้องถิ่นกับการพัฒนาเศรษฐกิจ	(2 คาบ)

สาระสำคัญ

ผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นมีคุณค่า สอดคล้องกับทรัพยากรและวิถีชีวิตของคนในชุมชนท้องถิ่น ซึ่งการพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าจากภูมิปัญญาท้องถิ่นไปสู่ตลาด เป็นการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น และพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้เข้มแข็งและยั่งยืน

ผลการเรียนรู้

- ❖ ระบุคุณค่าของอาชีพ ทรัพยากรและลักษณะผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่ในชุมชนท้องถิ่นได้
- ❖ วิเคราะห์กระบวนการผลิตของผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่น ไปสู่สินค้าได้
- ❖ ระบุความสัมพันธ์ของผลิตภัณฑ์ที่มีต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและชุมชนได้
- ❖ วิเคราะห์ปัจจัยต่างๆ ที่ทำให้ผลิตภัณฑ์สินค้าในท้องถิ่นมีคุณภาพได้

แผนการสอนที่ 1

เรื่อง ภูมิปัญญา อาชีพและทรัพยากรในท้องถิ่น (2 คาบ)

ความคิดรวบยอด

การประกอบอาชีพในอดีตถึงปัจจุบันที่มีการคัดเลือกอย่างสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ เกิดเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาชาวบ้าน ซึ่งเป็นองค์ความรู้ เพื่อใช้แก้ปัญหา จัดการ ทรัพยากร ปรับตัวให้เข้ากับธรรมชาติ และพัฒนาวิถีชีวิตให้พอเพียงและมีความสุข

ผลการเรียนรู้

- ❖ อธิบายความหมายความสำคัญภูมิปัญญาท้องถิ่น
- ❖ ระบุคุณค่าของทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นตน
- ❖ จำแนกอาชีพ และประเภททรัพยากรท้องถิ่นได้

เนื้อหาสาระ

1. ความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่น (Local wisdom) หรือภูมิปัญญาชาวบ้าน (Popular wisdom) หมายถึง ความสามารถในการใช้พื้นความรู้ที่สืบทอดมารุ่นต่อรุ่น หรือเป็นแนวความคิดที่เกิดจากประสบการณ์ของชาวบ้านที่เป็นแนวความคิดอย่างสร้างสรรค์งาน เพื่อพัฒนา และนำไปใช้ในการดำรงชีวิตอยู่ในท้องถิ่นของตน

กล่าวโดยสรุปภูมิปัญญาท้องถิ่นเกิดจากการสะสมประสบการณ์ แล้วกลายเป็นองค์ความรู้ ความคิด ความสามารถ และทักษะที่ร่วมเป็นความรู้ดั้งเดิม(Traditional knowledge) มรดกทางภูมิปัญญา (Human heritage) หรือทุนทางสังคม (Social capital) สิ่งเรียนรู้ดังกล่าว ถูกปรุงแต่ง และถ่ายทอดสืบทอดกันมา ผ่านการคิดค้นหาแนวทางที่เหมาะสมเพื่อใช้แก้ปัญหา จัดการปรับตัว พัฒนาวถีชีวิตให้สมดุลกับสภาพแวดล้อมอย่างเหมาะสมกับยุคสมัย และดำรงชีวิตเพื่อการอยู่ร่วมกันของสังคมในท้องถิ่นนั้น

2. ความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีความสำคัญ และมีความหมายอย่างยิ่งต่อการดำเนินชีวิตและความอยู่รอดของผู้คนในท้องถิ่นนั้น ปัจจุบันการพัฒนาประเทศต้องพัฒนาตัวเมือง และชนบท เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่สมดุล โดยเฉพาะการส่งเสริมให้ท้องถิ่นมีรายได้มีผลิตเป็นสินค้า นั้น ก็ต้องได้รับความร่วมมือจากชาวบ้านจากท้องถิ่นเช่น การประยุกต์ใช้วิถีชาวบ้านในการพัฒนาด้านเกษตร ด้านการรักษาพยาบาล การอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติแบบเดิม ด้านงานประดิษฐ์ งานหัตถกรรม อาหาร ฯลฯ เช่น การทำกล้วยตาก และแผนสาทาย ที่ชาวบ้านได้ทำมานานแล้ว ซึ่งปัจจุบันมีหลายครอบครัวได้ทำเป็นอาหารแปรรูปที่จำหน่ายตามท้องตลาดที่มีคนสนใจเป็นจำนวนมาก

การส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นไม่เพียงเป็นการอนุรักษ์ทางภูมิปัญญาท้องถิ่นเท่านั้น แต่เมื่อนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชน เป็นการสร้างงานสร้างรายได้เป็นการแก้ไขปัญหาทางด้านเศรษฐกิจและสังคมได้เป็นอย่างดี

3. ประเภทของอาชีพจากภูมิปัญญาท้องถิ่น

อาชีพจากภูมิปัญญาท้องถิ่นนั้นมียุ่มาภายในท้องถิ่นแต่ละคนต่างมีความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์ มีผลงานเพื่อการดำรงชีวิตที่แตกต่างออกไปหลายด้านหลายสาขา อาชีพอย่างเช่น เกษตรกรรม หัตถกรรม และอุตสาหกรรม การแพทย์แผนโบราณ การจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กองทุนและธุรกิจชุมชน ภาษาและวรรณกรรม ปรัชญา ศาสนา และประเพณี และโภชนาการ ฯลฯ

4. ทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น

ทรัพยากรในท้องถิ่นมีทั้งสิ่งที่เป็นทรัพยากรธรรมชาติ และทรัพยากรมนุษย์ที่มีอย่างหลากหลาย ซึ่งในแต่ละท้องถิ่นจะมีทรัพยากรที่เป็นจุดเด่นของท้องถิ่นของตนเองเช่น ไปเที่ยวจังหวัดสาละวัน ก็จะพบหรือได้สัมผัสกับน้ำตกคอนพะเพ็ง กล้วยตาก ไก่ย่าง ฟ็อนราวงสาละวัน ฯลฯ ไปหลวงพระบางก็จะพบหรือได้สัมผัสกับ น้ำตกกว้างสี วัดเชียงทอง แพนสาทาย แจ่วบอง ฟ็อนขับทุ้มหลวงพระบาง ฯลฯ แสดงถึงทรัพยากรของท้องถิ่นนั้นๆไม่ว่าจะเป็นคน พืช สัตว์ แร่ธาตุ โบราณวัตถุ ฯลฯ ซึ่งทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

- ทรัพยากรมนุษย์(Human Resource)
- ทรัพยากรธรรมชาติ(Natural resource)

5. การใช้ทรัพยากรธรรมชาติของคนในท้องถิ่น

ทรัพยากรส่วนมากที่คนในท้องถิ่นเป็นวัสดุที่หาง่ายและมีในท้องถิ่นเช่น ทรัพยากรประเภทโลหะใช้เป็นเครื่องใช้เครื่องประดับไม้ทำเป็นที่อยู่อาศัยและเครื่องใช้เครื่องหัตถกรรม พืชทำเป็นอาหาร และยารักษาโรค แหล่งน้ำ ที่ดิน ใช้ทำการเกษตร

การใช้ทรัพยากรธรรมชาติของคนในท้องถิ่นที่ทำเป็นผลิตภัณฑ์คือ

- ประเภทสิ่งทอ ได้แก่ เส้นไหม ดอกฝ้าย ฯลฯ
- ประเภทจักสาน ได้แก่ ไม้ไผ่ หวาย ฝื่อ ก้านกล้วย ก้านพร้าว ก้านตาน ผักตบ ฯลฯ
- ประเภทโลหะ ได้แก่ ทองคำ ทองแดง เงิน ทองนาค เหล็ก ฯลฯ

กิจกรรมการเรียนรู้

ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน

1. ครูแจ้งจุดประสงค์ในการเรียน
2. ครูเล่าสภาพภูมิศาสตร์ของประเทศลาวโดยรวม ประกอบแผนที่ทางกายภาพ

ขั้นตอนการสอน

1. ครูอธิบายความหมายความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นให้นักเรียนฟังและสรุป
2. ครูแจกใบความรู้เรื่องประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน”พระขาว” (ใกล้กับโรงเรียน) จากนั้นครูอธิบาย และสนทนาการประกอบอาชีพในหมู่บ้านนั้นกับนักเรียน
3. ครูแสดงแผนที่ทางกายภาพของ จังหวัด และท้องถิ่น พร้อมอธิบายความหมาย ความสำคัญของทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น จากนั้นครู ให้นักเรียนออกไปศึกษาจากท้องถิ่นจริง ผู้รู้ในท้องถิ่น เช่น ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน ผู้นำองค์กร ฯลฯ
4. ครูมอบงานให้นักเรียนแต่ละคนจัดแบ่งตาม (ภาค จังหวัด เมือง หมู่บ้าน) ของนักเรียน ให้นักเรียนจัดทำรายงานในแต่ละภาคมีทรัพยากรที่เป็นจุดเด่นอย่างไร สภาพการประกอบอาชีพจากภูมิปัญญาท้องถิ่นของตนมีอะไรบ้าง โดยให้นักเรียนแสดงแผนผังประกอบแผนที่

ขั้นสรุป

1. นักเรียนอภิปรายงานที่ครูให้ทำหน้าที่เรียน
2. ครูตั้งคำถามทบทวนคืน” ภูมิปัญญา อาชีพ และทรัพยากรมีความสัมพันธ์อย่างไร และมีความสำคัญอย่างไรต่อท้องถิ่น”จากนั้นครูสรุปประเด็นที่สำคัญให้นักเรียนเข้าใจ

สื่อการสอน

- ภาพแผนที่ทางกายภาพ ของประเทศและแต่ละท้องถิ่น
- ใบความรู้ เรื่องประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน”พระขาว”

การวัด และประเมินผล

- สังเกตจากการพูดการแสดงความคิดเห็น การซักถาม และการตอบคำถาม
- วัดจากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาตัวจริง และการแสดงแผนผังอาชีพ
- ประเมินจากการรายงานบุคคลที่ให้ทำ

แผนการสอนที่ 2

เรื่อง เศรษฐกิจครอบครัว

(2 คาบ)

ความคิดรวบยอด

ครอบครัวหรือครัวเรือนมีบทบาทสำคัญอยู่ในระบบเศรษฐกิจ สมาชิกในครัวเรือนต้องทำมาหากิน มีการทำการผลิต บริโภค อุปโภค ออมเงิน แต่ละครอบครัวมีวิถีการเป็นอยู่ที่ดี ประเทศก็จะมีเศรษฐกิจดีไปด้วย

ผลการเรียนรู้

- ❖ อธิบายความหมายของเศรษฐกิจครอบครัวได้
- ❖ ระบุรูปแบบผลิตภัณฑ์ของครอบครัวได้
- ❖ วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐกิจครอบครัวและสังคมได้
- ❖ บอกประโยชน์ของเศรษฐกิจครอบครัวที่มีต่อสังคมได้

เนื้อหาสาระ

1. ความหมายของครอบครัวหรือครัวเรือน

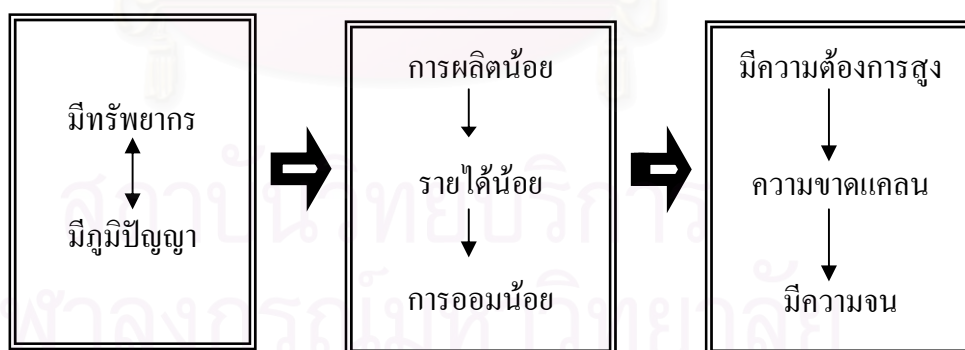
เศรษฐกิจครอบครัว” Home economics” มีความหมายตรงกับนิยามเศรษฐศาสตร์เกี่ยวกับการจัดการครอบครัว“Household management” และเป็นหน่วยเศรษฐกิจเล็กที่สุดในระบบเศรษฐกิจทั่วไป แต่เศรษฐกิจครอบครัวมีบทบาทที่สำคัญในการพัฒนาทั้งเศรษฐกิจ สังคมของประเทศ ในแต่ละครอบครัวมีการผลิต มีอยู่มิเงิน มีรายได้ มีการใช้จ่าย ปัญหาสังคมก็จะลดลง

2. สภาพของเศรษฐกิจครอบครัวในลาว

ประเทศลาวยังมีทรัพยากรธรรมชาติมากมาย ถ้าหากครอบครัวนำมาใช้ให้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถหรือภูมิปัญญาของแต่ละครอบครัวก็จะทำให้ประชาชนแก้ไขปัญหาคความทุกข์จน และทำให้มีชีวิตการเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

ในสภาพจริงของแต่ละครอบครัวในชุมชนท้องถิ่นที่ยากจน เนื่องจากคนในชุมชนท้องถิ่นยังไม่มีหรือนำใช้ทรัพยากร และภูมิปัญญา มาใช้อย่างเหมาะสม ในการผลิตเพื่อนำใช้ในครัวเรือนเท่านั้น มีการผลิตน้อยไม่เพียงพอความต้องการ ทำให้รายได้น้อย การออมน้อยไปด้วย

ดังที่แสดงตามผังความยากจนคือ

รูปแบบการผลิตดังกล่าวยังมีแพร่หลายในท้องถิ่น การผลิตเพื่อยังชีพ ผลิตเพื่อชมใช้ในครัวเรือน ผลผลิตหรือเครื่องใช้ไม่มีหรือใกล้จะหมดถึงผลิต การทำงานดำเนินไปตามธรรมชาติ แรงงานก็เป็นแรงงานภายในครอบครัว เวลาทำงานใช้เวลาว่างจากการทำอาชีพหลัก อย่างไรก็ตามสิ่งที่เชื่องซื่อนในผลิตภัณฑ์มีคุณค่าอย่างมากมากมาย และมีหลายประเภทที่เป็นที่ต้องการของตลาดเช่น ผ้าไหมทอ ผ้าฝ้ายทอ เครื่องจักสาน จะเป็นกระเป๋าสะพาย กระเป๋าถือ กระจ่างหวาย

เครื่องปั้นดินเผา ผลิตภัณฑ์จากโลหะ อาหารพื้นบ้าน ฯลฯ สามารถนำมาเป็นสินค้าที่ให้ผลตอบแทนที่งดงาม ตามแนวทางนโยบายของรัฐบาลลาวได้ให้ความสำคัญของความสัมพันธ์ระหว่างการผลิตแบบหัตถกรรม อุตสาหกรรม และการบริการ โดยเริ่มจากเศรษฐกิจครอบครัวตัวแบบ การผลิตในครอบครัว เพื่อสร้างเป็นผลิตภัณฑ์ แก้ไขความทุกข์จน สร้างรายรับให้ครอบครัว และให้เศรษฐกิจของชาติดีขึ้น

สูตรคำนวณการออม

การออม = รายได้ - การบริโภค

3. การปรับปรุงเศรษฐกิจครอบครัวให้เป็นเศรษฐกิจชุมชน

สิ่งที่เห็นได้ชัดในการผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ในครอบครัวในเขตท้องถิ่นมีหลายประเภท บางครอบครัวก็ทำเป็นอาชีพเสริม และบางครอบครัวก็ยึดเป็นอาชีพหลักเช่น งานหัตถกรรมที่เป็นงานประดิษฐ์ จักสาน งานทอ งานแกะสลักลวดลาย งานหัตถกรรมที่เป็นงานปรุงแต่ง อาหาร ยา รักษาโรค ฯลฯ งานเกษตรกรรม ปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ ฯลฯ งานโลหะ การตีเหล็ก มีด พร้า จอบ ขวาน เลื่อย ฯลฯ สิ่งต่างๆ เหล่านี้ชุมชนต้องมีการพัฒนาปรับปรุงระบบการผลิต ให้สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตตามยุคสมัย ก็จะทำให้ลักษณะเฉพาะของเศรษฐกิจครอบครัวก็จะขยายตัวเข้ากับเศรษฐกิจชุมชน ร่วมตัวกับชุมชน โดยมีการจัดตั้งกลุ่มเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนเกิดขึ้น ทั้งการผลิตและการตลาดร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจชุมชน ที่จะทำให้ชุมชนเป็นของตัวเอง มีความสามารถพึ่งพาตนเอง และเพื่อเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน

3.1. ความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวต่อสังคม

ความสัมพันธ์ของครอบครัวที่มีต่อสังคมคือ

- ทางด้านสังคม ความสัมพันธ์ของครอบครัวนอกจากแบบเครือญาติแล้ว ครอบครัวยังมีส่วนร่วมกิจกรรมในชุมชน อย่างเช่น การใช้แรงงานร่วมชุมชน การอนุรักษ์ป่าชุมชน การเข้าร่วมพิธี

- ทางด้านเศรษฐกิจครอบครัวได้ขยายตัวด้วยหลายรูปแบบในแต่ละขอบเขตอาชีพเช่น เศรษฐกิจครอบครัวขนาดเล็ก เศรษฐกิจครอบครัวอยู่ในตัวเมือง และชนบท เศรษฐกิจครอบครัวอาชีพเสริม ฯลฯ แต่ละรูปแบบล้วนแต่ช่วยพัฒนาชุมชนไม่ว่าทางตรงและทางอ้อม

ในแต่ละประเภทของเศรษฐกิจครอบครัวทั้งหมดล้วนมีบทบาทต่อการพัฒนาประเทศ เพราะเศรษฐกิจครอบครัว นอกจากจะเป็นผู้ผลิตและบริโภคแล้วยังเป็นแหล่งกำเนิดทรัพยากร

มนุษย์ การถ่ายทอดอาชีพ การศึกษาอบรมให้มีจริยธรรมทำให้สังคมมีการพัฒนาทั้งระบบและต่อเนื่องกัน ไปจะเห็นได้ว่าบทบาทของครอบครัวต่อสังคมประกอบมี

- ครอบครัวกับครอบครัว
- ครอบครัวกับชุมชน
- ครอบครัวกับจังหวัดหรือประเทศ

สรุปแล้วครอบครัวหรือครัวเรือนนอกจากจะเป็นผู้บริโภคแล้วยังเป็นผู้เริ่มกิจกรรมการผลิต เป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตเช่น ที่ดิน แรงงาน เงินทุน เป็นต้น ซึ่งสามารถนำมาผลิตเป็นสินค้าและบริการได้ ครอบครัวมีบทบาทในการกำหนดคุณภาพของสินค้า ปริมาณของสินค้าและการบริการด้วยเนื่องจากเป้าหมายของการผลิตและการบริการคือการสนองความต้องการของผู้บริโภคและความต้องการหรือจำเป็นต่อสังคมนั้นก็คือพื้นฐานจากเศรษฐกิจครอบครัว เมื่อแต่ละครอบครัวมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ก็จะทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง ภาครัฐก็มีความเข้มแข็งไปด้วย

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

ครูแสดงภาพบ้านสมสะอาดพร้อมอธิบายประกอบการซักถาม

ขั้นตอนการสอน

1. แจกใบความรู้เรื่องการประกอบอาชีพครอบครัวของหมู่บ้านสมสะอาด
2. ให้นักเรียนแต่ละคนสรุปเนื้อหาของใบความรู้ที่ครูแจกให้
3. ครูอธิบายความหมายของเศรษฐกิจครอบครัวให้นักเรียนบันทึก
4. แจกใบความรู้ให้นักเรียน เรื่องการปลูกพืชสวนครัวจากภูมิปัญญาท้องถิ่น
5. ให้นักเรียนแต่ละคนทำรายงานสำรวจข้อมูลในท้องถิ่นของตนว่ามีครอบครัวใดบ้างที่ทำนาหรือการผลิต “ข้าว” และอาชีพ “ทอผ้า” มีวิธีการผลิตอย่างไรและมีผลิตภัณฑ์อะไรบ้าง
6. ครูตั้งคำถามสนทนากับนักเรียนเรื่อง ความหมายของเศรษฐกิจครอบครัว และประโยชน์ของเศรษฐกิจครอบครัว

ขั้นสรุป

- ให้นักเรียนหาสาเหตุของความยากจนแล้วเขียนลงผังก้างปลา(Fishbone chart) ที่ครูเตรียมให้ โดยครูได้แบ่งปลาเป็น 3 ส่วนคือ หัว ตัว หาง ให้นักเรียนเติมคำสำคัญตามส่วนของปลาที่ครูจัดให้พร้อมอภิปราย

- ครูตั้งคำถามให้นักเรียนวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐกิจครอบครัวกับสังคม

สื่อการสอน

- ใบความรู้เรื่องการประกอบอาชีพครอบครัวของหมู่บ้านสมสะหวัง
- ใบความรู้ เรื่องการปลูกพืชสวนครัวจากภูมิปัญญาท้องถิ่น
- ฟังก้างปลา (Fishbone chart) เรื่องสาเหตุของความยากจน
- ศึกษาเอกสารตำรา วารสาร

การวัด และประเมินผล

- สังเกตจากการพูดการแสดงความคิดเห็น การซักถาม
- วัดจากการเก็บรวบรวมข้อมูล การนำเสนองานและการตอบคำถาม
- ประเมินจากการทำรายงาน
- ฟังก้างปลา(Fishbone chart) เรื่องสาเหตุของความยากจน

แผนการสอนที่ 3

เรื่อง เศรษฐกิจ และธุรกิจชุมชน (2 คาบ)

ความคิดรวบยอด

การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น วิถีชีวิต และวัฒนธรรมชุมชนเป็นรากฐานในการผลิตตลอดจนการปรับตัว และ ผสมผสานกับกระแสพัฒนาใหม่ ให้เหมาะสมกับชุมชน และการมีส่วนร่วมของชุมชนในการเรียนรู้จากการผลิตร่วมกัน เป็นแนวคิดและทางเลือกในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

- ❖ อธิบายความหมายของเศรษฐกิจชุมชนได้
- ❖ บอกลักษณะของเศรษฐกิจชุมชนได้
- ❖ บอกแนวทางการพัฒนาชุมชนที่เข้มแข็งและยั่งยืนได้

เนื้อหาสาระ

1. ความหมายของเศรษฐกิจชุมชน

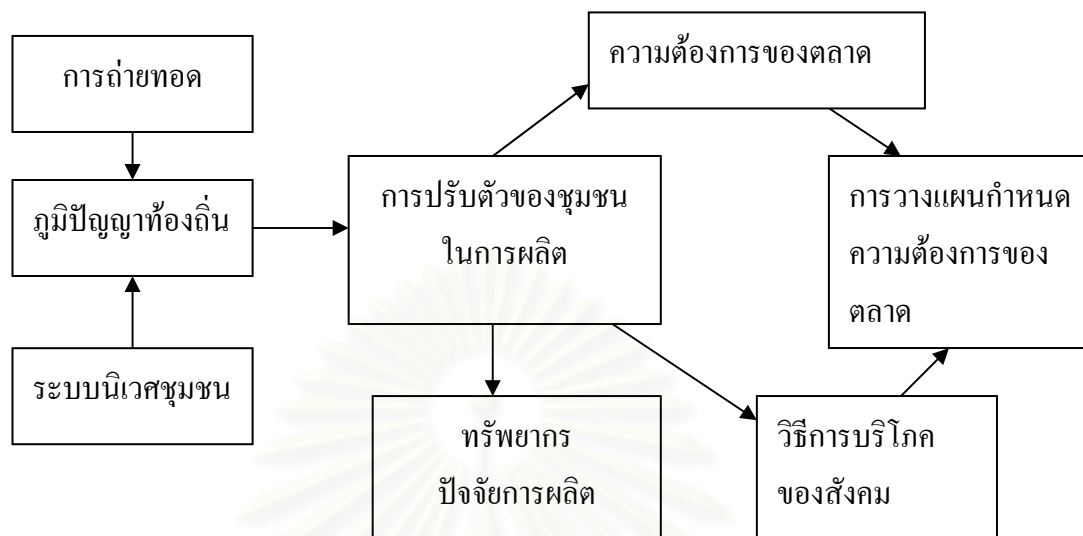
ในสถานการณ์ปัจจุบันเศรษฐกิจชุมชนต้องมีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจภายนอก โดยเฉพาะระบบกลไกตลาดที่ได้เข้ามาสู่ชุมชนท้องถิ่นมากขึ้นเรื่อยๆ จากสภาพการดังกล่าวเราจะมีวิธีการพัฒนาให้ชุมชนมีศักยภาพในการจัดการกับการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องได้อย่างไร รวมไปถึงชุมชนจะจัดการเพื่อการพึ่งพาตนเองได้อย่างไร และคำตอบนั้นคือสิ่งที่มีอยู่ในชุมชนในท้องถิ่นที่เป็นมรดกทางภูมิปัญญา (Human heritage) หรือทุนทางสังคม (Social capital) ทุกประเภทถือว่าเป็นรากฐาน เป็นวงจรที่สำคัญที่จะพัฒนาแบบวิถีชุมชนอย่างอัตโนมัติ

การดำเนินกิจกรรมในระบบเศรษฐกิจชุมชน “Economies of community systems” จะประกอบด้วยหน่วยเศรษฐกิจเล็กๆ “Mini economic units” อย่างเช่น เศรษฐกิจครอบครัว “Household economics” การตัวกันเป็นกลุ่มครอบครัว “Household economic group” “สหกรณ์ชุมชน” “Community cooperation” ไม่ว่าจะ เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการผลิต การบริโภค การแลกเปลี่ยน การแจกจ่ายสินค้า และการบริการ จำเป็นต้องมีการดำเนินงาน ให้เกิดประโยชน์ในท้องถิ่นหรือชุมชนนั้นจึงสามารถเรียกได้ว่าเป็นเศรษฐกิจชุมชน “Economies of community” ซึ่งมีนักเศรษฐศาสตร์ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับเศรษฐกิจชุมชน

เศรษฐกิจชุมชน คือการร่วมตัวแบบกลุ่มหรือบุคคลในชุมชนเพื่อดำเนินธุรกิจโดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน และสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนอันเป็นเป้าหมายสุดท้าย โดยมีกลุ่มหรือองค์กรชุมชนร่วมเป็นเจ้าของ และร่วมดำเนินกิจการตลอดจนร่วมรับผลประโยชน์จากการดำเนินงาน จะเห็นได้ว่า ส่วนมากธุรกิจชุมชนจะเป็นการประกอบการโดยกลุ่มหรือองค์กรชุมชนร่วมเป็นเจ้าของและร่วมกันดำเนินการหรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “สหกรณ์ชุมชน” “Community cooperation” ซึ่งอาศัยความสัมพันธ์ทางสังคมเป็นฐานในการกำหนดทิศทางการดำเนินกิจกรรมตลอดจนร่วมรับผลประโยชน์จากการดำเนินการ เนื่องจากคนในชุมชนส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพเหมือนกัน และถ่ายทอดความรู้ให้กัน

เศรษฐกิจชุมชน “Economies of community” เป็นธุรกิจขนาดเล็ก “Mini economic” ในการยกระดับรายได้ แต่ชีวิตความเป็นอยู่ และคุณภาพชีวิตของชาวบ้านหรือเกษตรกรในชนบทที่เป็นกลุ่มคนส่วนใหญ่ของประเทศ และเป็นกลุ่มคนที่ยากจนที่สุดของประเทศ หากกลุ่มชาวบ้านหรือเกษตรกรเหล่านี้มีรายได้สูงขึ้นจะส่งผลกระทบต่อภาวะเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ โดยในการประกอบธุรกิจชุมชนควรมุ่งเน้นสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ส่งเสริมให้เกิดเศรษฐกิจชุมชนแบบพึ่งตนเอง ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัตถุดิบในชุมชน โดยคนในชุมชน เพื่อคนในชุมชน ให้ชาวบ้านในชุมชนได้คิดเอง วางแผน และตั้งเป้าหมายด้วยตนเอง ซึ่งเป็นการแก้ปัญหาปากท้อง

ของคนส่วนใหญ่ในประเทศ และสามารถลดปัญหาการอพยพเข้าสู่เมืองเพื่อหางานทำ อีกทั้งเป็นการสร้างความเข้มแข็งของภาคชนบท

(แผนผังแสดงการปรับตัวของชุมชน)

2. การดำเนินการในระบบธุรกิจชุมชน

ธุรกิจชุมชน “Business of community” จะเป็นกิจกรรมการผลิต การค้า และการบริการ ขึ้นปฐม โดยอาศัยวัตถุประสงค์ที่หาได้ในท้องถิ่น ใช้เทคโนโลยีไม่ซับซ้อน ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นความรู้หรือภูมิปัญญาเดิมของชุมชน ด้านแรงงานประกอบการจะเป็นแรงงานในชุมชนที่ได้รับการถ่ายทอดฝีมือจากบรรพบุรุษหรือคนในชุมชนเอง ด้านการบริหารจัดการ จะเน้นให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหาร โดยจะมีการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบ ในส่วนของเงินทุนในการผลิตส่วนใหญ่ได้มาจากทุนเรือนทุนที่ระดมจากสมาชิก หรือได้รับการสนับสนุนจากกองทุนหมู่บ้านหรือหน่วยงานรัฐในรูปแบบสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำ

ประเภทธุรกิจชุมชนไม่มีส่วนร่วมในการผลิต ในการถือครองกรรมสิทธิ์ ธุรกิจเป็นของ นักลงทุนภายนอกชุมชน ที่ได้เข้าไปลงทุนด้วยเหตุผลที่จะลดต้นทุนด้านแรงงาน ด้านสิทธิพิเศษจากการลงทุน ชุมชนได้รับประโยชน์ที่ไม่ต้องอพยพไปหางานในเมือง ธุรกิจประเภทนี้เรียกว่า “ธุรกิจชุมชน” ไม่ใช่ธุรกิจของชุมชน เช่น โรงงานผลิตรองเท้า โรงงานตัดเย็บเสื้อผ้า ฯลฯ ถึงแม้ว่าบางครั้งการผลิตบางโรงงานอาจจะดูเหมือนธุรกิจชุมชนเพราะโรงงานนั้นได้ใช้แรงงานในชุมชน และวัตถุดิบในชุมชนแต่รูปแบบดังกล่าวยังไม่เป็นธุรกิจชุมชน

ลักษณะเด่นเบื้องต้นของธุรกิจชุมชนแสดงออกคือ

- เป็นเศรษฐกิจชุมชนชาวบ้าน
- มีความคล่องตัวในการบริหาร การจัดการรายได้จากยอดขายไม่มาก

- ต้นทุนในการดำเนินกิจการไม่มาก
- ใช้แรงงานในท้องถิ่นหรือชุมชน
- ใช้วัสดุในท้องถิ่น
- ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น
- รับผิดชอบต่อชุมชนในท้องถิ่น

2.1. ลักษณะที่เป็นจุดแข็งของธุรกิจชุมชน

- เศรษฐกิจชุมชนสามารถพึ่งพาตนเอง สร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชน
- สร้างงานสร้างรายได้ แก่ชุมชน (โดยเฉพาะผู้หญิง)
- ช่วยเหลือคนในชุมชนหลุดพ้นจากยากจน
- เศรษฐกิจแบบนี้สามารถปรับตัวได้ง่าย
- พัฒนาผลิตภัณฑ์ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิต วัฒนธรรมในชุมชนท้องถิ่นและสากล

2.1. ลักษณะที่เป็นจุดอ่อนของธุรกิจชุมชน

- ขาดความสามารถในการบริหาร ทำธุรกิจนี้ลำบาก
- คุณภาพผลิตภัณฑ์ยังไม่ตอบสนองต่อผู้บริโภคเท่าที่ควร
- ต้นทุนในการผลิตน้อย

3. แนวทางหลักในการพัฒนาธุรกิจชุมชน

ธุรกิจชุมชนควรที่จะมีริเริ่มและการดำเนินงานโดยชาวบ้านหรือเกษตรกรในชุมชน มุ่งเน้นในการยกระดับรายได้ ชีวิตความเป็นอยู่เพื่อสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีของคนในชนบท ในการตั้งกลุ่มควรมีการมุ่งเน้นให้ความช่วยเหลือคนในชุมชนเดียวกัน ทั้งด้านแนวคิด ข้อเสนอแนะ หรือแม้กระทั่งเงินทุนสำหรับผู้ที่มีขาดแคลนจริงๆ ซึ่งอาจอยู่ในรูปการกู้ยืมภายในชุมชน ไม่ต้องมีการระดมทุนจากภายนอก เกี่ยวกับการประกอบธุรกิจชุมชนด้วยเงินลงทุนที่ระดมทุนภายในชุมชนเสียดอกเบี้ย จึงเป็นการก่อให้เกิดชุมชนพึ่งตนเองที่เข้มแข็งอย่างแท้จริง และมีโอกาสที่จะประสบความสำเร็จสูง

การใช้จุดแข็งของภูมิปัญญาท้องถิ่น หลักสำคัญในการประกอบธุรกิจชุมชนคือการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกษตรกรหรือชาวบ้านมีทักษะ ความรู้ ความชำนาญ โดยอาศัยวัตถุดิบในท้องถิ่นมาทำการผลิต ซึ่งจะส่งผลถึงต้นทุนการผลิตที่ไม่สูงนัก เนื่องจากวัตถุดิบสามารถหาได้ในชุมชนหรือในท้องถิ่น และเกษตรกรหรือชาวบ้านสามารถใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นทดแทนเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่เป็ปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ต้นทุนการผลิตสูงได้

ดังนั้น ก่อนที่จะทำการผลิตหรือประกอบการธุรกิจชุมชน เกษตรกรหรือชาวบ้านต้องมีการศึกษาถึงวัตถุดิบและสภาพแวดล้อมในท้องถิ่นว่ามีสิ่งใดที่จะสามารถนำมาพัฒนาแปรรูปเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม (Value added) ของสินค้าหรือวัตถุดิบนั้น

3.1 แนวทางการพัฒนาระบบชุมชนที่เข้มแข็งและยั่งยืน

การพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งคือองค์ประกอบทั้งหมดของชุมชนจะต้องมีความเชื่อมโยงและพึ่งพิงซึ่งกันและกัน เมื่อชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ รายได้ของชุมชนเพิ่มสูงขึ้น และแนวทางการพัฒนาธุรกิจชุมชนที่จะสามารถก่อให้เกิดการค้าเงินธุรกิจชุมชนอย่างยั่งยืนจึงต้องแก้ไขและพัฒนาที่ต้นเหตุ และมีแนวทางการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ ดังต่อไปนี้

การถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีแก่ชุมชนให้สามารถจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ภายใต้แนวความคิดที่ว่า “แทนที่จะนำปลาไปให้ชาวบ้าน แต่เปลี่ยนรูปแบบเป็นการสอนวิธีหาปลา สอนทำเบ็ด สอนตกปลา สอนทอดแห” นั่นคือ การให้ความรู้เพื่อให้ชุมชนนำไปประยุกต์ ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง วางแนวทางให้ชุมชนก้าวเดินด้วยตนเองได้อย่างมั่นคง ให้ชุมชนเป็นผู้คิดที่จะดำเนินการด้วยตนเอง โดยมีหน่วยงานภายนอกเป็นเพียงส่วนสนับสนุน และให้คำปรึกษา ที่ทำให้กลุ่มธุรกิจชุมชนหลายกลุ่มสามารถประกอบธุรกิจชุมชนโดยพึ่งพาตนเองได้ ยกตัวอย่างเช่น กลุ่มสุราแซ่ในภาคเหนือที่มีการรวมกลุ่มและพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ได้มาตรฐานและเป็นที่ต้องการของลูกค้าโดยทั่วไป ซึ่งกลุ่มสุราแซ่นี้ได้รับการสนับสนุนของภาครัฐ แต่เป็นรูปแบบให้ชุมชนคิดวางแผน ตัดสินใจได้ด้วยตนเอง เรียนรู้ผ่านประสบการณ์การประกอบธุรกิจจริง และนำประสบการณ์ไปประสมประสานกับภูมิปัญญาที่มีเงินเป็นจุดแข็งและนำไปสู่ความสำเร็จในที่สุด ซึ่งจะสามารถสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันให้กับเศรษฐกิจชุมชน อาจกล่าวได้ว่าเป็นการคิดอาวุธทางปัญญาให้กับชุมชนท้องถิ่นให้สามารถดำเนินงานได้ด้วยตนเองและสามารถแข่งขันกับธุรกิจอื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยในการถ่ายทอดเทคโนโลยีและความรู้ที่จำเป็นให้กับชุมชน

ดังนั้นแนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนอย่างยั่งยืนนั้นต้องอาศัยแนวคิดการตลาดตลอดชีวิต (lifelong marketing) เป็นแนวทางหนึ่งในการยกระดับรายได้ ชีวิตความเป็นอยู่ และคุณภาพชีวิตชุมชน หากกลุ่มชาวบ้านหรือเกษตรกรเหล่านี้มีรายได้สูงขึ้นจะส่งผลกระทบต่อภาวะเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ โดยในการประกอบธุรกิจชุมชนควรมุ่งเน้นสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ส่งเสริมให้เกิดเศรษฐกิจชุมชนแบบพึ่งตนเอง ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น และใช้วัตถุดิบในท้องถิ่น โดยคนในชุมชน เพื่อคนในชุมชน ให้ชาวบ้านในชุมชนได้คิดเอง วางแผน และตั้งเป้าหมายด้วยตนเอง ซึ่งเป็นการแก้ปัญหาการอพยพเข้าสู่เมืองอีกทั้งเป็นการสร้างความเข้มแข็งของภาคชนบท

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

- ครูสรุปบทเรียนจากการแสดงภาพและตัวอย่างของเศรษฐกิจครอบครัวเรื่อง การทอผ้า

ขั้นตอนการสอน

1. ครูอธิบายความหมายของเศรษฐกิจชุมชนกับการพัฒนาชุมชนและให้นักเรียนจดบันทึก
2. ครูสนทนาประกอบกับนักเรียนเกี่ยวกับรูปแบบเศรษฐกิจชุมชน และให้นักเรียนเปรียบเทียบกับเศรษฐกิจในรูปแบบต่างๆ
3. ครูตั้งคำถามเกี่ยวกับ “ ลักษณะของเศรษฐกิจชุมชนมีข้อดีข้อจำกัดอย่างไรโดยเปรียบเทียบกับตัวอย่างธุรกิจชุมชนของนักเรียน ” และให้นักเรียนแต่ละคนสรุปสาระสำคัญส่งครู
4. ครูตรวจดูผลงานของนักเรียนเลือกตัวแทนนำเสนองาน ให้เพื่อนๆ ฟังในชั้นเรียน

ขั้นสรุป

1. ครูสรุปประเด็นที่สำคัญของบทเรียน
2. ครูตั้งคำถามให้นักเรียนสรุปว่า “จุดสำคัญในการพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งและยั่งยืนคืออะไร” โดยให้ช่วยกันเสนอด้วย การเขียน Mind mapping

สื่อการสอน

- การแสดงภาพการทอผ้า

การวัดและประเมินผล

- สังเกตจากการพูด ฟัง อ่าน การแสดงความคิดเห็น การซักถาม
- การสรุปข้อมูล และการนำเสนองาน
- การเขียน Mind mapping

แผนการสอนที่ 4

เรื่อง การประกอบการเกี่ยวกับเศรษฐกิจชุมชน (2 คาบ)

ความคิดรวบยอด

การประกอบการผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นการส่งเสริมผลิตภัณฑ์สินค้าไปสู่ตลาด เป็นการพัฒนาชุมชนในท้องถิ่น และพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้เข้มแข็งและยั่งยืน

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

- ❖ บอกความหมายการประกอบการเกี่ยวกับธุรกิจชุมชนได้
- ❖ กำหนดวิธีการประกอบการผลิตภัณฑ์สินค้าจากภูมิปัญญาท้องถิ่นได้
- ❖ วิเคราะห์ผลิตภัณฑ์สินค้าจากภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่ในตลาดได้

เนื้อหาสาระ

1. ความหมายผู้ประกอบการ

คำศัพท์ผู้ประกอบการ (Entrepreneur) มักจะถูกนำไปใช้เพื่อหมายถึง “นักธุรกิจ” (Businessman) ถึงอย่างไรก็ตามความหมายที่แท้จริงนั้นค่อนข้างแตกต่างออกไป ขณะที่คำว่า “นักธุรกิจ” คือคำศัพท์ที่หมายถึง ผู้ซื้อ และผู้ขาย หรือการบริการต่างๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งกำไร แต่ผู้ประกอบการมีความหมายเฉพาะกว่านั้น ซึ่งหมายถึงแนวความคิดที่มีความสัมพันธ์ถึงการพัฒนาเศรษฐกิจตลาด และความเป็นจริงผู้ประกอบการคือตัวเอกในเศรษฐกิจตลาดที่กำลังขยายตัว เป็นตัวแทนของการเปลี่ยนแปลง เป็นผู้กระตุกการแข่งขัน

ผู้ประกอบการคือบุคคลหนึ่งที่มีแนวคิดใหม่ๆ และมีวิธีที่คิดไปสู่การปฏิบัติ ยกตัวอย่างง่ายๆ ชาวนาผู้หนึ่งเดินเข้าไปในป่า ทันใดนั้นมีผลไม้สุกหล่นลงถูกหัวเขา เขาลองชิมดูแล้วคิดใจரசชาติ แต่เขาไม่สามารถกินผลไม้ชิ้นนั้นหมดได้ เลยเกิดมีแนวคิดในใจว่า เขาสามารถเอาผลไม้ดังกล่าวไปขายได้ เขาได้เริ่มเก็บผลไม้เหล่านั้นไปขายที่ตลาด ทั้งหมดที่กล่าวมาจะก้าวไปสู่เรื่องการสนอง (Supply) ความต้องการ (Demand) เขาเป็นผู้สนองสินค้าที่เพียงพอที่จะเริ่ม

ธุรกิจหรือไม่ ผู้ซื้อมีมากเท่าไร (ความสามารถซื้อ) ที่จะซื้อผลไม้ของเขาหรือไม่ และราคาที่เขาได้ตั้งเหมาะสมหรือไม่

2. สภาพผู้ประกอบการเกี่ยวกับธุรกิจชุมชนในลาว

ประเทศลาวโชคดีที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติ แต่ทรัพยากรหลายประเภทยังไม่ถูกนำมาใช้ มีผลิตภัณฑ์สินค้าหลายประเภทที่ได้ผลิตขึ้นในท้องถิ่นหลายท้องถิ่น แต่มีเพียงน้อยนิดของจำนวนสินค้าที่ถูกส่งออกนอกหมู่บ้าน ในปัจจุบันประชาชนส่วนใหญ่ยังมีการผลิตตามสภาพภูมิศาสตร์หรือผลิตแบบธรรมชาติ การผลิตเพื่อเป็นเสบียงอาหาร และเครื่องใช้ที่จำเป็นในการดำเนินชีวิต รูปแบบการประกอบอาชีพเกษตรกรรมและหัตถกรรม แต่การผลิตยังไม่ขยายเท่าที่ควร อิงตามสภาพภูมิศาสตร์แล้วถือว่า ประเทศลาวยังมีทรัพยากรทั้งธรรมชาติและบุคคลที่เอื้ออำนวยต่อกระแสเศรษฐกิจโลกในปัจจุบัน(สามารถเปลี่ยนวิกฤติเป็นโอกาสได้) ในปัจจุบันการผลิตที่ใช้วัสดุจากธรรมชาติไม่มีสารพิษ ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม นำใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและใช้แรงงานผลิตในท้องถิ่นจริง ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์จากท้องถิ่น สินค้าเหล่านี้ ความต้องการทั้งตลาดภายใน และต่างประเทศสูง โดยเฉพาะภาคการท่องเที่ยว ทั้งภายในและต่างประเทศต่างก็ให้ความสนใจผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่น สิ่งดังกล่าวได้ส่งผลต่อการพัฒนาชนบทหรือท้องถิ่นอันเป็นการแก้ปัญหาตัวเมืองและชนบทให้ชีวิตการเป็นอยู่ของคนในท้องถิ่นดีขึ้น โดยเร่งพัฒนาไปตามเขตจุดศูนย์กลางของแต่ละภาคของประเทศ

3. แนวทางไปสู่การประกอบการ

ผู้ประกอบการส่วนมากจะเกิดขึ้นจากประสบการณ์ในชีวิตไม่จำเป็นต้องมีหลักสูตร เรียน ในชีวิตจริง เพียงมีความถนัดในอาชีพใดอาชีพหนึ่งก็สามารถประสบความสำเร็จได้ เพราะส่วนมากวัตถุประสงค์ของการศึกษาคือเพื่อสร้างคนให้มีความรู้ความสามารถ ในขณะที่ความต้องการของสังคม ความต้องการของตลาดแรงงานคือต้องการผู้ที่ทำงานเป็น และในตัวเองจริงเป็นการผลิตแรงงานที่เรียกว่า "เหลือแต่ไม่พอ" เพราะฉะนั้นการศึกษาปัจจุบันมีส่วนที่สำคัญที่จะกระตุ้นให้มีการเรียนรู้ชีวิตจริงในปัจจุบันและอนาคต

การเป็นผู้ประกอบการเปิดโอกาสคนทุกเพศทุกวัย จะเป็นคนจน คนรวย ก็สามารถเป็นผู้ประกอบการได้ เพียงแต่มีแนวความคิดที่ใหม่ สร้างสรรค์ มีการแก้ปัญหา การพัฒนาความสามารถ ด้านการนำ การตัดสินใจ การเสี่ยง การริเริ่ม การชักชวน การเจรจา การขาย ฯลฯ สิ่งดังกล่าวไม่เพียงแต่จัดอยู่ในกรอบเป็นผู้ประกอบการทางธุรกิจเท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงนักพัฒนาที่สามารถใช้วิธี

ประกอบการเพื่อแก้ปัญหา นำความคิดไปใช้ให้เกิดประโยชน์นั้นคือสามารถเปลี่ยนวิกฤตเป็นโอกาสได้

4. มุมมองผู้ประกอบการเกี่ยวกับธุรกิจชุมชน

แนวทางการพัฒนาการประกอบการเกี่ยวกับเศรษฐกิจหรือธุรกิจชุมชนอย่างยั่งยืนที่เน้นให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถพึ่งพาตนเองได้ ปัจจัยสำคัญที่จะทำให้ธุรกิจชุมชนประสบความสำเร็จมี 3 มุมมองดังนี้

1. มุมมองเชิงเศรษฐศาสตร์ คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม ต้นทุนค่าเสียโอกาส ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับสิ่งแวดล้อมของชุมชน มีการให้ความสำคัญกับความถี่และความต้องการขายของชุมชนที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยทางด้านการผลิตด้านแรงงานในชุมชน

2. มุมมองเชิงสังคม มีวัตถุประสงค์และอุดมคติร่วมกัน และดำเนินการโดยชุมชน กล่าวคือสมาชิกมีส่วนร่วมในการลงทุน บริหารจัดการ และร่วมรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานของธุรกิจชุมชน มีการเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่องในกระบวนการทำงานเพื่อแก้ปัญหาต่างๆ ขององค์กรทางด้านเศรษฐกิจ จิตใจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม มีผู้นำตามธรรมชาติทั้งหญิงและชายเกิดขึ้นโดยผ่านกระบวนการทำงานร่วมกันดังกล่าว

3. มุมมองเชิงธุรกิจ คำนึงถึงรายได้ที่เพิ่มขึ้น และผลกำไรจากการดำเนินงาน โดยยึดหลักในการจำหน่ายสินค้าของกลุ่มธุรกิจชุมชนตามความต้องการสินค้าของลูกค้าเป้าหมายอย่างแท้จริง มิได้มุ่งเน้นการจำหน่ายสินค้าโดยใช้ความสงสาร หรือ การจัดแสดงสินค้าให้มีนักท่องเที่ยวเข้าชมและซื้อสินค้า

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

ครูแสดงภาพเกี่ยวกับผู้ประกอบการและตั้งคำถามให้นักเรียนวิเคราะห์ภาพดังกล่าวมีความหมายอย่างไร โดยเชื่อมโยงกับข้อความที่ว่า “หมอดูทำนายว่า คนนี้จะเป็นรวยและคนนั้นจะยากจน”

ขั้นตอนการสอน

1. ครูอธิบายความหมายของคำว่าประกอบการ

2. ครูแจกใบความรู้ให้นักเรียนเรื่อง “การเป็นผู้ประกอบการและการพัฒนา “Entreneurship and Development” พร้อมทั้งตั้งคำถามสนทนากับนักเรียนว่า “ทำไมผู้ประกอบการในลาวถึงมีน้อย” ให้นักเรียนช่วยกันอภิปรายและเขียนบันทึกสรุป
3. ครูอธิบายสภาพการประกอบการในประเทศ และต่างประเทศประกอบภาพ พร้อมให้นักเรียนซักถามข้อสงสัย
4. ครูแจกใบงานให้นักเรียนทำ เรื่องผลิตภัณฑ์จากกล้วย
5. ครูให้นักเรียนเลือกที่จะประกอบการเกี่ยวกับการนำผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นมาหนึ่งตัวอย่าง โดยพิจารณาจากความต้องการของตลาด

ขั้นสรุป

1. ครูและนักเรียนร่วมกันคัดเลือกผลงานการประกอบการของนักเรียนในห้องที่มีลักษณะเด่น

พร้อมทั้งให้นักเรียนขึ้นรายงานในชั้นเรียน

2. ครูสรุปประเด็นสำคัญแล้วให้นักเรียนจดบันทึกลงสมุด

สื่อการสอน

- ภาพการประกอบการ
- ใบความรู้เรื่อง “การเป็นผู้ประกอบการและการพัฒนา (Entreneurship and Development)

การวัดและประเมินผล

- สังเกตจากการพูด ฟัง จดบันทึก การแสดงความคิดเห็น การอภิปราย การซักถาม
- การทำรายงาน
- การวิเคราะห์ ผลงานของนักเรียน
- การทำใบงาน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนการสอนที่ 5

เรื่อง การผลิตสินค้าจากภูมิปัญญาท้องถิ่น (2 คาบ)

ความคิดรวบยอด

การผลิตสินค้าจากภูมิปัญญาท้องถิ่นช่วยเสริมสร้างวิถีชีวิตของคนในชุมชนท้องถิ่นซึ่งได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันให้เหมาะสมกับยุคสมัย มีการพัฒนาสร้างเป็นผลิตภัณฑ์สินค้าไปสู่ตลาด เป็นการพัฒนาท้องถิ่น และพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้เข้มแข็งและยั่งยืน

ผลการเรียนรู้

- ❖ อธิบายความหมายของผลิตภัณฑ์สินค้าได้
- ❖ วิเคราะห์กระบวนการผลิตผลิตภัณฑ์สินค้าจากภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้
- ❖ วิเคราะห์ประโยชน์ของผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้

เนื้อหาสาระ

1. รูปแบบการผลิตภายในประเทศ

สภาพการประกอบอาชีพหรือการผลิตของคนในสมัยก่อนวัตถุประสงค์ในการผลิตเพื่อใช้ในครัวเรือน หรือเพียงเพื่อใช้สอยในท้องถิ่นของตน รูปแบบการผลิตส่วนใหญ่ใช้อุปกรณ์ที่ง่ายไม่ซับซ้อน ทำด้วยมือ ใช้ทรัพยากรในท้องถิ่น มีเอกลักษณ์ลวดลายเฉพาะที่แตกต่างกันไปในแต่ละท้องถิ่น ในแต่ละสาขาอาชีพ ที่ได้มีการสืบทอดกันมา และผู้ที่ได้รับการถ่ายทอดก็จะนำความรู้ไปปรับใช้ให้สอดคล้องกับสภาพจริงต่อไป

รัฐบาลลาวจึงได้ประกาศสงครามกับความยากจน โดยได้แถลงนโยบายแผนการพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติต่อการประชุมใหญ่ครั้งที่ 3 ปี ค.ศ 1986 ว่า เปลี่ยนเศรษฐกิจการผลิตแบบชนวนชาติให้พออยู่พอกินและให้กลายเป็นสินค้า จัดให้มีผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย เพื่อให้แต่ละชุมชนได้ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาสินค้าโดยรัฐพร้อมที่จะเข้าช่วยเหลือในด้านความรู้สมัยใหม่ และการบริหารจัดการเพื่อเชื่อมโยงสินค้าจากชุมชนสู่ตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ ด้วยระบบร้านค้าเครือข่ายและอินเทอร์เน็ตเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนกระบวนการพัฒนาท้องถิ่น

สร้างชุมชนให้เข้มแข็ง พึ่งตนเองได้ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสร้างรายได้ด้วยการนำ
ทรัพยากร ภูมิปัญญาในท้องถิ่นมาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์และบริการที่มีคุณภาพ มีจุดเด่นและ
มูลค่าเพิ่ม เป็นที่ต้องการของตลาด ทั้งในและต่างประเทศ

2. ความหมายของผลิตภัณฑ์สินค้า (Definition of product)

ผลิตภัณฑ์สินค้า (Product) หมายถึงสิ่งใดที่เสนอขายต่อตลาดเป้าหมาย ที่สามารถ
ตอบสนองความต้องการได้ (Anything that can be offered to market might be satisfy a want or
need) สิ่งที่เสนอขายเพื่อสนองความต้องการของคนนั้น มีทั้งลักษณะที่เป็นรูปธรรม และนามธรรม
เป็นสิ่งที่มิดำรงจับต้องได้ (Tangible) หรือ (Physical products) เช่น ขนม เสื้อผ้า ยารักษาโรค
บ้านเรือน ฯลฯ แต่มีอีกหลายๆ สิ่งที่ซื้อขายกันในตลาด โดยไม่มีตัวตนที่แน่นอนให้สัมผัส
(Intangible products) เช่น การบริการนวดแผนโบราณ การพักผ่อน แนวความคิด ฯลฯ

2.1 องค์ประกอบของผลิตภัณฑ์ (Factor of product)

ผลิตภัณฑ์ที่จะสามารถตอบสนองความต้องการ ทำให้ผู้ซื้อได้ความพึงพอใจสูงสุด
จะต้องมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

1. ตัวผลิตภัณฑ์ (Physical product)
2. บรรจุภัณฑ์ (Packages)
3. ตราสินค้า (Bands)
4. การบริการ (Services)
5. ราคา (Price) ฯลฯ

3. ความหมายของการผลิต (Definition of production)

การผลิต หมายถึง การสร้างหรือการกระทำอันก่อให้เกิดผลผลิตหรือผลิตภัณฑ์ให้สังคมได้
ใช้สอยตามความต้องการ และต้องเป็นการผลิตและการบริการที่ถูกต้องตามกฎหมาย การผลิตคือ
การนำใช้ทรัพยากรในน้อยที่สุดแต่สามารถผลิตได้มาก มีประสิทธิภาพมีความโดดเด่น มีวิธีการใน
การนำใช้เทคโนโลยีเข้าในการผลิต

การผลิตก็คือ การแปรรูปของสิ่งหนึ่งไปเป็นอีกสิ่งหนึ่งที่มีมูลค่าเพิ่มขึ้น หรือเป็นการเพิ่ม
มูลค่าให้กับสิ่งของนั่นเอง

ตัวอย่าง การเพิ่มมูลค่าจากกล้วยด้วยการแปรรูปเช่น จากกล้วยธรรมดาทำเป็นกล้วยอบ กล้วยตาก ฯลฯ โดยการใช้ความรู้เพียงเล็กน้อย ก็สามารถเปลี่ยนราคาจากกล้วยหิวละ 10 บาท กลายเป็นหิวละ 40 หรือ 50 บาท

3.1 ปัจจัยของการผลิต(Factor of production)

3.1.1 ปัจจัยอุปทาน(Factor of supply)

คือปัจจัยหลักของการผลิตสินค้าเช่น แรงงาน ที่ดิน เงิน วัตถุดิบในภาษาอังกฤษ 4 M คือ (Man, Machine, Material, Money) และนอกจากนี้ก็คือ ที่ดิน (Land) ดังนี้

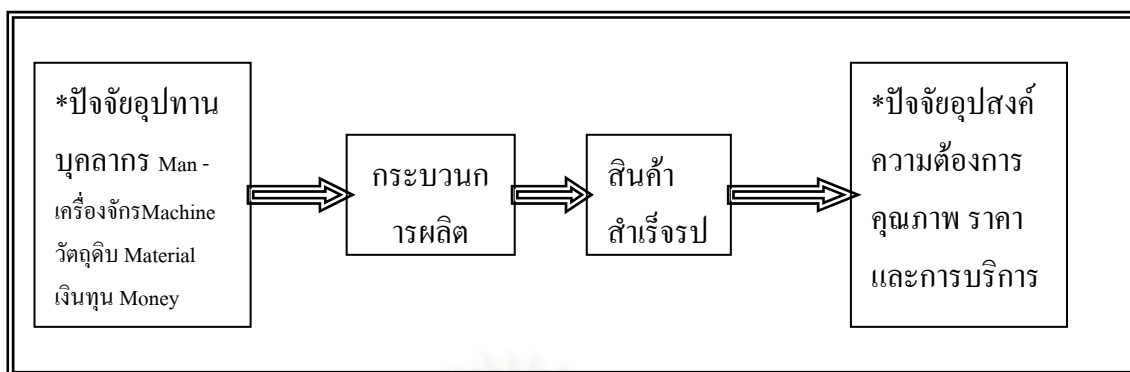
- แรงงานหรือบุคลากร “Man” เรื่องนี้รวมถึงตั้งแต่เจ้าของกิจการจนไปถึงคนงาน และยังเป็นส่วนสำคัญที่สุด เพราะการทำงานจะมีอุปกรณ์ทันสมัยแค่ไหนก็ยังต้องมีคนกำกับ
- เครื่องจักรหรืออุปกรณ์ในการผลิต “Machine” การจะทำการอันใดก็จะต้องมีอุปกรณ์ช่วย ไม่ว่าจะชิ้นเล็กหรือใหญ่ มากหรือน้อย ขึ้นอยู่กับการผลิตหรืองานที่ทำ จะใช้แรงงานคนเป็นหลักหรือใช้เครื่องจักรมาช่วย
- วัตถุดิบ “Material” คือต้นตอของการผลิตสินค้าที่จะจำหน่ายเช่น การสานก่องข้าวหรือ แอบข้าวก็ต้องมีไม้ปอง(ไม้ไผ่) ฯลฯ
- เงินทุน “ Money” คือใบเบิกทางในการลงมือผลิตสินค้าเพราะต้องซื้อวัตถุดิบ อุปกรณ์ ทั้งหมดนี้คือปัจจัยหลักของการผลิตสินค้าถ้าขาดสิ่งใดสิ่งหนึ่งคงจะผลิตสินค้านั้นยากหรือไม่

มีคุณภาพ

3.1.2 ปัจจัยอุปสงค์ (Factor of demand)

การผลิตสินค้าต้องผลิตให้ไปตามอุปสงค์เป็นการศึกษาตนเองและลูกค้าด้วย

- ความต้องการของลูกค้า
- คุณภาพของสินค้า
- ราคาจำหน่ายของสินค้า
- การบริการหรือเวลาในการขนส่งสินค้า ฯลฯ

แผนภูมิกะบวนการผลิต

จากแผนภูมิกะบวนการผลิตทำให้มีสูตรคำนวณที่เกี่ยวกับการผลิตคือ

$$\text{สูตร} \quad \text{Productivity} = \frac{\text{Output}}{\text{Input}}$$

Output สินค้าที่ผลิตได้
Input ทรัพยากรที่ใช้ไป

ตัวอย่างใช้วัตถุดิบเข้าไป 100 ส่วน แล้วเป็นสินค้าแค่ 50 ส่วน เพราะอีก 50 ส่วนใช้ไปในการ สึกหรอของเครื่องจักรอุปกรณ์

สูตรคำนวณราคาขายในกระบวนการผลิต

$$\text{ราคาขาย} = \frac{\text{ต้นทุนคงที่รวม} + \text{ต้นทุนผันแปรรวม} + \text{กำไรตามหมาย}}{\text{จำนวนผลิต}}$$

สูตรคำนวณราคาของกิจการค้าส่งและปลีก

$$\text{ราคาขาย} = \text{ต้นทุนต่อหน่วย} + \text{กำไรตามเป้าหมาย}$$

ตัวอย่าง ร้านค้าแห่งหนึ่งซื้อผ้าไหมทอมาขาย 100 ผืน ในราคาซื้อมาผืนละ 200 บาท ถ้าต้องการกำไร ผืนละ 20 บาท

$$\text{ราคาขาย} = 200 + 20 = 220 \text{ บาท}$$

ถ้าต้องการกำไร 25%ของต้นทุน

$$\text{ราคาขาย} = 200 + (25\% \times 200) = 250 \text{ บาท}$$

สูตรคำนวณกำไร

$$\text{กำไร} = \text{รายได้} - \text{ต้นทุน}$$

3.2.1 การแลกเปลี่ยนทั่วไป (General exchange)

ปัจจุบันสภาพเศรษฐกิจสังคมมีการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและต่างประเทศ โดยเฉพาะมีการแบ่งงาน จากหัตถกรรม เกษตกรรม ก้าวไปสู่อุตสาหกรรม ทำให้ผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นต้องได้ปรับเปลี่ยนวิธีการผลิต โดยจากการผลิตเพื่อใช้สอยก็กลายมาเป็นผลิตภัณฑ์สินค้าเพื่อแลกเปลี่ยน ชื้อขายที่มีหลากหลายรูปแบบตามความต้องการของตลาด การแลกเปลี่ยนในความหมายทางเศรษฐศาสตร์ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงความเป็นเจ้าของสิ่งต่างๆ ระหว่างบุคคล ระหว่างกลุ่มบุคคล ระหว่างสถาบัน หรือระหว่างประเทศ โดยมีรูปแบบของการแลกเปลี่ยนคือ

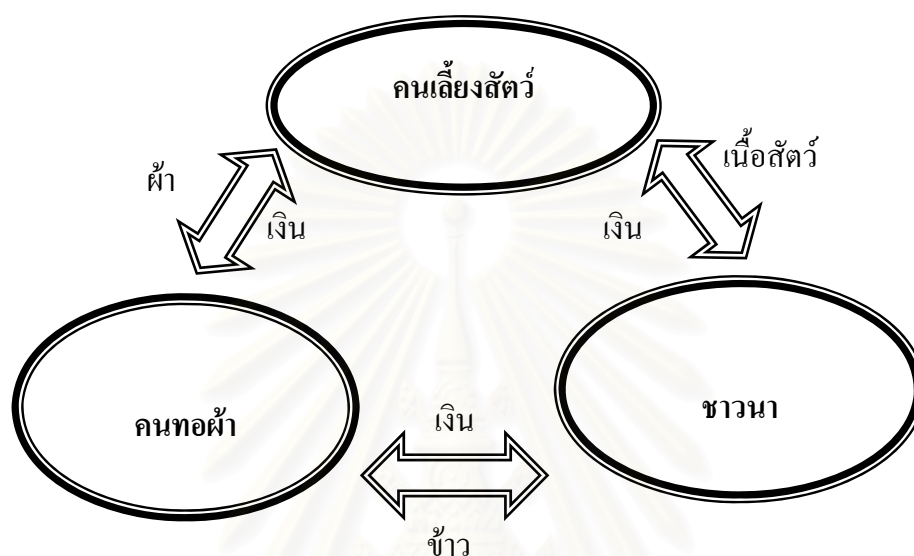
- ประเภทของการแลกเปลี่ยน
- ระบบการแลกเปลี่ยนสิ่งของต่อสิ่งของ
- ระบบใช้สื่อกลางในการแลกเปลี่ยน

3.2.2 การแลกเปลี่ยนแบบท้องถิ่น(Local exchange)

การแลกเปลี่ยนของคนในท้องถิ่น เป็นการแบ่ง แลกกันในรูปแบบหมู่ญาติพี่น้อง ในหมู่เพื่อนฝูง บ้านใกล้เรือนเคียง ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน มีความสามัคคีในชุมชน มีความเมตตา มีการถ่ายทอดอาชีพให้กัน ซึ่งในบางครั้งไม่ต้องใช้เงิน เช่น ผมมีเกลือมาแบ่งให้คุณหรือแลกกับน้ำตาล คุณ เอามะพร้าวมาช่วยในงานขึ้นบ้านใหม่ เอาข้าวมาให้ จะเห็นกันเป็นประจำคือเวลามีงานพิธีกรรมต่างๆ นั่นคือจุดมุ่งหมายที่คนกำลังเสาะหา เป็นสิ่งที่กำลังจะหายไปสังคมปัจจุบัน

สิ่งที่แสดงออกของการแลกเปลี่ยนในชุมชนท้องถิ่น เป็นความสัมพันธ์ที่สอดคล้องกับหลักศีลธรรม และความดีงามของสังคมมารองรับ เป็นกระบวนการที่จะก่อให้เกิดทุนของสังคม (Social capital) เพราะหากความสัมพันธ์ของคนเป็นไปด้วยดี คนก็จะสามารถใช้ความสัมพันธ์ระหว่างกันแลกเปลี่ยนเป็นทุนต่างๆมาใช้ให้เกิดประโยชน์ เช่นการแลกเปลี่ยนสิ่งของต่อกัน การให้สิ่งของกัน การแลกเปลี่ยนเอาเงินทุนของแต่ละคนมาเป็นทุนของกลุ่มออมทรัพย์ที่สามารถให้สมาชิกที่เดือดร้อนกู้ยืมได้ การแลกเปลี่ยนเอาป้าธรรมชาติมาเป็นป่าชุมชน ที่สมาชิกทุกคนสามารถเข้าไปใช้

สอย และดูแลรักษา มีการแลกเปลี่ยนแรงงานด้วยกัน การไปช่วยเหลือกัน มาเป็นแรงงาน ช่วยเหลือกันได้ เปลี่ยนเอาความรู้ความสามารถในตัวของผู้แต่ละคนมาเป็นความรู้ชุมชน เป็น คณะกรรมการชุมชนช่วยเหลือแก้ไขปัญหาให้แก่ชุมชนนี้คือความหมายการแลกเปลี่ยนของคนใน ชุมชนท้องถิ่น

(ตัวอย่างการแสดงแผนผังของการแลกเปลี่ยน โดยรวม)

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

+ ครูแจ้งจุดประสงค์ในการเรียน

+ ครูเล่าสภาพการของเศรษฐกิจโลกในปัจจุบันที่จะนำมาสู่ประเด็นการผลิตสินค้า

ขั้นตอนการสอน

1. ครูอธิบายประกอบกับการซักถามนักเรียน เรื่อง “โครงสร้างรูปแบบการผลิตของประเทศ”
2. ครูอธิบายความหมายการผลิตเป็นสินค้าและให้นักเรียนจดบันทึกลงในสมุด
3. ครูแจกใบความรู้ให้นักเรียน เรื่อง ช่องว่างทางการตลาดหรือ Export Starts at Home

และให้นักเรียนทำใบงานเรื่อง “ร้านกาแฟก้าวหน้า” ให้นักเรียนวิเคราะห์ และตอบคำถามแต่ละข้อที่ครูเตรียมไว้ จากนั้นครูสรุปให้นักเรียนฟังแล้วให้นักเรียนนำไปปรับปรุงแก้ไขงาน

4. ครูแสดงภาพผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นให้นักเรียนสังเกต กระบวนการผลิตเป็นการระดมความคิดนักเรียนทั้งห้องให้นักเรียนวิเคราะห์จุดที่เด่นและจุดที่จะต้องปรับปรุง
5. ให้นักเรียนแต่ละคน ทำโครงการค้นหาข้อมูลในท้องถิ่นของตนว่า มีผลิตภัณฑ์ที่เป็นสินค้า และยังไม่เป็นสินค้าว่ามีกระบวนการผลิตอย่างไร และผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นมีประโยชน์อะไรบ้างต่อชุมชนท้องถิ่น และในชุมชนมีการแลกเปลี่ยนผลิตภัณฑ์กันอย่างไร

ขั้นสรุป

- ให้นักเรียนแต่ละคนนำเสนอผลงานผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่น จากนั้นให้นักเรียนช่วยกันวิเคราะห์ลักษณะเด่นของผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่น
- ครูสรุปประเด็นที่สำคัญให้นักเรียนแล้วให้นักเรียนจดบันทึกลงในสมุด

สื่อการสอน

- ใบความรู้ เรื่อง ช่องว่างทางการตลาด
- ผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่น
- ศึกษาเอกสารตำรา วารสาร

การวัดและประเมินผล

- สังเกต การคิดวิเคราะห์ การแสดงความคิดเห็น การซักถาม
- การทำใบงาน
- การทำโครงการการเก็บรวบรวมข้อมูล และการนำเสนองาน

แผนการสอนที่ 6

เรื่อง คุณภาพผลิตภัณฑ์สินค้าจากภูมิปัญญาท้องถิ่น (2 คาบ)

ความคิดรวบยอด

การทำให้ผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นผลิตภัณฑ์สินค้าที่มีคุณภาพจะทำให้ผลิตภัณฑ์สามารถขายออกสู่ตลาด และเป็นที่ยอมรับของผู้บริโภค ทั้งภายในและต่างประเทศ

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

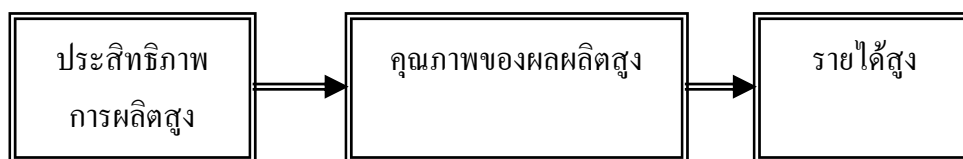
- ❖ วิเคราะห์กลไกทางเศรษฐกิจได้
- ❖ วิเคราะห์ปัจจัยที่ทำให้ผลิตภัณฑ์มีคุณภาพได้
- ❖ วิเคราะห์คุณภาพของผลิตภัณฑ์สินค้าจากภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ได้

เนื้อหาสาระ

1. ความหมายคุณภาพ (Definition Quality)

การที่จะผลิตสินค้าหรือบริการอย่างใดอย่างหนึ่งผู้ผลิตทุกคนจะต้องมีความสำนึกเสมอว่า “ต้องสร้างให้มีคุณภาพ (Quality) สร้างความพึงพอใจให้ลูกค้า” มีผู้เชี่ยวชาญด้านคุณภาพ Professor David Garvin ที่มหาวิทยาลัย Harvard ได้ให้ความหมายคุณภาพดังนี้

1. คุณภาพได้ถูกกำหนดโดยทางการตลาด และต้นทุน
 2. คุณภาพได้ถูกกำหนดโดยลูกค้า
 3. คุณภาพคือคู่มือของนักแข่งขัน
 4. คุณภาพเกิดขึ้นในกระบวนการวางแผนยุทธศาสตร์
 5. คุณภาพคือเป้าหมายของความพยายามไม่ลดละ และกว้างขวางของผู้ประกอบการ
- นอกจากนี้คุณภาพยังเกิดจากการมีประสิทธิภาพ (Ability) ในกระบวนการผลิตดังแผนผังคือ

2. ปัจจัยที่ทำให้ผลิตภัณฑ์มีคุณภาพ (Factor Quality Product)

2.1. ศึกษาวิธีการทางเศรษฐศาสตร์ (Method economic)

การจัดตั้งธุรกิจชุมชนให้ได้ผลและประสบความสำเร็จควรที่จะต้องรู้จุดมุ่งหมายและวิธีที่จะไปถึงจุดหมายนั้นคือ ศึกษาวิธีการทางเศรษฐศาสตร์ หรือศึกษากระบวนการผลิต ปัจจัยการผลิต ซึ่งจะช่วยให้การผลิตสินค้าในชุมชนมีคุณภาพมากขึ้นคือ

1. ใช้ทรัพยากรอะไร (How to use resource)
2. ผลิตอะไร (What is product)
3. ผลิตอย่างไร (How to product)
4. ผลิตเพื่อใคร (Whom for product)

2.2. การศึกษาการตลาด (Study Marketing)

ชุมชนต้องชวนชาวบ้าน และเรียนรู้ด้วยตนเอง เช่น การเรียนรู้เกี่ยวกับแนวคิดการควบคุมคุณภาพการผลิต แนวคิดการพัฒนาตราสินค้า แนวคิดการจัดการทรัพยากรมนุษย์หรือแนวคิดเกี่ยวกับการจัดจำหน่ายสินค้าผ่านช่องทางทางการตลาดต่างๆ ดังนั้นกลุ่มธุรกิจชุมชนจึงจำเป็นต้องมีการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ

การให้ความสำคัญกับแนวคิดการตลาด เพื่อค้นหาความต้องการของลูกค้าและตอบสนองความต้องการนั้นอย่างมีประสิทธิภาพและในการให้ความสำคัญกับแนวคิดการตลาด เพื่อค้นหาลูกค้าที่มีศักยภาพ อีกอย่างหนึ่งนั่นคือ ลูกค้าที่มีความต้องการซื้อสินค้าของกลุ่มธุรกิจชุมชน มีอำนาจซื้อ หรือมีเงินเพียงพอที่จะซื้อสินค้า และเต็มใจที่จะซื้อสินค้า โดยไม่ทำให้กลุ่มธุรกิจชุมชนเกิดความเสียหายในภาพรวม จากความหมายนี้ ลูกค้าจึงไม่ได้หมายความถึง คนทุกคนที่ต้องการซื้อสินค้าเรา แต่หมายถึงลูกค้าคนที่เอื้อประโยชน์ให้กับกลุ่มธุรกิจชุมชน ดังนั้น กลุ่มธุรกิจชุมชนจึงต้องเลือกหรือค้นหาลูกค้าที่มีศักยภาพ ศึกษาความต้องการของลูกค้าก่อนที่จะพัฒนาสินค้าและบริการ ภายใต้แนวคิด “ปิดโอกาสที่จะล้มเหลวด้วยการขายสินค้าที่ลูกค้าต้องการ”

3. การกำหนดแผนงานเพื่อพัฒนาคุณภาพของผลิตภัณฑ์ในชุมชนท้องถิ่น

คุณภาพสินค้าไม่ได้มาตรฐาน จากจำนวนธุรกิจชุมชนทั้งหมดในประเทศลาวที่ผลิต สินค้าจำหน่ายในประเทศและต่างประเทศนั้นสินค้าของธุรกิจชุมชนไม่ใช่ทั้งหมดที่มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน เป็นที่ยอมรับของผู้บริโภคหรือมีมาตรฐานตามกฎหมายบังคับ ทั้งนี้เนื่องจากชุมชนขาดการให้ความสำคัญกับคุณภาพขาดการควบคุมคุณภาพ ซึ่งจะส่งผลเสียต่อธุรกิจชุมชนในระยะยาว รัฐจะต้องได้มีโครงการจัดทำมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน เพื่อรองรับการพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ชุมชนหรือระดับพื้นบ้านที่ยังไม่ได้รับการพัฒนาเท่าที่ควร ซึ่งวัตถุประสงค์ของโครงการที่สำคัญคือ ส่งเสริม และพัฒนาคุณภาพของผลิตภัณฑ์ชุมชนให้ได้รับการรับรอง และแสดงเครื่องหมายการรับรองเพื่อส่งเสริมด้านการตลาดของผลิตภัณฑ์ให้เป็นที่ยอมรับอย่างแพร่หลาย และสร้างความมั่นใจให้กับผู้บริโภคในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชนทั้งในประเทศและต่างประเทศ เน้นให้มีการพัฒนาแบบยั่งยืน

ในการแก้ไขปัญหาความยากจนของชุมชนโดยมุ่งให้ความสำคัญของการนำภูมิปัญญาชาวบ้าน และทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น มาพัฒนาและสร้างมูลค่าของผลิตภัณฑ์ให้สูงขึ้น มีคุณภาพ มีจุดเด่น มีเอกลักษณ์มีการพัฒนาท้องถิ่น

กิจกรรมการเรียนรู้

ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน

1. ครูทบทวนบทเรียนครั้งที่ผ่านมาเกี่ยวกับกระบวนการผลิตสินค้า
2. ครูแสดงตัวอย่างผลิตภัณฑ์สินค้าที่มีคุณภาพพร้อมอธิบายถึงความสำคัญ

ขั้นตอนการสอน

1. ครูอธิบายวิธีทางเศรษฐศาสตร์ที่ทำให้เกิดการผลิตหรือผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ
2. ครูแสดงตัวอย่างผลิตภัณฑ์จากท้องถิ่นแล้วตั้งประเด็นคำถามให้นักเรียนวิเคราะห์ว่า “ปัจจัยใดบ้างที่ยังไม่นำมาใช้เข้าในการผลิตให้ผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ”
3. ให้นักเรียนแต่ละคนเขียนรายงานมาหนึ่งอย่างเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ พร้อมแสดงภาพหรือตัวผลิตภัณฑ์

ขั้นสรุป

- ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายสรุปเกี่ยวกับจุดเด่นของผลิตภัณฑ์ที่แต่ละคนที่ได้นำเสนอมา

สื่อการสอน

- ตัวอย่างผลิตภัณฑ์สินค้าที่มีคุณภาพ และ ไม่มีคุณภาพ

การวัดและประเมินผล

- สังเกตจากการพูด ฟัง จดบันทึก การแสดงความคิดเห็น การซักถาม
- การวิเคราะห์ การตั้งคำถาม และการรายงานบุคคล

แผนการสอนที่ 7

เรื่อง การส่งเสริมผลิตภัณฑ์สินค้าจากภูมิปัญญาท้องถิ่น

(2 คาบ)

ความคิดรวบยอด

การส่งเสริมผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เป็นผลิตภัณฑ์สินค้าไปสู่ตลาด เป็นการพัฒนาท้องถิ่น และพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้เข้มแข็งและยั่งยืน

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

- ❖ อธิบายแนวทางส่งเสริมผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีต่อการพัฒนาเศรษฐกิจได้

เนื้อหาสาระ

1. ประวัติความเป็นมาการพัฒนาเศรษฐกิจประเทศลาว

ประชาชนลาวได้ผ่านความลำบากจากสงครามหลายทศวรรษ จนได้สถาปนาเป็นสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (Lao People's Democratic Republic) การปฏิวัติประชาธิปไตยแห่งชาติประสบความสำเร็จ ในปี ค.ศ 1975 ประเทศก็ก้าวเข้าสู่ยุคแห่งเอกราช เสรีภาพและสังคมนิยม (ไกสอน พมวิหาน การประชุมสมัชชาใหญ่ของพรรค ครั้งที่ 2 ในปี 1972)

หลังสงคราม พรรค และ รัฐบาลได้นำประเทศเข้าสู่การพัฒนา และรวบรวมความเป็นเอกภาพแห่งชาติ ฟื้นฟูเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรม ช่วงแรกได้นำระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยม

นิยมในปี 1976-1984 การสร้างกรรมสิทธิ์ส่วนรวม (Communal or collectivisation) ขยายระบบ นารวม (Communal agriculture) หัตถกรรมรวม (Communal Handicraft) ด้วยการจัดตั้งสหกรณ์ ชุมชน “Community cooperation” ในสหกรณ์ทั่วประเทศบริหารโดยรัฐบาล แรกเริ่มการดำเนินงาน คนในชุมชนยังไม่เข้าใจ รัฐบาลเห็นว่าการนำระบบกรรมสิทธิ์ส่วนรวมในรูปแบบสหกรณ์มาใช้ ไม่ได้รับผล คือปี 1980 สหกรณ์ที่ได้รับการจัดตั้งทั่วประเทศประมาณ 2500 แห่งถูกยุบเลิกเหลือ เพียงประมาณ 60 แห่งที่ยังดำเนินการได้

เป็นเวลา 10 ปี สภาพภายในของประเทศได้ประสบกับวิกฤตเศรษฐกิจ ตกต่ำเนื่องจากระบบ การผลิตขาดทุน ขาดเทคนิควิทยาการ และสภาพการผลิตยังเป็นแบบธรรมชาติ ประกอบกับสภาพ การของภาคพื้นและสถานการณ์ของโลกมีการเปลี่ยนแปลงและรัฐบาลก็ยอมรับว่าลาวจะต้องอยู่ใน กระบวนการก้าวข้ามผ่านทุนนิยมแต่ลาวยังจะใช้เวลาเพื่อสร้างสังคมนิยมและจะต้องระดมเศรษฐกิจ ทั้งมหภาค และจุลภาค ซึ่งมีปัจจัย ครอบครัว เอกชน และรัฐ ที่ต้องการส่งเสริมไปพร้อมๆ กันที่ เรียกว่า จินตนาการใหม่ หรือกลไกเศรษฐกิจใหม่ นับเป็นเวลาเกือบ สองทศวรรษที่ สปป.ลาวได้ สร้างเศรษฐกิจไปตามแนวคิดเกี่ยวกับจินตนาการใหม่ หรือกลไกเศรษฐกิจใหม่ (New Economic Mechanism) เป็นนโยบายปฏิรูปเศรษฐกิจของลาวที่นำระบบทุนนิยมประยุกต์ใช้กับเศรษฐกิจแบบ สังคมนิยม และนับได้ว่าลาวเป็นประเทศหนึ่งในภูมิภาคอินโดจีนที่ประสบผลสำเร็จพอสมควรใน การปรับเปลี่ยนนโยบายเศรษฐกิจเข้าสู่ระบบตลาดเสรีนิยม แม้ว่าระบบเศรษฐกิจจะไม่ขยายตัว เท่าไร เพราะข้อจำกัดของขนาดพื้นที่ของประเทศ และจำนวนประชากรแล้ว รัฐบาลลาวก็มีนโยบาย ที่ต้องการให้การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศเป็นแบบค่อยเป็นค่อยไป ขณะเดียวกันประชาชนก็มี ความอยู่ดีกินดี และยังคงรักษาเอกลักษณ์ของตนไว้ได้

2. การส่งเสริมผลิตภัณฑ์สินค้าจากภูมิปัญญาท้องถิ่น

ในการพัฒนาคนเพื่อก้าวไปในอนาคตอย่างเหมาะสม ไม่เพียงแต่คนลาวจะรอบรู้วิทยาการ ใหม่ๆ เท่านั้น เราจะต้องรอบรู้วิถีท้องถิ่น เข้าใจภูมิปัญญาที่ได้สั่งสมมากลายเป็นทุนทางสังคม (Social Capital) และสืบสานมาช้านาน โดยมีวิธีคัดเลือกสิ่งที่ดีมาปรับใช้ ที่เรามักกับ “ของใหม่” (Modern) ผสมผสานให้เหมาะสมกับประเทศเรา

ประเทศลาวเป็นประเทศที่มีทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์โดยเฉพาะในเรื่องป่าไม้ พลังงาน และแร่ธาตุต่างๆ แต่ระบบโครงสร้างการผลิตยังเป็นแบบธรรมชาติ และถึงธรรมชาติ นอก นี้อย่างขาดแคลนอุปกรณ์การผลิตหรือเทคโนโลยีที่ทันสมัย อย่างไรก็ตามความอุดมสมบูรณ์ของ ธรรมชาติ และภูมิปัญญาของคนในท้องถิ่นนำมาปรับปรุงใช้ให้เป็นผลิตภัณฑ์สินค้าใช้

ภายในประเทศ และแลกเปลี่ยนกับเศรษฐกิจกับต่างประเทศ เพื่อให้เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้ ให้ชุมชนในท้องถิ่นมีการพัฒนาที่ยั่งยืน

3. นโยบายทางการเกษตร หัตถกรรม และการบริการ

ประชาชนลาวส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพเกษตร และหัตถกรรมไปพร้อมกันมีวิถีการเป็นอยู่ที่เรียบง่าย มีการปรับตัวเข้ากับธรรมชาติในดำรงชีวิตอย่างเช่น นำใช้เครื่องจักสาน เครื่องทอ ปั่น หล่อ แกะสลัก ฯลฯ นั่นคือภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นจุดเด่นอย่างหนึ่ง สามารถทำเป็นสินค้าส่งออกหรือขายภายในประเทศ สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวต่างประเทศที่ส่วนใหญ่นิยมเที่ยววิถีชีวิตแบบพื้นบ้าน

สรุปได้ว่า จากนโยบายของรัฐบาลในการส่งเสริมผลิตภัณฑ์สินค้าจากภูมิปัญญาท้องถิ่น มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของชุมชน สร้างผลิตภัณฑ์ชุมชน โดยสอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมในท้องถิ่น

- สร้างงาน สร้างรายได้ แก่ชุมชน (Job – Income)
- ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่สากล (Local yet Global)
- ส่งเสริมการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Development)
- พึ่งตนเองและคิดอย่างสร้างสรรค์ (Self-Reliance-Creativity)

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

ครูแนะนำวิทยากรผู้ใหญ่วัยบ้านที่เป็นผู้รู้ในท้องถิ่นมาบรรยายเรื่อง “แนวทางการส่งเสริมผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่น”

ขั้นตอนการสอน

ครูเชิญวิทยากรผู้ใหญ่วัยบ้านขึ้นบรรยาย เรื่อง “แนวทางการส่งเสริมผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่น”

ขั้นสรุป

1. นักเรียนร่วมอภิปรายและซักถามข้อสงสัยหลังการบรรยาย
2. ให้นักเรียนตัวแทนของนักเรียนกล่าวขอบคุณ
3. ครูกล่าวสรุป

สื่อการสอน

- วิทยากรที่เป็นผู้ใหญ่มากในท้องถิ่น

การวัดและประเมินผล (Assessment)

- สังเกตจากการใช้คำพูด ฟัง จดบันทึก การแสดงความคิดเห็น การซักถาม

แผนการสอนที่ 8

เรื่อง ผลลัพธ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการพัฒนาเศรษฐกิจ (3 คาบ)

ความคิดรวบยอด

ผลลัพธ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นช่วยเสริมสร้างวิถีชีวิตของคนในชุมชนท้องถิ่นได้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันให้เหมาะสมกับยุคสมัย มีการพัฒนาสร้างเป็นผลิตภัณฑ์สินค้าไปสู่ตลาด เป็นการพัฒนาท้องถิ่น และพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

- ❖ บอกความสำคัญผลลัพธ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีต่อการพัฒนาเศรษฐกิจได้
- ❖ วิเคราะห์ผลิตภัณฑ์สินค้าจากภูมิปัญญาท้องถิ่นที่จำหน่ายอยู่ในตลาดได้

เนื้อหาสาระ

1. ความสำคัญของผลลัพธ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่น

ผลลัพธ์สินค้าจากภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีการส่งออก และจำหน่ายภายในประเทศนั้น จุดเด่นคือใช้ภูมิปัญญาและทรัพยากรภายในประเทศ ไม่นำเข้าวัตถุดิบที่ไม่จำเป็น และเพิ่มสินค้าส่งออกสู่ตลาดต่างประเทศ เพื่อให้การขาดดุลการค้าลดลง หากมีการสนับสนุนอย่างจริงจัง จะสามารถนำมาซึ่งประโยชน์อย่างมากมาย ด้วยผลลัพธ์จากภูมิปัญญาลาว เป็นจุดเด่นในการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน โดยการเริ่มต้นที่การสร้างฐานทางเศรษฐกิจที่เข้มแข็งของชุมชน มุ่ง

พัฒนาชุมชนชนบทให้สามารถพึ่งพาตนเอง มีรายได้และคุณภาพชีวิตที่สูงขึ้น ก่อให้เกิดสังคมที่เข้มแข็งบนพื้นฐานความเป็นลาวจะทำให้มีความยั่งยืนทางเศรษฐกิจ ซึ่งถือว่าเป็นก้าวเดินก้าวใหม่ของสังคมลาวที่จะเริ่มต้นด้วยความเข้มแข็ง และมั่นคง ทางด้านเศรษฐกิจ และสังคม เพื่อความอยู่ดีกินดีของคนในชุมชน ในท้องถิ่น และในชนบทด้วยการพึ่งพาตนเองด้วยผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่น

2. การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อพัฒนาชุมชนในท้องถิ่น

การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ทรัพยากรท้องถิ่นหรือวัตถุดิบจากท้องถิ่นเป็นหลัก ในการประกอบธุรกิจ มีหลักสำคัญคือ เป็นการนำความรู้ ความชำนาญที่มีอยู่แล้ว และอาศัยวัตถุดิบในท้องถิ่นมาทำการผลิต ซึ่งส่งผลให้การใช้ต้นทุนการผลิตไม่สูง เนื่องจากวัตถุดิบสามารถหาได้ในชุมชน และชุมชนก็สามารถใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ทดแทนเทคโนโลยีที่สมัยใหม่ที่เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ต้นทุนในการผลิตสูง ถ้าว่าชุมชนต้องพึ่งพาวัตถุดิบจากภายนอก ชุมชนควรก็จัดการการใช้วัตถุดิบเหล่านั้นให้เป็นปัจจัยส่วนหนึ่งในการผลิตหรือถ้าเป็นไปได้ให้ชุมชนทำการสร้าง ปลูก ผลิตขึ้นเองในชุมชน นอกจากนี้ชุมชนต้องริเริ่มมีการพัฒนาสร้างสรรค์ภูมิปัญญาของตนเองผสมผสานกับภูมิปัญญาจากภายนอก โดยมีการเรียนรู้เป็นตัวเชื่อมโยงภูมิปัญญาเข้าด้วยกัน

3. การแก้ปัญหาความยากจน

การแก้ปัญหาความยากจนของชาวบ้านในท้องถิ่นชนบทด้วยการสนับสนุนธุรกิจชุมชนเป็นแนวทางที่ดำเนินมาถูกต้องและเหมาะสม แต่การสนับสนุนธุรกิจชุมชนต้องมีการวางแผน และตั้งเป้าหมายในระยะยาว วางแผนร่วมกันระหว่างรัฐและประชาชนร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมทำ และร่วมรับผิดชอบ และอาศัยความรู้ ความคิด และภูมิปัญญาท้องถิ่น เปิดโอกาสให้ชาวบ้านได้คิดด้วยตนเอง เริ่มต้นด้วยตนเองจะทำให้วิถีการดำรงชีวิตของชาวชนบทที่มีความเข้มแข็งของชุมชนโดยอาศัยภูมิปัญญาท้องถิ่น

การแก้ปัญหานี้สินของประเทศต้องแก้ด้วยการสร้างรายได้ ดังนั้น รัฐบาลจะสนับสนุนและผลักดันให้มีกระบวนการสร้างรายได้ให้กับประชาชนทุกระดับ โดยจะส่งเสริมแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงตามศักยภาพของชุมชนในชนบทของประเทศ ตั้งแต่การผลิตเพื่อ การบริโภคนำผลผลิตที่เหลือออกจำหน่าย เพื่อสร้างรายได้ในระดับครอบครัว ส่งเสริมการรวมตัว เพื่อดำเนินเศรษฐกิจระดับชุมชนเร่งพัฒนาผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดเล็ก รวมทั้งส่งเสริม การเชื่อมโยงอย่างเกื้อกูล และสนับสนุนซึ่งกันและกันกับธุรกิจขนาดใหญ่ คู่ตลาดทั้งภายในประเทศ และต่างประเทศ เพื่อสร้างเสริมกระบวนการสร้างรายได้ให้กับประชาชนอย่างเป็นระบบ ทั้งนี้

รัฐบาลจะสนับสนุนให้เกิดการปรับเปลี่ยนโครงสร้างการผลิตทั้งภาคเกษตร หัตถกรรม อุตสาหกรรม และการบริการ เพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดยุคใหม่

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

ครูแสดงตัวอย่างผ้าไหม ผ้าฝ้าย ในฐานะที่เป็นผลิตภัณฑ์สินค้าจากภูมิปัญญาท้องถิ่นให้นักเรียนดูแล้วครูอธิบายถึงความหมายความสำคัญของผลิตภัณฑ์ดังกล่าว

ขั้นตอนการสอน

1. ครูอธิบายจุดเด่นของผลิตภัณฑ์สินค้าจากภูมิปัญญาท้องถิ่นในแต่ละชุมชนท้องถิ่น
2. ครูสนทนากับนักเรียนด้วยการตั้งคำถามว่า “มีผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นชนิดใดบ้างที่ได้รับความนิยมทั้งภายในและต่างประเทศ” “เนื่องจากเหตุผลใด”
3. แจกใบความรู้ให้นักเรียน เรื่องงานประกวดผลิตภัณฑ์หัตถกรรมผ้าไหมจากภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่ประเทศญี่ปุ่น “PRESS CONFERENCE THE 16th FUKUOKA ASIAN CULTURE PRIZES 2005” ให้นักเรียนสรุปประเด็นสำคัญของใบความรู้ที่แจกว่ามี ความสำคัญอย่างไร
4. ครูตั้งประเด็นปัญหา “ผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นมีส่วนในการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างไร” โดยให้นักเรียนแต่ละคนช่วยกันเขียนประโยชน์ของผลิตภัณฑ์สินค้าจากภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการพัฒนาเศรษฐกิจ นำมาส่งให้ครูตรวจ
5. ครูแจกใบความรู้ให้นักเรียน เรื่อง “บทบาทของกองทุนหมู่บ้าน และอธิบายบทบาทของกองทุนหมู่บ้าน ที่มีต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ พัฒนาชุมชน

ขั้นสรุป

- ครูสรุปประเด็นที่สำคัญให้นักเรียนจดบันทึกลงสมุด

สื่อการสอน

- ผลิตภัณฑ์ผ้าไหม ผ้าฝ้าย
- ใบความรู้ เรื่องผลิตภัณฑ์ผ้าไหมจากภูมิปัญญาท้องถิ่น
- ใบความรู้ เรื่อง “บทบาทของกองทุนหมู่บ้าน”

การวัด และประเมินผล

- สังเกตจากการพูด ฟัง เขียน การแสดงความคิดเห็น การซักถาม
- ประเมินจากใบงาน การวิเคราะห์ การจดบันทึก

แบบสอบถามอาชีพจากภูมิปัญญาท้องถิ่น

- ประเภทอาชีพ

- ประเภทผลิตภัณฑ์.....

- การเรียนรู้ของผู้ประกอบอาชีพมาจาก.....

(บุคคล / สถานที่)

ชื่อ-สกุล.....อายุ.....เพศ.....

เขต/หมู่บ้าน.....ปี.....

-ในการผลิตได้ใช้ทรัพยากรอะไรบ้าง

.....
.....

- ผลผลิตที่ได้เอาไปทำอะไร

.....
.....

- ครอบครัวของตนเองมีบทบาทอย่างไรต่อท้องถิ่น

.....
.....

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้บันทึก.....

วันที่...../...../.....

แบบสัมภาษณ์อาชีพจากภูมิปัญญาท้องถิ่น

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ-สกุล.....อายุ.....เพศ.....

หน้าที่.....ที่อยู่เมื่อก่อน.....

จังหวัด/เขต/หมู่บ้าน.....

ที่อยู่ปัจจุบัน.....จังหวัด/เขต/บ้าน.....

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพจากภูมิปัญญาท้องถิ่น

- ประเภทอาชีพ

- ประเภทผลิตภัณฑ์.....

- การเรียนรู้ของผู้ประกอบอาชีพมาจาก.....

(บุคคล / สถานที่)

ชื่อ.....อายุ.....

จังหวัด/เขต/หมู่บ้าน.....

-ในการผลิตได้ใช้ทรัพยากรอะไรบ้าง

วัตถุดิบ.....

เครื่องมือ.....

ต้นทุน.....

ขั้นตอนผลิต.....

.....

.....

- ผลผลิตที่ได้เอาไปทำอะไร

.....

.....

- ครอบครัวของตนเองมีบทบาทอะไรต่อท้องถิ่น

.....

.....

.....

ผู้บันทึก.....

วันที่...../...../.....

ใบงาน
“ข้าว” กับภูมิปัญญาท้องถิ่น

แหล่งข้อมูลมาจาก.....

ชื่อ-สกุล.....อายุ.....

สถานที่.....ปี.....

1. เทคโนโลยีการผลิตข้าว

1.1.ขั้นตอนการปลูก

.....

.....

.....

1.2.เครื่องมือการทำนา

.....

.....

.....

2. วัฒนธรรมข้าว

.....

.....

.....

3. ผลิตภัณฑ์จากข้าว

.....

.....

.....

4. แนวทางการพัฒนา

.....

.....

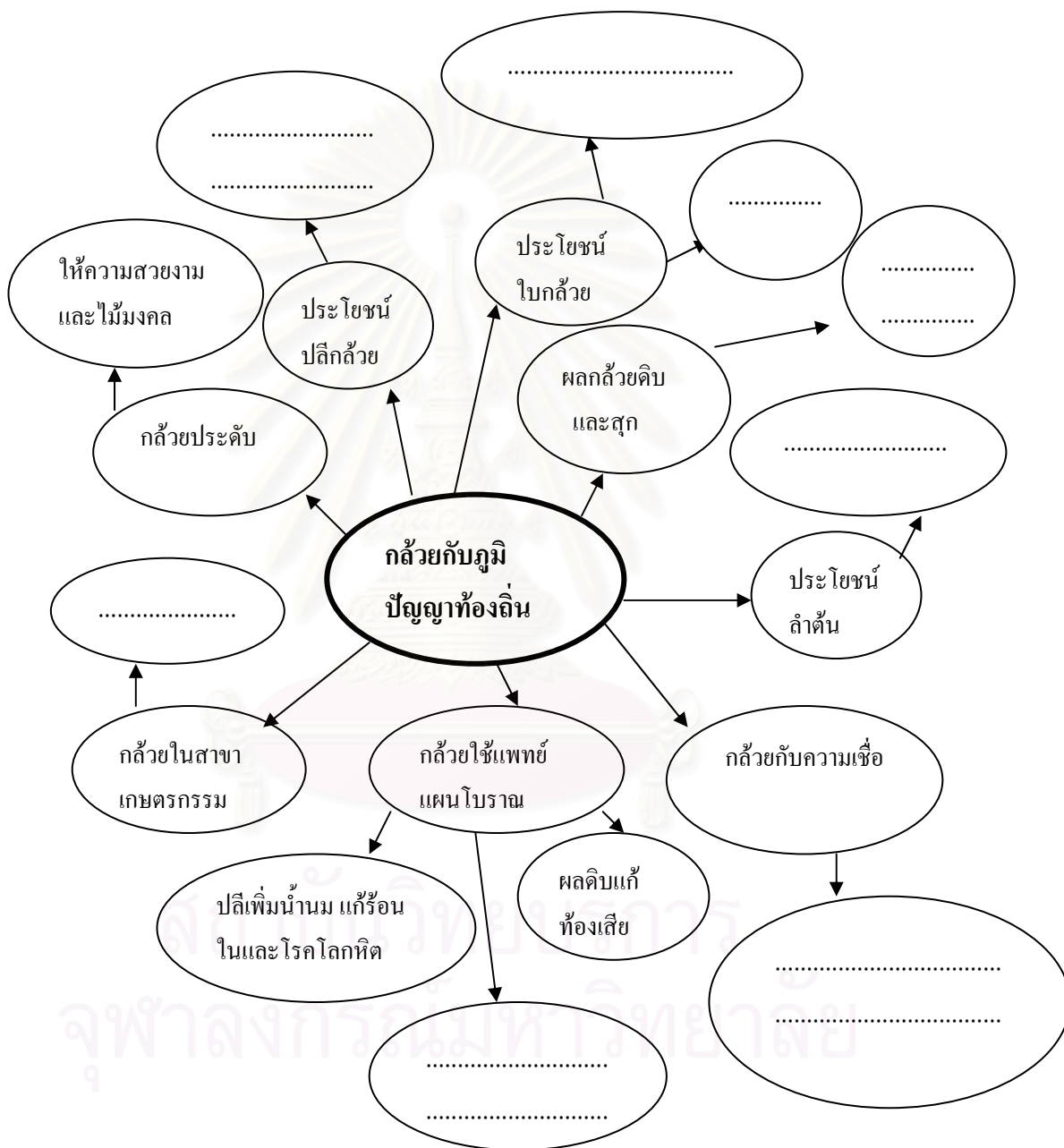
.....

ผู้บันทึก.....

วันที่...../...../.....

ใบงาน
 "กล้วย"กับภูมิปัญญาท้องถิ่น

1. ให้นักเรียนเติมคำที่เหมาะสมในช่องว่าง

ชื่อ-สกุล.....ห้อง.....

แผนการสอนแบบสตอรี่ไลน์

แผนการสอนที่ 1 เรื่อง	ท้องถิ่นของนักเรียน	(ฉาก)	(2 คาบ)
แผนการสอนที่ 2 เรื่อง	สมาชิกในครอบครัว	(ตัวละคร)	(2 คาบ)
แผนการสอนที่ 3 เรื่อง	การประกอบ อาชีพครอบครัว	(การดำเนินชีวิต)	(2 คาบ)
แผนการสอนที่ 4 เรื่อง	ทำกินในถิ่นเรา		(2 คาบ)
แผนการสอนที่ 5 เรื่อง	ผลิตภัณฑ์จากท้องถิ่นกับการพัฒนาเศรษฐกิจ	(เหตุการณ์ / ปัญหาที่ต้องแก้ไข)	(2 คาบ)
แผนการสอนที่ 6 เรื่อง	บทบาทของผู้นำกับการพัฒนาอาชีพ และสร้างผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น		(2 คาบ)
แผนการสอนที่ 7 เรื่อง	สินค้าดีมีคุณภาพ		(4 คาบ)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เส้นทางการเดินเรื่องของการสอนแบบสตอรี่ไลน์
เรื่อง ผลกระทบจากภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการพัฒนาเศรษฐกิจ

เส้นทางการเดินเรื่อง	องค์ประกอบของสตอรี่ไลน์
<p style="text-align: center;">ท้องถิ่นของนักเรียน</p> <p style="text-align: center;">↓</p> <p style="text-align: center;">สมาชิกในครอบครัว</p> <p style="text-align: center;">↓</p> <p style="text-align: center;">การประกอบ อาชีพครอบครัว</p> <p style="text-align: center;">↓</p> <p style="text-align: center;">ทำกินในถิ่นเรา</p> <p style="text-align: center;">↓</p> <p style="text-align: center;">ผลกระทบจากท้องถิ่นกับการพัฒนาเศรษฐกิจ</p> <p style="text-align: center;">↓</p> <p style="text-align: center;">บทบาทของผู้นำกับการพัฒนาอาชีพ และสร้าง</p> <p style="text-align: center;">ผลกระทบที่ท้องถิ่น</p> <p style="text-align: center;">↓</p> <p style="text-align: center;">สินค้าดีมีคุณภาพ</p>	<p style="text-align: center;">} ผลัก</p> <p style="text-align: center;">} ตัวละคร</p> <p style="text-align: center;">} การดำเนินชีวิต</p> <p style="text-align: center;">} เหตุการณ์ / ปัญหาที่ต้องแก้ไข</p>

การเตรียมแผนการสอนแบบสตอรี่ไลน์

แผนการสอน	การจัดกิจกรรมของครู
<p>แผนการสอนที่ 1 เรื่อง ท้องถิ่นของนักเรียน</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ครูเตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่จะให้นักเรียนทำเป็นฉากและตัวละครหรือตุ๊กตา อย่างเช่น เศษกระดาษสี เศษวัสดุ ปากกาสี ดินสอ เทป กาว กรรไกร ฯลฯ 2. จัดเตรียมเวลาเรียน และจัดกลุ่มเรียนเป็นช่วง ๆ 3. เตรียมแผนที่ของชุมชนให้นักเรียนบางส่วน ในช่วงที่นักเรียนจะออกไปศึกษาสภาพจริงของชุมชน
<p>แผนการสอนที่ 2 เรื่อง สมาชิกในครอบครัว</p>	<ol style="list-style-type: none"> 4. ให้นักเรียนทำแผนผัง (Chart) หรือตารางปฏิทิน 5. ครูให้นักเรียนหาสาเหตุของความยากจน แล้วเขียนลงกระดาษบนผังก้างปลา (Fishbone chart) ที่ครูเตรียมให้ โดยครูได้แบ่งปลาเป็น 3 ส่วนคือ หัว ตัว หาง ให้นักเรียนเติมคำสำคัญตามส่วนของปลาที่ครูจัดให้พร้อมอภิปรายผล
<p>แผนการสอนที่ 3 เรื่อง การประกอบอาชีพ ครอบครัว</p>	<ol style="list-style-type: none"> 6. เตรียมใบประเมินเช่น แบบวัด แบบสังเกต พฤติกรรมกลุ่มและบุคคล 7. เตรียมใบความรู้ ใบงาน เพื่อให้ นักเรียนมีความรู้เพิ่มเติมเช่น ใบความรู้ เรื่องการประกอบอาชีพ “หมู่บ้านพระขาว” และ “หมู่บ้านโพน” ใบงานคือ ผลิตภัณฑ์จากกล้วย ข้าว ผ้าไหม ฯลฯ
<p>แผนการสอนที่ 5 เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากท้องถิ่นกับการพัฒนาเศรษฐกิจ</p>	<ol style="list-style-type: none"> 8. ครูให้นักเรียนเตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่จะทำเป็นผลิตภัณฑ์ ตัวอย่างผลิตภัณฑ์จริง มาจัดวางแสดงในงานนิทรรศการ

แผนการสอนสตอรี่ไลน์

วิชาสังคมศึกษา

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง ผลิตภัณฑ์สินค้าจากภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการพัฒนาเศรษฐกิจ
ชั้น ม.5 จำนวนคาบ 16 คาบ (4 สัปดาห์)

สาระสำคัญ (Concept)

ผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นมีคุณค่า สอดคล้องกับทรัพยากร และวิถีชีวิตของคนในชุมชนท้องถิ่น ซึ่งการพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าจากท้องถิ่นไปสู่ตลาด เป็นการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น และพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้เข้มแข็งและยั่งยืน

ผลการเรียนรู้ (Outcome)

- ❖ ระบุคุณค่าของอาชีพ ทรัพยากรและลักษณะผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่ในชุมชนท้องถิ่นได้
- ❖ วิเคราะห์กระบวนการผลิตของผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นไปสู่สินค้าได้
- ❖ วิเคราะห์ปัจจัยต่างๆ ที่ทำให้ผลิตภัณฑ์สินค้าท้องถิ่นคุณภาพได้
- ❖ ระบุความสัมพันธ์ของผลิตภัณฑ์ที่มีต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและชุมชนได้

ครึ่ง/ คาบ	ผลการเรียนรู้	เส้นทางของ การเดินทางเรื่อง	คำถามหลัก	กิจกรรม	ลักษณะการ จัดชั้นเรียน	สื่อ	ผลงานของ นักเรียน	การประเมินผล
1/2	-อธิบาย ความหมาย ความสำคัญ ที่ตั้งท้องถิ่น ได้	1.ท้องถิ่นของ นักเรียน	1. ลักษณะที่ตั้ง ทางภูมิศาสตร์ ท้องถิ่นนักเรียน เป็นอย่างไร - นักเรียนอาศัย อยู่ที่ไหน 2. ที่ตั้งบ้านเรือน ของนักเรียนมี ข้อดี-ข้อจำกัด อย่างไร	1. แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มแล้วให้ แต่ละกลุ่มทำจากท้องถิ่นของ ตน และให้แสดงที่อยู่อาศัย ลักษณะการตั้งบ้านเรือนของ แต่ละกลุ่ม 2 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม อภิปรายข้อดีและข้อจำกัดที่ตั้ง ทางภูมิศาสตร์ของท้องถิ่นตน	กลุ่มย่อย 7-8 คน กลุ่มใหญ่	- เศษกระดาษสี เศษวัสดุ, ปากกา ดินสอ กาว, กรรไกร, วัสดุ ใกล้ตัว - การแสดงที่อยู่ อาศัย การตั้ง บ้านเรือน การอภิปราย	-ฉากจำลอง ท้องถิ่นของ นักเรียน -การอภิปราย ฉาก	การสร้างฉาก การอภิปราย การทำงานกลุ่ม

ครึ่ง/ คาบ	ผลการเรียนรู้	เส้นทางของ การเดินทางเรื่อง	คำถามหลัก	กิจกรรม	ลักษณะการ จัดชั้นเรียน	สื่อ	ผลงานของ นักเรียน	การประเมินผล
	-จำแนก ประเภท ทรัพยากร ท้องถิ่นได้		3. ท้องถิ่นของ นักเรียนมี ทรัพยากรที่เป็น จุดเด่นอะไรบ้าง - ได้มีการอนุรักษ์ และใช้ทรัพยากร อย่างไร	3. สมาชิกทุกคนในแต่ละกลุ่ม ร่วมกันสรุปทรัพยากร- ที่ตั้งที่ สำคัญในท้องถิ่น- การอนุรักษ์ และการใช้ พร้อมสร้างแผนผัง ทรัพยากรท้องถิ่นประกอบ	กลุ่มใหญ่ ทั้งชั้นเรียน	-ห้องสมุด - หนังสือ ค้นคว้าเพิ่มเติม	- การสรุปที่ตั้ง และทรัพยากร ท้องถิ่น และบันทึก ผลงานแต่ละชิ้น - การสร้าง แผนผัง ทรัพยากร ท้องถิ่น	-การทำงาน กลุ่ม -การวิเคราะห์

ครั้ง/ คาบ	ผลการเรียนรู้	เส้นทางของ การเดินทางเรื่อง	คำถามหลัก	กิจกรรม	ลักษณะการ จัดชั้นเรียน	สื่อ	ผลงานของ นักเรียน	การประเมินผล
	-ระบุนคุณค่า ของทรัพยากร ที่มีอยู่ใน ท้องถิ่นตน		4.ท้องถิ่นของ นักเรียนมีชื่ออะไร	4.นักเรียนแต่ละกลุ่มตั้งชื่อ ท้องถิ่นที่กลุ่มตนได้ร่วมกัน สร้างขึ้น - ครูแจกใบความรู้ เรื่อง “บ้าน พระขาว” ประกอบแล้วให้ นักเรียนวิเคราะห์และ เปรียบเทียบทรัพยากรกับฉาก หมู่บ้านที่นักเรียนสร้างขึ้น		ใบความรู้เรื่อง “บ้านพระขาว”	-การตั้งชื่อ - การวิเคราะห์ เปรียบเทียบ	-การสรุป -การบันทึก

ครั้ง/ คาบ	ผลการเรียนรู้	เส้นทางของ การเดินทางเรื่อง	คำถามหลัก	กิจกรรม	ลักษณะการ จัดชั้นเรียน	สื่อ	ผลงานของ นักเรียน	การประเมินผล
			3.สมาชิกใน ครอบครัวของ นักเรียนมีใครบ้าง	<p>- ครูให้นักเรียนแต่ละ ครอบครัวเติมบุคคลสำคัญใน ครอบครัวบนผังก้างปลาที่ครู เตรียมจัดให้</p> <p>3.ให้นักเรียนแต่ละครอบครัว มาแนะนำชื่อกลุ่ม และสมาชิก ในครอบครัวให้เพื่อนๆฟัง</p>	กลุ่มย่อย	- ผังก้างปลา	<p>- เติมบุคคล สำคัญใน ครอบครัวบน ผังก้างปลา</p> <p>-การพูดแนะนำ สมาชิกใน ครอบครัว</p>	<p>- การทำงาน กลุ่ม</p> <p>- การแสดง ความคิดเห็น</p> <p>-การพูดแนะนำ กลุ่มสมาชิก หน้าชั้นเรียน</p> <p>-การบันทึก</p>

ครั้ง/ คาบ	ผลการเรียนรู้	เส้นทางของ การเดินทางเรื่อง	คำถามหลัก	กิจกรรม	ลักษณะการ จัดชั้นเรียน	สื่อ	ผลงานของ นักเรียน	การประเมินผล
3/2	- ระบุรูปแบบ อาชีพของ ครอบครัวได้ - วิเคราะห์ บทบาทของ อาชีพ ครอบครัวที่มี ต่อสังคมได้	3. การประกอบ อาชีพ ครอบครัว	1. ครอบครัวใน ชุมชนของนักเรียน มีการประกอบ อาชีพอะไร 2. ครอบครัวแต่ละ ครอบครัวมี บทบาทต่อท้องถิ่น อย่างไร	1. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มสรุป รวบรวมแต่ละอาชีพของ ครอบครัวจากการรายงาน 2. ให้นักเรียนแต่ละครอบครัว อภิปรายบทบาทของอาชีพ ครอบครัวที่มีต่อสังคม โดยให้ ตัวแทนของครอบครัวนั้นๆ ขึ้นมาเสนอหน้าชั้นเรียน	- กลุ่มใหญ่ - กลุ่มย่อย	- ใบบันทึก - การนำเสนอ งาน	- การสรุป วิเคราะห์ ข้อความจากใบ ประวัติและการ รายงาน - การอภิปราย อาชีพจาก ครอบครัว	- การบันทึกจาก ใบประวัติ - การทำงาน กลุ่ม - การอภิปราย - ผลิตภัณฑ์ - อาชีพ

ครึ่ง/ คาบ	ผลการเรียนรู้	เส้นทางของ การเดินทางเรื่อง	คำถามหลัก	กิจกรรม	ลักษณะการ จัดชั้นเรียน	สื่อ	ผลงานของ นักเรียน	การประเมินผล
	- วิเคราะห์ อาชีพของ ครอบครัว ที่มาจาก ภูมิปัญญา ท้องถิ่น		3.มีครอบครัว ใดบ้างที่ประกอบ อาชีพจาก ภูมิปัญญาท้องถิ่น	3. ให้นักเรียนแต่ละคนช่วยกัน วิเคราะห์เกี่ยวกับอาชีพของ แต่ละครอบครัว ที่มาจาก ภูมิปัญญาท้องถิ่น จากนั้นให้ กลุ่มครอบครัวที่ประกอบ อาชีพจากภูมิปัญญาท้องถิ่นขึ้น อภิปรายอาชีพของครอบครัว ตนในชั้นเรียน	กลุ่มใหญ่		-วิเคราะห์อาชีพ ที่มาจาก ภูมิปัญญา ท้องถิ่น	- การแสดง ความคิดเห็น -การวิเคราะห์

ครึ่ง/ คาบ	ผลการเรียนรู้	เส้นทางของ การเดินเรื่อง	คำถามหลัก	กิจกรรม	ลักษณะการ จัดชั้นเรียน	สื่อ	ผลงานของ นักเรียน	การประเมินผล
			<p>-ในการผลิตได้ ใช้อะไรบ้าง</p> <p>-ผลผลิตที่ได้ นำไปทำอะไร</p>	<p>โดยมีกิจกรรมสำคัญดังนี้</p> <p>- ให้นักเรียนแต่ละคนช่วยกัน โหวตชื่องานนิทรรศการ ชื่อ ร้าน แผนChart หรือตาราง ปฏิทิน และผลิตภัณฑ์ที่จะ นำมาแสดงในงาน</p> <p>- ครูและนักเรียนร่วมกันเปิด งานนิทรรศการแสดงสินค้า</p>	กลุ่มใหญ่	<p>-ผลิตภัณฑ์ รูปภาพฉาก ท้องถิ่น</p> <p>-งาน นิทรรศการ</p>	<p>-การจัด นิทรรศการ</p> <p>-การตั้งชื่องาน และร้าน</p> <p>-รูปภาพหรือ ตัวอย่าง ผลิตภัณฑ์สินค้า จากภูมิปัญญา ท้องถิ่น</p> <p>-แผนChart หรือตาราง ปฏิทิน</p>	<p>- ตัวอย่าง ผลิตภัณฑ์</p> <p>-การตั้งชื่อหรือ คำขวัญ</p> <p>-การแสดงผลภาพ และผลิตภัณฑ์</p> <p>- การสรุป</p>

ครั้ง/ คาบ	ผลการเรียนรู้	เส้นทางของ การเดินทางเรื่อง	คำถามหลัก	กิจกรรม	ลักษณะการ จัดชั้นเรียน	สื่อ	ผลงานของ นักเรียน	การประเมินผล
	- อธิบาย ความสำคัญของ ผลิตภัณฑ์สินค้า จากภูมิปัญญา ท้องถิ่นกับการ พัฒนาเศรษฐกิจ และการพัฒนา ชุมชนให้ เข้มแข็ง และ ยั่งยืน		- สินค้าที่ผลิต นั้นมีผลต่อการ พัฒนาท้องถิ่น ให้เข้มแข็งและ ยั่งยืนอย่างไร	โดย ครูแจกใบความรู้ ผลิตภัณฑ์สินค้าผ้าไหมลาว ประกอบการอภิปราย	กลุ่มใหญ่	ใบความรู้ ผลิตภัณฑ์ผ้า ไหมลาว	- การอภิปราย	- การอภิปราย

ครึ่ง/ คาบ	ผลการเรียนรู้	เส้นทางของการ เดินเรื่อง	คำถามหลัก	กิจกรรม	ลักษณะการ จัดชั้นเรียน	สื่อ	ผลงานของ นักเรียน	การประเมินผล
6/2	- บอก แนวทางการ ส่งเสริม ผลิตภัณฑ์จาก ภูมิปัญญา ท้องถิ่น	6.บทบาทของ ผู้นำกับการ พัฒนาอาชีพและ สร้างผลิตภัณฑ์ ในท้องถิ่น	1. ผู้นำมี บทบาทอย่างไร ต่อการพัฒนา ชุมชนท้องถิ่น	1. ครูเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ ที่เป็นนายอำเภอ ผู้ใหญ่บ้าน หรือผู้รู้จากท้องถิ่น มาบรรยาย ให้ความรู้เกี่ยวกับความสำคัญ และแนวทางของการผลิตเป็น ผลิตภัณฑ์สินค้าจากภูมิปัญญา ท้องถิ่นในชั้นเรียน 2. เปิดโอกาสให้นักเรียนแต่ละ คนซักถามข้อสงสัยอื่นๆ ตาม ความสนใจ จากนั้นจดบันทึก ข้อมูล 3. ให้ตัวแทนนักเรียนกล่าว ขอบคุณ 4. ให้นักเรียนกำหนดอนาคต ของชุมชน โดยใช้ Mind mapping	กลุ่มใหญ่	-นายอำเภอ - ผู้ใหญ่บ้าน Mind mapping	-การจัดพิธีการ บรรยาย - การสรุป ข้อความจาก การบรรยาย -การซักถามข้อ สงสัยของ นักเรียน -การกำหนด อนาคตของ ชุมชน	- การร่วมกัน จัดการบรรยาย - การบันทึก - การตั้งคำถาม ของนักเรียน - การอภิปราย - การแสดง ความคิดเห็น

ครึ่ง/ คาบ	ผลการเรียนรู้	เส้นทางของการ เดินเรื่อง	คำถามหลัก	กิจกรรม	ลักษณะการ จัดชั้นเรียน	สื่อ	ผลงานของ นักเรียน	การประเมินผล
7/4	-วิเคราะห์ คุณภาพ ผลิตภัณฑ์ - กำหนด รายการ กระบวนการ ผลิตของ ผลิตภัณฑ์ ท้องถิ่น	7. สินค้ามีคุณภาพ	1.นักเรียนคิดว่า ปัจจัยใดที่ทำให้ ผลิตภัณฑ์จาก ภูมิปัญญา ท้องถิ่นมี คุณภาพ	1.ครูแสดงภาพผลิตภัณฑ์จาก ท้องถิ่นให้นักเรียนวิเคราะห์ โดยครอบคลุมประเด็นต่อไปนี้ - ต้นทุนในการผลิต - วัตถุดิบ - เงินทุน - แรงงานและเครื่องมือ 2. ครูแจกใบความรู้ให้นักเรียน เรื่อง “การเป็นผู้ประกอบการ และการพัฒนา - ใบงานเรื่อง “ร้านกาแฟ ก้าวหน้า” ให้นักเรียนวิเคราะห์ แล้วให้แต่ละกลุ่มสรุปส่งงาน ครู	กลุ่มใหญ่ กลุ่มย่อย	-วารสาร ข่าว หนังสือพิมพ์ -ห้องสมุด -อินเทอร์เน็ต - แหล่งการ เรียนรู้จาก ชุมชน-ตลาด - ใบความรู้การ เป็นผู้ประการ และการพัฒนา	- การสรุป ข้อความสิ่งที่ได้ เรียนมา - การ ประกอบการ กำหนดการผลิต -การทำใบงาน	- ความคิด วิเคราะห์ - การสรุป - การกำหนด แผนงาน - ชิ้นงานที่สร้าง ขึ้น - การทำใบงาน -การดำเนินงาน การ ประกอบการ

ครึ่ง/ คาบ	ผลการเรียนรู้	เส้นทางของการ เดินเรื่อง	คำถามหลัก	กิจกรรม	ลักษณะการ จัดชั้นเรียน	สื่อ	ผลงานของ นักเรียน	การประเมินผล
	-ออกแบบ ผลิตภัณฑ์ให้ มีคุณภาพ		1.นักเรียนมี วิธีการ ออกแบบ ผลิตภัณฑ์ให้มี คุณภาพอย่างไร	1. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มลงมือ ปฏิบัติจริง โดยออกแบบหรือ ปรับปรุงผลิตภัณฑ์จากท้องถิ่น ให้มีคุณภาพ โดยครอบคลุมใน เรื่อง - ชื่อ และตราสินค้า - ออกแบบบรรจุภัณฑ์ - ประโยชน์หรือ โภชนาการ - กำหนดราคา - การบริการ	กลุ่มย่อย	-เศษกระดาษสี, เศษวัสดุ, ปากกา, กาว, กรรไกร -ผลิตภัณฑ์	-การออกแบบ ผลิตภัณฑ์ -การจัดหา ผลิตภัณฑ์ที่มี คุณภาพ	- การสร้าง- ภาพประกอบ - การบันทึก - การทำงาน กลุ่ม - ความคิด สร้างสรรค์

ครั้ง/ คาบ	ผลการเรียนรู้	เส้นทางของการ เดินเรื่อง	คำถามหลัก	กิจกรรม	ลักษณะการ จัดชั้นเรียน	สื่อ	ผลงานของ นักเรียน	การประเมินผล
				<p>2. ให้นักเรียนร่วมกัน จัด นิทรรศการแสดงผลภัณฑ์ สินค้าจากภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ ได้รับการปรับปรุงคุณภาพ</p> <p>3. ครูและเรียนร่วมกันสรุปผล ของการจัดการ</p>	ทั้งหมด	-การจัดงาน นิทรรศการ	-การจัดงาน นิทรรศการ	-การออกแบบ ผลิตภัณฑ์ - ชิ้นงานที่สร้าง ขึ้น -การจัดงาน นิทรรศการ

แบบสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล
ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 /.....

พฤติกรรม ชื่อ-สกุล	ความสนใจในการร่วม กิจกรรมการเรียนรู้			การแสดงความคิดเห็น			การตอบคำถาม			การรับฟังความเห็น ของผู้อื่น			การทำงานตามที่ได้รับ มอบหมาย			หมายเหตุ
	3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	

เกณฑ์การวัด : ให้คะแนนระดับคุณภาพของพฤติกรรมดังนี้

- 3 = ดี
- 2 = ปานกลาง
- 1 = ปรับปรุง

ลงชื่อ.....

(อาจารย์พิมพ์ เพ็ญเทพ)

ผู้ประเมิน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม
 กลุ่มที่ ชื่อกลุ่ม ปีที่ 5 /

รายชื่อสมาชิกในกลุ่ม	พฤติกรรม																					รวมคะแนน		
	การแบ่งหน้าที่ทำงาน			ความรับผิดชอบในงาน			การอภิปรายแสดงความคิดเห็น			การรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น			การให้ความร่วมมือในการทำงาน			การติดตามและปรับปรุงผลงานกลุ่ม			การนำเสนอผลงาน					
	3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1			

เกณฑ์การวัด : ให้คะแนนระดับคุณภาพของพฤติกรรมดังนี้

- 3 = ดี
- 2 = ปานกลาง
- 1 = ปรับปรุง

ลงชื่อ.....

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

(อาจารย์พิมพ์เพ็ญเทพ)

ผู้ประเมิน

ภาคผนวก ง. การวิเคราะห์คุณภาพของแบบทดสอบ

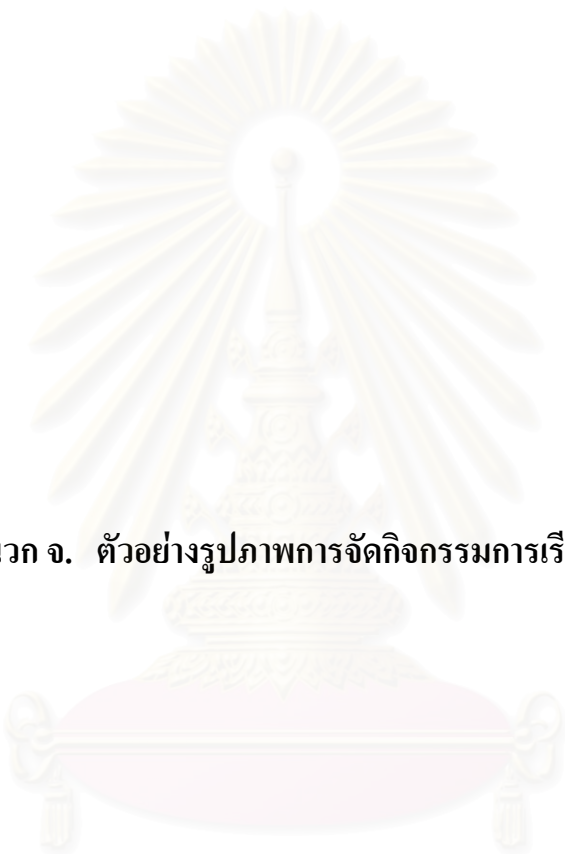
สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 1 ค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกของการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาในจำนวนข้อสอบ 40 ข้อ กับนักเรียน 20 คน

ข้อที่	จำนวนคนที่ตอบถูก		ค่าความยากง่าย (P)	ค่าอำนาจจำแนก (r)
	กลุ่มสูง (P _H)	กลุ่มต่ำ (P _L)		
1	8	4	0.75	0.50
2	5	3	0.50	0.25
3	5	2	0.43	0.37
4	5	2	0.43	0.37
5	3	1	0.25	0.25
6	4	2	0.37	0.25
7	4	2	0.27	0.25
8	6	2	0.25	0.50
9	4	2	0.37	0.25
10	4	2	0.37	0.25
11	8	2	0.50	0.75
12	4	2	0.37	0.25
13	6	1	0.43	0.62
14	6	2	0.50	0.50
15	6	2	0.50	0.50
16	3	1	0.25	0.25
17	7	2	0.56	0.62
18	3	1	0.25	0.25
19	7	3	0.62	0.50
20	4	2	0.37	0.25
21	4	2	0.37	0.25
22	6	2	0.50	0.50
23	4	1	0.31	0.37
24	3	1	0.25	0.25

ตารางที่ 1 ค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกของการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาในจำนวนข้อสอบ 40 ข้อ กับนักเรียน 20 คน

ข้อที่	จำนวนคนที่ตอบถูก		ค่าความยากง่าย (P)	ค่าอำนาจจำแนก (r)
	กลุ่มสูง (P _H)	กลุ่มต่ำ (P _L)		
25	5	1	0.37	0.50
26	6	2	0.50	0.50
27	5	3	0.50	0.50
28	3	1	0.25	0.25
29	7	2	0.56	0.62
30	4	1	0.31	0.37
31	6	3	0.56	0.37
32	5	2	0.43	0.37
33	4	2	0.37	0.25
34	3	1	0.25	0.25
35	7	2	0.56	0.62
36	4	1	0.31	0.37
37	6	2	0.50	0.50
38	6	1	0.43	0.62
39	4	2	0.37	0.25
40	5	2	0.43	0.37

ภาคผนวก จ. ตัวอย่างรูปภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตัวอย่างรูปภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน

I. ชื่องานนิทรรศการแสดงสินค้าท้องถิ่น

II. รูปภาพประกอบคำบรรยาย

III. สินค้าดีมีคุณภาพ

IV. ผู้เข้าชมงานแสดงสินค้า

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ฉาก และ ตัวละคร ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนแบบสตอรี่ไลน์

I. กลุ่มครอบครัววัฒนธรรม

II. กลุ่มครอบครัวอบอุ่น

III. กลุ่มครอบครัววิถีกร

VI. พนักงานต้อนรับแขกที่เข้ามาในงาน

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นายพิมพ์เพ็ญเทพ เกิดวันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2518 ที่ ประเทศลาว กำแพงนครเวียงจันทน์ สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาครุศาสตรบัณฑิต วิชาเอก สังคมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยแห่งชาติลาวในปีการศึกษา ค.ศ. 1998-1999 และได้เข้าศึกษาต่อที่ประเทศไทยในหลักสูตร ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ภาควิชาหลักสูตร การสอนและเทคโนโลยีการศึกษา เมื่อปีการศึกษา ค.ศ 2004-2007 ปัจจุบันดำรงตำแหน่งอาจารย์ประจำหมวดวิชาสังคมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยแห่งชาติลาว

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย